

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ І ПЕРЕКЛАДУ РЕАЛІЙ
НА ПОЗНАЧЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ЖИТТЯ (НА МАТЕРІАЛІ
РОМАНУ Т. ВУЛФА “I AM CHARLOTTE SIMMONS”)**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0359-а
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Криушенко Карина Артурівна

Керівник к. ф. н., доц. Шама І. М.
Рецензент к. ф. н., доц. Залужна М. В.

Запоріжжя – 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Освітньо- професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри англійської філології

« _____ » _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

КРИУШЕНКО КАРИНІ АРТУРІВНІ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Особливості функціонування і перекладу реалій на позначення університетського життя (на матеріалі роману Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons”»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Шама Ірина Миколаївна,
к. ф. н., доц.

затверджені наказом ЗНУ від «23» квітня 2020 року № 483-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту)
1 грудня 2020

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)
наукові публікації, присвячені дослідженням реалій, їх типології і функціонуванню, можливим способам їх перекладу, дослідженню університетського роману, а також оригінал і переклад роману Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons”

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) розглянути поняття «реалія», типи реалій та їх функції в рамках художнього тексту; 2) розглянути можливі способи відтворення реалій у процесі перекладу; 3) розглянути поняття «університетський роман» та окреслити його головні ознаки у творі Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons”; 5) проаналізувати особливості відтворення реалій на позначення університетського життя в перекладі роману Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons”

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Шама І. М., к. ф. н., доц.	01. 05. 2020	01. 05. 2020
Розділ 1	Шама І. М., к. ф. н., доц.	07. 08. 2020	07. 08. 2020
Розділ 2	Шама І. М., к. ф. н., доц.	22. 09. 2020	22. 09. 2020
Розділ 3	Шама І. М., к. ф. н., доц.	15. 10. 2020	15. 10. 2020
Висновки	Шама І. М., к. ф. н., доц.	19. 11. 2020	19. 11. 2020

6. Дата видачі завдання 01. 05. 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2020 р.	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	червень 2020 р.	виконано
3.	Написання вступу	липень 2020 р.	виконано
4.	Написання теоретичних розділів	серпень 2020 р.	виконано
5.	Написання практичного розділу	жовтень 2020 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	листопад 2020 р.	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2020 р.	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2020 р.	виконано
9.	Захист	грудень 2020 р.	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис)

К. А. Криушенко

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____ (підпис)

І. М. Шама

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

В. А. Бережний

(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 74 сторінки, 73 джерела, 8 додатків.

Об’єкт дослідження: особливості функціонування реалій в оригіналі і перекладі художнього тексту.

Мета роботи: дослідити використання Т. Вулфом реалій на позначення університетського життя у романі “I am Charlotte Simmons” та пов’язані з цим проблеми перекладу.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення досліджень, присвячених поняттю «реалія», їх типології та функціонуванню в художньому тексті (Р. П. Зорівчак, С. Влахов і С. Флорін, Н. О. Фененко та ін.), художньому тексту та його національно-культурному контексту (Ю. М. Лотман, К. В. Фірсова, М. А. Новікова та ін.), способам відтворення реалій в процесі перекладу (В. Н. Комісаров, Р. П. Зорівчак, С. Влахов і С. Флорін та ін.), університетському роману (О. М. Люксембург, А. П. Саруханян та ін.).

Отримані результати: реалія визначається як складова національно-культурного контексту. Критерії виокремлення реалій та вибір відповідників у процесі перекладу залежать від жанру вихідного тексту. Роман Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons” містить ознаки університетського роману. Реалії у згаданому художньому тексті виконують функцію маркера чужої дійсності, функцію відтворення місцевого колориту, інформативну, естетичну та експресивну функції. Основними способами перекладу було виявлено калькування, підбір функціональних аналогів, описовий переклад, конкретизацію та транскрипцію.

Ключові слова: *реалія, національно-культурний контекст, художній текст, університетський роман, оригінал, переклад, способи перекладу, адекватність*

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 РЕАЛІЇ У НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ ОРИГІНАЛУ І ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ	10
1.1 Сутність національно-культурного контексту та його значущість для створення адекватного перекладу	10
1.2 Визначення «реалії» крізь призму перекладознавства та критерії виокремлення реалій в тексті оригіналу	13
1.3 Функції реалій в оригіналі художнього тексту.....	23
1.4 Класифікація реалій тексту джерела	26
1.5 Можливі способи відтворення реалій в процесі перекладу.....	29
РОЗДІЛ 2 ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ЖАНРУ РОМАНУ Т. ВУЛФА “I AM CHARLOTTE SIMMONS”	35
2.1 «Університетський роман» як окремий літературний жанр	35
2.2 Ознаки «університетського роману» у творі Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons”	37
2.3 Алгоритм аналізу реалій в оригіналі і перекладі «університетського роману».....	40
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ЖИТТЯ В ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ Т. ВУЛФА “I AM CHARLOTTE SIMMONS”	42
3.1 Особливості відтворення реалій на позначення типів і назв навчальних закладів, факультетів і кафедр.....	42
3.2 Особливості відтворення реалій на позначення університетських спільнот та правил академічного життя	49
3.3 Особливості відтворення реалій на позначення статусу людини у навчальному закладі.....	51
3.4 Особливості відтворення реалій на позначення особливостей навчального	

процесу	55
3.5 Особливості відтворення реалій на позначення університетського топосу та назв університетських споруд.....	65
3.6 Особливості відтворення реалій на позначення позанавчального життя .	70
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТОК А.....	87
ДОДАТОК Б.....	88
ДОДАТОК В.....	89
ДОДАТОК Г	95
ДОДАТОК Д.....	98
ДОДАТОК Е.....	106
ДОДАТОК Ж	117
ДОДАТОК З	123

ВСТУП

На сьогоднішній день література стрімко розвивається, з'являються нові жанри, нові літературні напрями, які, відповідно, вимагають нових підходів до вже давно, здавалося б, вивчених питань. Таким чином, перекладачі художньої літератури, як і раніше, відчують необхідність в якихось рекомендаціях практичного порядку для відтворення тексту на найвищому ступені адекватності. У процесі перекладу художніх текстів перекладачі стикаються з певними труднощами, зумовленими національно-культурною специфікою вихідної мови. Суттєвих ускладнень завдають реалії, які широко використовуються письменниками в художній літературі як засіб створення необхідної атмосфери, а також для передачі національного колориту. Магістерське дослідження є спробою вирішити деякі з таких питань.

Актуальність роботи може бути визначена виходячи з тих проблем, які існують у дослідженнях суто реалій, художнього тексту, художнього перекладу, ступеня адекватності перекладу, а також особливостей жанру університетського роману, який підлягає перекладу.

Слід зазначити, що дослідженням реалій займалися багато вітчизняних і зарубіжних науковців. Питанню розробки дефініції «реалії» приділялася увага як в словниках загального (С. І. Ожегов, Дж. Хокінс), так і професійного (Р. К. Міньяр-Белоручев, Л. Л. Нєлюбін) типу, а також в публікаціях теоретичного характеру (А. В. Фьодоров, Т. Р. Левицька, А. М. Фітерман, І. В. Корунець, І. С. Алексєєва, К. С. Бабкіна, С. П. Стрєлкова, Л. В. Мосієнко, Л. С. Бархударов, Р. П. Зорівчак та ін.). Вищезазначені дослідження становлять інтерес, перш за все, через відмінності в підходах, адже, незважаючи на значну увагу науковців до вивчення реалій, на сучасному етапі все ще залишаються дискусійні положення. Так, наприклад, вчені досі не дійшли єдиної думки стосовно дефініції реалії. Критерії виокремлення реалій у художньому тексті також ще дискутуються.

Типологію реалій вивчали І. С. Алексєєва, З. Г. Прошина, Р. П. Зорівчак, С. Влахов і С. Флорін, але перелік класифікаційних критеріїв досі не є усталеним. Так само не є усталеним перелік функцій, які реалії виконують в художньому тексті, хоча робота, наприклад, Н. О. Фененко становить неабиякий інтерес.

Актуальною також залишається проблема дослідження художнього тексту з огляду на його національно-культурну специфіку (Ю. М. Лотман, О. В. Штирїна, О. Б. Юр'єв, К. В. Фірсова, М. А. Новікова та ін.), а також проблема визначення функцій художнього тексту (Р. Якобсон, М. М. Міхайлов, Ю. М. Лотман, Н. С. Валгіна, О. Н. Леута та ін.). Тим не менш, попри велику кількість наукових праць, питання кореляції функцій художнього тексту з функціями власне реалій все ще потребує уваги.

Щодо можливих способів відтворення реалій, то вони описані в розвідках А. В. Фьодорова, В. Н. Комісарова, С. Влахова і С. Флорїна, Р. П. Зорівчак. Якість відтворення реалій в перекладі розглядали в своїх працях В. Н. Комісаров, М. К. Гарбовський, С. Влахов і С. Флорін. Дослідники визначили головні ознаки адекватного перекладу, проте дослідження у цій галузі можуть бути продовжені, зокрема, у напрямку залежності стратегії перекладу від жанру вихідного тексту.

В представленій магістерській роботі джерелом ілюстративного матеріалу став роман Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons", який належить до жанру університетського роману. Останній доволі прискіпливо вивчався (О. М. Люксембург, А. П. Саруханян, О. Ю. Анциферова, А. Скубачевська-Пневська та ін.). Однак, цей літературний жанр є відносно новим, а отже вимагає більшої уваги до його ознак і особливостей.

Що ж стосується роману Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons", в повному обсязі він не досліджувався. О. Н. Сердюк у своїх статтях порушувала проблему конфлікту людини та соціуму в межах цього роману, проте його переклад ще не потрапляв в фокус уваги вчених і не піддавався ретельному дослідженню.

Все сказане свідчить про **актуальність** роботи, яка полягає в необхідності уточнення як самого поняття «реалія», так і пов'язаних з реаліями проблем з огляду на появу нових літературних жанрів та накопичений перекладацький досвід.

Наукову новизну становить спроба власного дослідження особливостей функціонування і перекладу реалій у романі Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons" та спроба співвіднести особливості функціонування реалій з особливостями функціонування художнього тексту.

Об'єктом дослідження є особливості функціонування реалій в оригіналі і перекладі художнього тексту.

Предметом дослідження є специфіка функціонування реалій на позначення університетського життя у романі Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons" та засоби відтворення цих реалій у перекладі.

Метою роботи є дослідити використання Т. Вулфом реалій на позначення університетського життя у романі "I am Charlotte Simmons" та пов'язані з цим проблеми перекладу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- 1) дефініціювати «реалію» як складову національно-культурного контексту оригіналу та визначити критерії виокремлення реалій в художньому тексті;
- 2) описати основні функції реалій в художньому тексті та проаналізувати різні підходи до класифікації реалій;
- 3) розглянути різні способи відтворення реалій в процесі перекладу;
- 4) виявити головні ознаки університетського роману як літературного жанру та довести приналежність текста-джерела Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons" до згаданого жанру;
- 5) проаналізувати особливості функціонування і перекладу реалій на позначення університетського життя у романі Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons" та оцінити ступінь адекватності цільового тексту.

Матеріалом дослідження стали 352 вихідні реалії на позначення університетського життя, відібрані із оригіналу роману Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons”, та російськомовні відповідники реалій, відібрані з цільового тексту В. В. Правосудова.

Методи дослідження. В якості основних методів дослідження застосовувалися: реферативний метод, метод словникових дефініцій, тезаурусний метод, метод порівняльного аналізу, описовий метод, метод укладання суцільної вибірки та елементи кількісного аналізу.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів у роботі перекладачів або під час проведення лекційних та семінарських занять з перекладознавства та практики перекладу, лексикології, історії зарубіжної літератури, під час проведення спецкурсів, присвячених художньому перекладу та особливостям відтворення національної специфіки оригіналу, а також для написання курсових і дипломних робіт.

Робота пройшла апробацію на науково-практичних студентських конференціях «Різдвяні читання» в 2019 і 2020 роках. Результати дослідження представлено у публікації:

Криушенко К. А. Реалії на позначення університетського життя в романі Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons”. Різдвяні читання. *Різдвяні студентські наукові читання : Viva in lingua* : Матеріали XII Міжвишівської студентської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 6 грудня 2019 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. С. 43–45.

Також результати дослідження представлені в доповіді:

Криушенко К. А. Університетський роман як окремий літературний жанр. Різдвяні читання. *Різдвяні студентські наукові читання : Viva in lingua* : Матеріали XIII Міжвишівської студентської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 4 грудня 2020 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, трьох розділів,

висновків, списку використаної літератури та додатків.

У вступі подано загальні відомості про наукову роботу, обґрунтування актуальності дослідження, висвітлення мети і головних завдань дослідження, визначення об'єкту, предмету, методів дослідження та інформаційної бази, а також розкрито структуру наукової роботи.

У першому розділі подані загальні відомості про національно-культурний контекст та функціонування і переклад реалії у художньому творі, зокрема, особлива увага приділяється визначенню поняття «реалія», розглянуті питання критеріїв виокремлення, класифікації і функцій реалії в художньому тексті, а також способи відтворення реалій в процесі перекладу.

У другому розділі розглянуто поняття «університетський роман» і його головні ознаки як жанру літератури, виявлено ознаки університетського роману у романі Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons", укладено алгоритм аналізу реалій в оригіналі і перекладі «університетського роману».

Третій розділ містить власний аналіз реалій в оригіналі і перекладі роману Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons"

У висновку подано узагальнені результати дослідження. Додатки містять порівняльну схему функцій тексту і функцій реалій, порівняльну таблицю класифікацій реалій, добірку із 352 реалій на позначення університетського життя з роману Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons", з указанням реалій мовою оригіналу, відповідників мовою перекладу, способів відтворення та оцінки адекватності.

Загальна кількість сторінок 74, кількість використаних джерел 73.

РОЗДІЛ 1

РЕАЛІЇ У НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ ОРИГІНАЛУ І ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

1.1 Сутність національно-культурного контексту та його значущість для створення адекватного перекладу

Художній текст являється джерелом інформації, в тому числі і національно-культурної, так як він вкорінений в культурі і культура незмінно на нього впливає, тобто будь-який текст є продуктом культури. Ю. М. Лотман називає художню літературу, нарівні з іншими видами мистецтва, «найбільш економним і компактним способом зберігання та передачі інформації»¹ [Лотман 1998]. Художній текст містить у собі мовну картину світу, властиву письменнику тієї чи іншої культурної приналежності, а отже, відображає національну специфіку, особливості культури, історії, традицій, звичаїв, побуту, укладу життя тощо. Таким чином, коли перекладач працює з художнім текстом, він, в обов'язковому порядку, повинен враховувати ці художні особливості, які, в свою чергу, безпосередньо впливають на створення адекватного перекладу. Детальніше про те, що таке адекватний переклад ми будемо говорити пізніше, в даному ж розділі ми спробуємо розібратися що таке «національно-культурний контекст» і яким чином він впливає на якість перекладу.

Необхідно відзначити, що художній текст – це особлива система, в якій переплітаються різні елементи, а національно-культурна специфіка відображається на всіх рівнях тексту: жанрово-композиційному, ідейно-естетичному і мовному.

---

¹ Тут і надалі переклад мій – Криушенко К. А.

Жанрово-композиційний і ідейно-естетичний рівні тісно пов'язані, в результаті чого ми отримуємо сюжетне втілення авторського задуму за допомогою системи образів і їх взаємозв'язку, розвитку подій і співвідношення художніх деталей. Таким чином, сюжет художнього твору являє з себе уявлення автора про оточуючу його дійсність, що відображає в собі національно-культурну специфіку.

Що стосується мовного рівня художнього тексту, це свого роду система образотворчих засобів мови, до якої автор вдається для вираження ідейно-естетичного змісту твору. Найчастіше національно-культурна інформація передається за допомогою безеквівалентної лексики, конотативної лексики, реалій флори і фауни, номінацій артефактів культури, побутових реалій, етнографічних, ономастичних (топоніми і антропоніми), асоціативних реалій, порівнянь і метафор, фразеологічних одиниць, афоризмів тощо [Штырина 2015, с. 77].

О. Б. Юр'єв під національно-культурною специфікою мови має на увазі сукупність особливостей засобів однієї національної мови в порівнянні з іншими мовами, обумовлену своєрідним національно-культурним буттям певного національного соціуму [Юрьев 2007, с. 10]. Таким чином художній текст стає свого роду відтворювачем особливостей національної художньої свідомості і носієм національно-культурної інформації. Крім того, до національно-культурної специфіки відносять широкий спектр різних компонентів, таких як культурні традиції даної національної спільноти в організації процесу комунікації, специфіку національних етикетних норм, особливості соціального і рольового символізму в рамках даної нації [Фирсова 2003, с. 10].

Д. О. Добровольський називає два підходи до розуміння національно-культурної специфіки: в першому випадку дане явище розглядається з точки зору зіставлення, «коли національно-культурна специфіка деякого явища даної мови визначається щодо деякого іншої мови», другий же підхід умовно можна назвати інтроспективним, коли носії мови виявляють національне

маркування тих чи інших одиниць своєї мови без зіставлення з іншими мовами [Добровольський 1997, с. 40].

Всі ці елементи переплітаються і впливають один на одного, утворюючи національно-культурний контекст художнього твору. Національно-культурний контекст – це явище, яке вивчається багатьма вченими в різних ракурсах. В. С. Віноградов у праці «Вступ до перекладознавства (загальні і лексичні питання)» для позначення національно-культурного контексту використовує також терміни «соціокультурний фонд» або «фонова інформація», визначаючи його як соціокультурні відомості характерні лише для певної нації або національності, засвоєні масою їх представників і відображені в мові даної національної спільноти [Віноградов 2001, с. 36]. Є. М. Верещагін та В. Г. Костомаров також притримуються терміну «фон» [Верещагін, Костомаров 2005, с. 69]. Саме ж поняття «національно-культурний контекст» було введено до теорії перекладознавства М. А. Новіковою, яка зазначила, що національна своєрідність стилю має оцінюватися не у вигляді «доповнення», а бути невід'ємним фактором всієї мовної та стилістичної системи двох творів – вихідного і перекладеного [Новикова 1981, с. 195]. З точки зору дослідниці «національно-культурний контекст» має подвійний сенс: національний контекст автора і національний контекст перекладача. Також М. А. Новікова стверджує, що «національно-культурний контекст» об'єднує інші контексти і є вищою формою їх впорядкованості, хоча сам будується з їх змістовного матеріалу. Що стосується змістовного плану перекладеного тексту в порівнянні з текстом джерелом, то всі функціональні відповідності, знахідки і втрати мотивовані стилем перекладача, який, в свою чергу, вкладає в переклад свій культурний контекст. Цього розуміння поняття «національно-культурний контекст» ми будемо дотримуватися надалі.

Отже, виходячи з усього вищесказаного, робимо висновок, що художній текст являє собою певну цілісну систему, кожен елемент якої пов'язаний з іншим і вони функціонують разом. Розглядати ці елементи окремо для

перекладача абсолютно нерелевантно, тому що у такому випадку у нього не вийде створити адекватний переклад, який, як відомо, передбачає відтворення саме комплексності взаємозв'язків всіх елементів художнього тексту. Національно-культурний контекст, який відображає оточуючу дійсність, характерну тій чи іншій культурі, та усі її особливості, в значній мірі сприяє тому, щоб переклад вийшов найбільш адекватним.

1.2 Визначення «реалії» крізь призму перекладознавства та критерії їх виокремлення в тексті оригіналу

Працюючи з різними видами текстів, перекладачеві постійно доводиться мати справу з національно-культурною специфікою одиниць мови оригіналу. Це може бути як переклад текстів з наявністю іншомовних соціокультурних одиниць, так і переклад творів з рідної мови з метою популяризації власної національної культури. Працюючи з такими творами, перекладачеві необхідно розуміти, що кожна національність має свою неповторну культуру, а значить деякі соціокультурні елементи можуть не мати еквівалентів в мові перекладу. Говорячи про такі елементи, слід звернути особливу увагу на реалії, як на засіб передачі національного колориту, створення необхідної атмосфери, а також поглиблення знань читача в певній сфері.

В даному підрозділі ми розглянемо різні варіанти визначення поняття «реалія», надані вченими, і встановимо визначення, яке матиме найбільш істотне значення для перекладознавства. Зокрема, таке визначення має бути здатним допомогти перекладачеві виділити реалії в тексті на початковому етапі та відокремити реалію від інших схожих феноменів, бути несуперечливим, охоплювати якомога більше критеріїв, корисних для доперекладацького аналізу, вказувати, яким чином виражаються реалії в тексті тощо. Вже спираючись на це визначення, сформуємо базові критерії

виокремлення реалій у художньому тексті.

Поняття «реалія» було розглянуто багатьма науковцями, і зокрема перекладознавцями, в процесі їх дослідницької діяльності. Серед наведених нижче визначень є як схожі, так і кардинально різні. Ми спробували їх систематизувати та розділити на дві групи: широкі визначення словникового типу і більш конкретні спеціалізовані визначення.

Почнемо з визначень словникового типу, зокрема з визначень наданих тлумачними словниками. Сама по собі лексема «реалія» відносно недавно стала фіксуватися словниками і їй стали присвячувати статті. Наприклад, у «Тлумачному словнику англійської мови» Дж. Хокінса, виданому в 2008 році, визначення реалії взагалі відсутнє [Хокинс 2008]. Подібна тенденція відзначалася раніше, однак сьогодні термін вже увійшов до вжитку і визначення реалії можна зустріти практично у всіх тлумачних словниках. «Тлумачний словник російської мови» свідчить про те, що реалія – це «одиничний предмет, річ, те, що є, існує» [Ожегов 2006, с. 671]. Схоже визначення реалії надає і «Великий тлумачний словник сучасної української мови»: «річ, що існує матеріально; будь-який предмет матеріальної цінності» [Бусел 2005, с. 1205]. Кембриджський словник англійської мови, в свою чергу, визначає реалію як «існуючі предмети або писемні пам'ятки, що використовуються для навчання студентів» [Cambridge English Dictionary]. У тлумачному словнику “Merriam-Webster Dictionary” надане наступне визначення: «реалія – це об'єкти або види діяльності, які використовуються для встановлення зв'язку між навчанням і реальним життям, особливо з життям народів, що вивчаються» [Merriam-Webster Dictionary].

Дані визначення мають як недоліки, так і певні переваги. Так наприклад, спираючись на визначення зі словника “Merriam-Webster Dictionary”, звертаємо увагу на те, що реалії пов'язані з життям народів, які вивчаються. Таким чином, визначення вказує на те, що реалія – це не просто предмет, а предмет національно-специфічно зафіксований, що є важливим уточненням для перекладача.

Недолік цих визначень полягає в тому, що всі наведені вище визначення вказують, що реалія – це референт, але не говорять про те, що це слово, яке позначає референт. Дане уточнення є важливим для перекладача, який працює не з референтом, а відтворює слово. Крім того, завдання тлумачних словників зводиться до надання загальної інформації про термін, тобто надання доступного і зрозумілого будь-якій людині визначення, але для виокремлення і аналізу реалії в художньому тексті необхідні уточнення, які можуть надати лише професійні словники з філології, в тому числі і з перекладу, та дослідження вчених у цій галузі. Отже, наведемо деякі з них.

Так, у «Короткому словнику перекладознавчих термінів» Р. К. Міньяр-Белоручев дає вже більш конкретизоване визначення, де він вказує, що реалії – це «предмети, явища, традиції, звичаї, що складають специфіку даної соціальної спільноти, етнічної групи» [Міньяр-Белоручев 1999, с. 172]. А в «Тлумачному перекладознавчому словнику» Л. Л. Нелюбіна подано навіть декілька визначень: «Реалія – 1. Слова або вирази, що позначають предмети, поняття, ситуації, яких не існує в практичному досвіді людей, що говорять на іншій мові. 2. Різноманітні фактори, що вивчаються зовнішньою лінгвістикою і перекладознавством, такі як державний устрій даної країни, історія і культура даного народу, мовні контакти носіїв цієї мови тощо з точки зору їх відображення в даній мові. 3. Предмети матеріальної культури, що служать основою для номінативного значення слова. 4. Слова, що позначають національно-специфічні особливості життя та побуту» [Нелюбин, 2003, с. 178]. Кожне з поданих визначень окремо не є вичерпним: у першому визначенні не вказується, що слова мають бути національно забарвленими, а в останньому не згадується бінарне зіставлення слів з мовою інших культур. Проте, зібрані дослідником визначення доповнюють одне одного, кожне з яких направлено на те, щоб показати всю багатогранність феномена «реалія». Так, наприклад, подані дефініції вказують на реалію не лише як «предмет», але як і «слово».

Дослідивши більш конкретні спеціалізовані визначення, ми помітили, що

частина них повторює підхід словників, а інша частина – ближче до операційної бази, необхідної перекладачеві. Є визначення, які вказують на реалію як референт і на реалію як слово для позначення референта. Почнемо з тих, де реалія визначається як референт.

Наприклад, А. В. Фьодоров визначає поняття «реалія» як предмети суспільного життя і матеріального побуту, уточнюючи, що вони характерні для певного народу чи країни. Автор зазначає, що при перекладі таких слів виникають труднощі, адже «вони не контрастують навіть з самим «звичайним» контекстом в оригіналі, не виділяються в ньому стилістично, будучи звичними для мови оригіналу» [Федоров 2002, с. 164]. Крім того, що реалія подана як референт, у цьому визначенні є й інші недоліки. Так, наприклад, важливим уточненням буде те, що, хоча реалії і не виділяються стилістично в мові оригіналу, але при зіставленні з мовою культури, для якої певна реалія не є характерною, вони будуть контрастувати з контекстом.

Т. Р. Левицька і А. М. Фітерман також визначають реалії як особливості життя, побуту, державного устрою кожної країни – все те, що складає її самобутній, національний образ. Вони наполягають на тому, що незнання реалій призводить до помилок в перекладі і позбавлення слів-реалій національного забарвлення, а в деяких випадках і зовсім може створити хибне уявлення про країну і народ [Левицкая, Фитерман 1963, с. 8]. І знову суттєвою помилкою такого визначення є те, що його автори вказують на предмети, а не на слова, але інтерпретатор має справу саме зі словами.

І. В. Корунець не використовує термін «реалія» (докладніше про це мова піде далі) однак, з його визначення розуміємо, що він має на увазі саме це явище. Дослідник визначає “*nationally biased lexicon*” як особливості, набуті в ході історичного розвитку, які характерні для певної нації і не відносяться ні до якої іншої, навіть генеалогічно пов'язаної нації. До реалій він відносить як предмети матеріальної так і духовної культури, такі як національні костюми, традиції, релігія, національні страви, адміністративні та політичні системи, грошові системи і т.д. [Корунець 2001, с. 151].

Вивчивши дані визначення, ми прийшли до висновку, що вони не зовсім вдалі з точки зору перекладознавства, оскільки всі вони говорять про реалії, як про референти, в той час як перекладач працює зі словами, які позначають референт. Наступна ж група визначень згідна з тим, що реалія використовується для позначення референта, але при цьому в самому визначенні вказується, що реалія – це не сам референт, а це слово для його позначення. Розглянемо тепер цю групу визначень.

І. С. Алексєєва в книзі «Вступ до перекладознавства» вводить поняття «екзотизм» і ототожнює його з поняттям «реалія». Автор розглядає екзотизми або слова-реалії як лексичні одиниці в мові, які позначають реалії побуту та громадського життя, специфічні для будь-якого народу, країни або місцевості [Алексєєва 2004, с. 181]. Натомість, автор не вказує на бінарне зіставлення з мовою культури, для якої певна реалія є невідомою. Таким чином, інтерпретатор, що спиратиметься на подане визначення, може не взяти до уваги зіставлення різних мов, що в подальшому може призвести до виникнення складнощів з виокремленням реалій в художньому тексті.

К. С. Бабкіна і С. П. Стрелкова в своїй статті вказують, що реалії це «специфічні лексичні одиниці, що передають колорит певного народу», в зв'язку з чим у них немає відповідників в інших мовах і вони не піддаються перекладу в звичному сенсі цього слова [Бабкіна, Стрелкова 2018, с. 40]. Визначення є більш вдалим за попередні, адже дослідниці акцентують увагу, що реалії – це слова, що характерні саме для певної культури і не мають відповідників у інших народів, і вказують на бінарне зіставлення мов різних культур при пошуку реалії. Натомість, воно не вказує, що відповідників реаліям в інших мовах немає через відсутність їх у об'єктивної реальності інших культур.

Л. В. Мосієнко в статті «Лінгвокультурологічна проблема класифікації реалій» припускається тієї ж неточності. Дослідниця пише, що реалії це такі мовні одиниці, в яких яскраво виражена національно-культурна семантика, носії колориту, елементи національної своєрідності, і вказує, що вони не

зустрічаються у мові інших культур [Мосієнко 2005, с. 156]. Л. В. Мосієнко, однак, не зазначає, що не зустрічаються вони там тому що ці реалії є чужими для об'єктивної дійсності цих культур.

Доволі конкретизоване визначення надають С. Влахов і С. Флорін, які розуміють під терміном «реалія» «слова (і словосполучення), що називають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального і історичного розвитку) одного народу і чужі іншому; будучи носіями національного і/або історичного колориту, вони, як правило, не мають точних відповідників (еквівалентів) в інших мовах, а, отже, не піддаються перекладу «на загальних підставах», вимагаючи особливого підходу» [Влахов, Флорин 1980, с. 47].

Професор Л. С. Бархударов у своїй книзі «Мова і переклад» відніс поняття «реалії» до класу безеквівалентної лексики. Він визначає їх як слова, що позначають предмети, поняття і ситуації характерні для певної країни, які, в свою чергу, не існують в практичному досвіді людей іншої культури. До таких слів він відносить ті, що позначають предмети матеріальної і духовної культури, такі як назви національних страв, предмети національного одягу і взуття, народні танці, види усної народної творчості, тощо. Крім того, під поняття «реалії» підпадають слова і стійкі словосполучення, що позначають політичні установи, торговельні та громадські заклади характерні тільки для даної країни [Бархударов 1975, с. 95]. Автор дає досить розгорнуте суттєве визначення, але не враховує що поняття «безеквівалентна лексика» є значно ширшим за поняття «реалія».

Визначення, найбільш релевантне для нашого дослідження, ми бачимо у Р. П. Зорівчак у праці «Реалія і переклад», в якій, розглянувши безліч визначень інших дослідників і вчених, дослідниця вивела власне визначення, яке в повній мірі розкриває всю суть поняття «реалія». Реалії для професора Р. П. Зорівчак – це «моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає (в плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [Зорівчак 1989, с. 58]. Дослідниця наполягає на тому, що це

поняття відносно і виявити його можна тільки при зіставленні двох мов або культур. Згідно з цим визначенням до поняття «реалія» відносять не лише слова і словосполучення, але також і фразеологізми, які передають національно-культурну специфіку мови. На нашу думку, визначення дане Р. П. Зорівчак є найбільш прийнятним з точки зору доперекладацького аналізу. Саме ним ми і будемо керуватися при формулюванні критеріїв виокремлення реалій в тексті.

Зауважимо також, що науковці іноді замінюють термін «реалія» у своїх дослідженнях на інші терміни. Ми вже згадували термін “*nationally biased lexicon*” у працях І. В. Корунця і це не поодинокий випадок. Так, Л. В. Мосієнко зазначає, що часто в літературі для позначення реалій можна зустріти такі терміни як «екзотична лексика» і «безеквівалентна лексика», а також іноді вони ототожнюються з поняттями «варваризми», «локалізми», «етнографізми», «етнолексеми», «етнокультурна лексика», «країнознавча лексика» тощо [Мосієнко 2005, с. 156]. Досліджуючи це питання, Р. П. Зорівчак вказує, що О. Шумагер пропонує термін «етнореалії», що насправді не є дуже вдалим, адже в такому разі він передбачає наявність гіпероніма – «реалії». У працях Ж. Вандрісса зустрічається термін “*cultural worlds*”, тобто «слова культури» [Зорівчак 1989, с. 53].

Р. П. Зорівчак пояснює недоліки використання інших термінів і вказує на необхідність розмежування реалії і суміжних понять. Дослідниця вказує на зв'язок між реаліями і інтернаціоналізмами, однак підкреслює той факт, що хоча інтернаціоналізми, як і реалії, характерні для певної культури і не мають відповідників в інших культурах, труднощів з їх перекладом не виникає, так як вони набувають багатомовного поширення і, частіше за все, в словниках цільових мов є відповідні реєстрові слова на позначення інтернаціоналізмів [Зорівчак 1989, с. 62]. Однак, в даній дослідницькій роботі ми будемо оперувати саме терміном «реалія».

Р. П. Зорівчак також відзначає різницю між реаліями і безеквівалентною лексикою, яка полягає в тому, що безеквівалентна лексика як поняття значно

ширше ніж реалія. Крім реалій в її число входять також прислів'я і приказки, окремі лексеми надзвичайно місткого семантичного наповнення та інші випадки лексико семантичної безеквівалентності [Зорівчак 1989, с. 65].

Реалії іноді співвідносять з діалектизмами, однак принципова відмінність полягає в тому, що реалії – це інформація про специфічні предмети певної культури, а діалектизми – це інформація про специфічні мовні засоби позначення загальновідомих предметів [Зорівчак 1989, с. 65].

Певну близькість реалії мають і з термінами. С. Влахов і С. Флорін вказують, що основними відмінностями реалій від термінів є місцеве і/або історичне забарвлення, характер літератури (художньої, наукової), в якій вживається дана лексична одиниця, та вузький і широкий контекст [Влахов, Флорин 1980, с. 12]. Необхідно також зазначити, що реалії виникають здебільшого в народній гушці, а терміни створюють учені. Також терміни і реалії по різному стають широковідомими: терміни поширюються завдяки процесу обміну науковою інформацією, а реалії – завдяки художньому перекладу і засобам масової інформації [Зорівчак 1989, с. 69].

Отже, надалі ми будемо притримуватися терміну «реалія» у розумінні Р. П. Зорівчак. Для перекладознавця це визначення, яке надає Р. П. Зорівчак саме терміну «реалія» дає можливість доволі несуперечливо виокремити одиницю, яка досліджується у вихідному тексті. Критерії такого виокремлення впливають з самої дефініції феномену. Спробуємо сформулювати критерії виокремлення реалій у вихідному художньому творі на основі визначення наданого Р. П. Зорівчак.

Отже, перш за все перекладач повинен усвідомити, що реалія – це лексема. М. П. Кочерган у своєму підручнику «Вступ до мовознавства» зазначає, що поняття «слово» та «лексема» різняться за своїми значеннями. Він наголошує, що слово – це конкретна одиниця, а лексема – це сукупність форм слова і можливих значень усіх його вживаннях [Кочерган 2001, с. 187]. Натомість, С. І. Дорошенко і П. С. Дудик визначають лексему як найменшу словесну одиницю, що здатна виражати самостійний зміст і самостійно

функціонувати [Дорошенко, Дудик 1974, с. 120]. Отже, цей критерій дозволяє перекладачу виокремити реалію зважаючи на її форму.

По-друге, лексеми поділяються на монолексемні та полілексемні одиниці. Монолексема – це відносно самостійна і в лексичному, і в синтаксичному відношенні одиниця. Під полілексемами прийнято розуміти відносно стійкі поєднання двох і більше лексем. Ці поєднання можуть бути представлені одиницями з різним ступенем семантичної і синтаксичної злитості між ними [Васнева 2013, с. 38]. Таким чином, перекладач отримує уявлення про кількість компонентів реалії, що дасть йому можливість виділити її в художньому тексті.

Третім необхідним критерієм виокремлення реалій є бінарне зіставлення мов різних культур. Під бінарним зіставленням розуміємо порівняння понять у двох паралельно розвинених мовах. Таким чином, перекладач може відокремити реалії від звичайних слів. Крім того, це дає змогу з'ясувати, що площині мов двох культур певне слово може виступати реалією, а в площині інших двох мов – ні.

Наступний, четвертий, критерій виокремлення реалій в художньому творі – її відсутність в об'єктивній реальності мови-сприймача. В. Свириденко у філософському енциклопедичному словнику зазначає, що об'єктивна реальність – це те, що існує «поза свідомістю» і «незалежно від свідомості» суб'єкта; це не лише світ природних явищ і процесів, а й закономірностей історичного і соціального буття, інституціональної будови суспільства, а також сукупність певних культурних явищ, ідей, думок чи уявлень інших суб'єктів [Свириденко 2008, с. 440].

П'ятим критерієм, що впливає з визначення Р. П. Зорівчак, є наявність етнокультурної інформації у лексичному значенні слова, що є істотною відмінністю, щоб зарахувати такі слова до класу реалій. Лексичне значення – це продукт мисленнєвої діяльності людини, історично закріплена в свідомості людей співвіднесеність слова з певним явищем дійсності [Кочерган 2001, с. 188]. С. І. Дорошенко і П. С. Дудик підтримують це визначення з одним

лише уточненням, що службові слова не мають лексичного значення, адже вони не співвідносяться з елементами оточення, а виконують граматичну роль. Такі слова прийнято вважати неповнозначними, всі ж інші, що мають лексичне значення називають повнозначними [Дорошенко, Дудик 1974, с. 121].

Щоб визначити наявність етнокультурної інформації у лексичному значенні слова необхідно розуміти, що під собою має на увазі поняття «етнокультура». Л. Р. Пухова визначає етнокультуру як сукупність традиційних цінностей, відносин і поведінкових особливостей, втілених в матеріальній та духовній життєдіяльності етносу [Пухова 2014, с. 6]. А. Б. Афанасьєва уточнює, що етнокультура формувалася в минулому, розвиваючись в історичній соціодинаміці і постійно збагачуючи етнічною специфікою культуру в різних формах діяльній самореалізації людей [Афанасьєва 2007, с. 80]. Іншими словами, етнокультурна інформація вказує на національну приналежність до тієї чи іншої культури, на національно-культурне забарвлення слів-реалій. Таким чином, спираючись на наявність етнокультурної інформації, інтерпретатор може виокремити реалії від нейтральних слів, що не несуть в собі національно-культурного забарвлення.

З цього випливає шостий критерій: всі національно забарвлені слова в свою чергу є емоційно забарвленими. Цей критерій дає можливість інтерпретатору розмежувати реалії і нейтральні слова, пов'язані із загальними для більшості культур поняттями, які є звичайними, зрозумілими для широкого загалу назвами предметів і явищ навколишньої дійсності.

Отже, ми з'ясували, що реалії були вивчені багатьма дослідниками, проте найбільш вичерпне визначення дає Р. П. Зорівчак. Таким чином, спираючись саме на це визначення нами було сформульовано шість головних критеріїв виокремлення реалій з вихідного художнього тексту. Слід зазначити, що, хоча для нашої наукової роботи вирішальним критерієм є наявність національно-культурного контексту, усі шість згаданих критеріїв є необхідними для перекладача для виокремлення реалій з вихідного художнього твору.

1.3 Функції реалій в оригіналі художнього тексту

Дослідивши визначення і критерії виділення реалій в оригіналі, необхідно визначити, які їхні властивості важливі для художнього тексту і як функції художнього тексту корелюють з функціями реалій. Щоб з'ясувати це, для початку, потрібно зрозуміти якими функціями володіє оригінальний художній текст.

Функціональна теорія тексту була сформульована Р. Якобсоном у 1960 р. Дослідник вивчав природну вербальну комунікацію і зазначив 6 основних функцій: референційна (актуалізує контекст), фатична (встановлює і підтримує контакт), поетична (фокусується на повідомленні, роблячи його більш цікавим), емотивна (актуалізує почуття, які відчуває адресант), конативна (враження, справлене цим повідомленням на адресата) і металінгвістична (пояснення або коментування використаної в розмові одиниці коду).

М. М. Міхайлов дотримується цього підходу та ґрунтує свій перелік функцій на тих функціях, які запропонував Р. Якобсон. Так, дослідник зазначає, що Р. Якобсон під «поетичною функцією» розуміє всяке творче використання мовної системи, проте сам він пропонує інший підхід – це поняття він розділив на три аспекти, позначивши кожен окремою функцією. Першу функцію, текстово-дискурсивну, М. М. Міхайлов називає міфопоетичною, де «міф» розуміється, як «виражений в образній формі світоглядний комплекс, який пропагує цінності і вірування, що розділяються суб'єктами певної культури». Наступні дві функції, на думку дослідника, підвищують експресивність висловлювання. Одна з них, екстенсіальна, розширює семантику використовуваних слів, актуалізуючи нове значення мовної одиниці, що виникає під впливом контексту, а інша, інтенсіальна, підсилює такі фундаментальні властивості мови, як структурність, ритмічність, ієрархічна організація мовних одиниць тощо, роблячи текст красивішим і не торкаючись при цьому семантики вживаних слів. Крім цього,

М. М. Михайлов замість терміну «емотивна функція» використовує більш широке поняття «експресивності», так як не кожен автор емоційний по природі або проявляє цю якість у всіх контекстах, але, в будь-якому випадку, висловлює своє ставлення до зображуваних подій. Що стосується виразного потенціалу тексту, тут дослідник говорить про репрезентативну функцію, котра працює в парі з експресивною в разі, коли акцент оповідання переноситься з особистісного ставлення оповідача на зображуваний ним світ [Михайлов 2006, с. 35].

В свою чергу, Ю. М. Лотман виділяє три основні функції тексту:

1. Передача константної інформації. Головне завдання тексту, відносно даної функції, донести без втрат і змін певний сенс, який в абстракції передбачається існуючим ще до тексту.

2. Вироблення нових значень. Ця функція полягає в тому, що текст перетворюється в генератор нових змістів. Ю. М. Лотман зазначає, що в процесі просування тексту від адресанта до адресата відбувається зрушення змісту і його приріст, тому цю функцію можна назвати творчою.

3. Функція пам'яті. Ідея цієї функції полягає в тому, що текст не тільки генератор нових змістів, але і конденсатор культурної пам'яті. Таким чином, текст для читача залишається частиною реконструйованого цілісного значення, тобто сума контекстів, в яких певний текст набуває осмисленість і які певним чином закладені в його смислового потенціалі, може бути названа пам'яттю тексту [Лотман 1992, с. 144–146].

О. М. Леута, дослідниця творчості Ю. М. Лотмана, аналізуючи його праці, присвячені функціям тексту, зазначає, що у випадку з першою функцією, текст є лише посередником між відправником і отримувачем і виконує роль вмістилища деякого незмінного сенсу (дотекстового повідомлення). Згідно з другою функцією, текст виступає носієм нової інформації, яку належить розшифрувати. В даному випадку, важливо те, що адресант і адресат користуються різними кодами – пересічними, але не ідентичними. Таким чином, в результаті «розшифровки» ми можемо отримати

зміст, що відрізняється від закладеного спочатку. Що стосується третьої функції, дослідниця робить висновок, що пам'ять тексту не є пасивним сховищем, а становить частину його змістостворюючого механізму, інакше текст залишався б у свідомості сприймача лише самим собою, і минуле уявлялося б нам мозаїкою незв'язних уривків [Леута 2009, с. 298].

Н. С. Валгіна зазначає, що характерною функцією художнього тексту є його експресивність, так як художній текст насамперед зачіпає емоційний лад і пов'язаний з особистими відчуттями читача [Валгіна 2003, с. 86]. Не менш важливою є також і естетична функція, яка полягає в тому, щоб розбудити в читача емоції, змусити його співпереживати героям, зануритися в твір повністю, стати частиною вигаданого світу [Малова 2001, с. 86].

Крім перерахованих вище, ще однією важливою функцією є комунікативна. Дана функція вказує на призначення тексту служити засобом спілкування і повідомлення [Шульженко 2008, с. 327].

Дослідивши функції художнього тексту, необхідно також розглянути функції безпосередньо реалій, щоб розуміти як вони корелюють між собою.

Н. О. Фененко, досліджуючи це питання, виділяє декілька головних функцій реалії в художньому тексті:

1. Функція створення місцевого (національного) колориту. Ця функція має на увазі, що в художньому творі національні реалії використовуються з метою відтворення етнографічних особливостей побуту та створення атмосфери дії, віддаленої від читача.

2. Функція відтворення історичного колориту. Розглядаючи цю функцію дослідниця зазначає, що важливою характеристикою реалії є темпоральна віднесеність, тобто віднесеність до певного часового (історико-культурного) періоду. Таким чином, реалії можуть служити для створення історичного фону твору.

3. Функція естетизації побутової деталі. Ця функція полягає в тому, щоб передавати конкретні, доступні зоровому сприйняттю предметні і просторові відносини, які входять до складу «речового словника». Функціонуючі в

художньому тексті реалії показують, що герої творів невіддільні від свого матеріального оточення.

4. Символьна функція. Дана функція полягає у тому, що культурний предмет перетворюється на культурний концепт і тоді реалія може стати ключовим образом твору, його метаобразом, який об'єднує навколо себе інші лейтмотивні слова-образи.

5. Асоціативна функція. Ця функція може бути реалізована тільки в разі використання реалії в назві художнього тексту. Зв'язок реалії з глибинними пластами народної культури дозволяє використовувати її в якості основи ремінісценцій (натяків на можливі значення) в художньому тексті.

6. Функція маркера чужої культури. У текстах, що описують чужу культуру, реалії виступають як представники чужої дійсності [Фененко 2014, с. 154].

Отже, ми порівняли усі функції художнього тексту і реалії і спробували їх відобразити у Додатку А. З цього додатку стає очевидно, що деякі з них характерні як для тексту так і для реалії. Усі три типи взаємодії функцій художнього тексту та реалій можна розділити на такі що повністю збігаються; не збігаються, але допомагають одна одній реалізуватися; реалізуються опосередковано через інші функції. Усе це ми будемо урахувати у практичному аналізі.

1.4 Класифікація реалій тексту джерела

Щоб мати можливість аналізувати реалії в оригіналі художнього тексту необхідно розуміти, до якого типу вони відносяться. Існують різні критерії типологізації реалій, і в цьому підрозділі ми спробуємо визначити, чи існує який-небудь універсальний критерій, знання якого перекладачеві буде єдино достатнім, або необхідна різноманітність підходів.

І. С. Алексєєва за тематичним принципом розділяє реалії на 3 наступні групи:

1. Географічні реалії (які, в свою чергу, поділяються на терміни фізичної географії та ендеміки).

2. Етнографічні реалії (які включають в себе одяг і взуття, будівлі та предмети побуту, національні види діяльності та назви діячів, звичаї, ритуали та ігри, міфологію і культури, реалії-міри і реалії-гроші).

3. Суспільно-політичні реалії [Алексєєва 2004, с. 181].

Таким чином, дана класифікація дає уявлення про основні сфери дійсності, до яких належать денотати відповідних реалій, що є важливим для перекладача, адже необхідність правильно підібрати відповідник для референта оригіналу і відтворити предметний світ вихідного тексту в перекладі передбачає обізнаність у певних сферах дійсності. Натомість класифікація І. С. Алексєєвої не дає повної інформації щодо часу або простору, що є досить важливим в процесі аналізу реалій.

З. Г. Прошина пропонує класифікацію за семантичним принципом: топоніми або географічні терміни; антропоніми або імена людей; зооніми або назви тварин; суспільно-політичні реалії; військові реалії; освітні реалії; традиції та звичаї; ергоніми або назви установ та організацій; історичні реалії; побутові реалії; заголовки.

Крім того, за критерієм місцевого розподілу З. Г. Прошина поділяє реалії на екзотизми і варваризми, а за часовим принципом – на неологізми, історизми та архаїзми [Proshina 2008, с. 117]. Така класифікація сприяє більш детальному аналізу реалії в художньому тексті, адже чим детальніше перекладач проаналізує типологічні властивості реалій, тим чіткіше він буде вловлювати всі нюанси і зможе серед різних можливих варіантів перекладу, про що мова піде далі, вибрати той, який буде найбільш адекватним.

З перекладознавчого погляду, Р. П. Зорівчак пропонує ґрунтувати класифікацію на історико-семантичному і структурному принципах.

За історико-семантичним критерієм авторка виділяє: власне реалії;

історичні реалії (семантичні архаїзми, референти яких зникли).

За структурним критерієм виділяються: реалії-одночлени; реалії-полічлени номінативного характеру; реалії-фразеологізми.

Крім того, з погляду перекладацької практики, Р. П. Зорівчак виділяє явні і приховані реалії. Явні реалії легше виокремити в художньому творі, так як вони не мають відповідників в мові перекладу. Щодо прихованих реалій, це слова, що мають відповідники у мові перекладу, але співвідносні денотати в позамовній дійсності дуже відрізняються між собою [Зорівчак 1989, с. 70]. Також, Р. П. Зорівчак зауважує, що найпослідовнішу і найгрунтовнішу класифікацію привели С. Влахов і С. Флорін.

Звернемося до цієї класифікації. Болгарські перекладознавці вибудовують свою більш конкретизовану класифікацію на наступних принципах: предметний, місцевий та часовий розподіли.

Предметна класифікація включає в себе:

1. Географічні реалії: об'єкти фізичної географії; об'єкти, пов'язані з людською діяльністю; назви ендеміків.

2. Етнографічні реалії: побутові реалії (їжа, напої, одяг, житло, меблі, транспорт та інші); реалії праці (люди праці, знаряддя праці, організація праці); реалії пов'язані з мистецтвом і культурою (музика і танці, музичні інструменти, фольклор, театр, предмети мистецтв, звичаї і ритуали, свята та ігри, міфологія, культи, календар); етнічні об'єкти (етноніми, прізвиська, назви осіб за місцем проживання); міри і гроші (одиниці міри, грошові одиниці).

3. Суспільно-політичні реалії: реалії, пов'язані з адміністративно-територіальним устроєм країни (адміністративно-територіальні одиниці, населені пункти, деталі населеного пункту); найменування носіїв та органів влади (органи влади, носії влади); реалії, пов'язані з суспільно-політичним життям (політична діяльність і діячі, патріотичні та громадські рухи, соціальні явища, звання і ступені, установи, навчальні заклади, стани і касти, станові знаки і символи); військові реалії (підрозділи, зброя, обмундирування, військовослужбовці).

Спираючись на принцип місцевого розподілу С. Влахов і С. Флорін виділяють таку класифікацію:

1. В площині однієї мови: свої реалії – частіше споконвічні слова даної мови, але іноді і запозичення, що увійшли в мову (національні, локальні, мікролокальні); чужі реалії – або запозичення, або кальки з іншої мови (інтернаціональні, регіональні).

2. В площині пари мов: зовнішні реалії (однаково чужі обом мовам реалії); внутрішні реалії (реалії, що належать одній з пари мов).

З точки зору часового принципу автори класифікують реалії наступним чином:

1. В залежності від часового проміжку: сучасні (існуючі в даний проміжок часу) реалії; історичні (характерні для проміжку часу в минулому) реалії.

2. В залежності від ступеня освоєння: знайомі (що увійшли в словниковий склад мови) реалії; незнайомі (які не увійшли в словниковий склад мови) реалії; «модні» (що увійшли до вжитку на порівняно нетривалий проміжок часу) реалії [Влахов, Флорін 1980, с. 50].

Отже, дослідивши типологію реалій ми виявили, що класифікації, подані науковцями, спираються на різні принципи. Порівнявши підходи різних дослідників (див. Додаток Б), можемо дійти висновку, що не існує одного єдиного критерію класифікації, адже, наприклад, класифікація подана С. Влаховим і С. Флоріним є найрозгалуженішою, однак у ній бракує певних пунктів, які є у інших дослідників. Виходячи з цього, ми вважаємо, що при класифікації реалій слід враховувати всі підходи, які є відомими в транслятології на момент аналізу оригіналу.

1.5 Можливі способи відтворення реалій в процесі перекладу

Труднощі перекладу художнього тексту з однієї мови на іншу були і

залишаються актуальною проблемою перекладознавства. Наявність реалій в художньому тексті може стати проблемою для перекладача, адже під час перекладу реалій необхідно також враховувати критерій адекватності. Таким чином, перш ніж розглядати способи відтворення реалій, вважаємо необхідним дослідити питання адекватності перекладу.

В. Н. Комісаров у книзі «Теорія перекладу (лінгвістичні аспекти)» визначає «адекватний переклад» як переклад, який забезпечує прагматичні завдання перекладацького акту на максимально можливому для досягнення цієї мети рівні еквівалентності, не допускаючи порушення норм мови перекладу, дотримуючись жанрово-стилістичних вимог до текстів даного типу і відповідаючи суспільно-визнаній конвенційній нормі перекладу [Комісаров 1990, с. 232]. Інакше кажучи, «адекватний переклад» – це якісний переклад, що виправдовує очікування і надії комунікантів.

Подібне визначення дає і М. К. Гарбовський, який говорить, що завданням адекватного перекладу є правильне відтворення першотвору. Однак, категорія адекватності є, головним чином, характеристикою не ступеня відповідності тексту перекладу тексту оригіналу, а ступеня його відповідності тим очікуванням, які покладають на нього учасники комунікації, а також тих умов, в яких він здійснюється [Гарбовський 2007, с. 289].

Крім того, для отримання адекватного перекладу необхідно мати широкий спектр фонових знань, відсутність яких може привести до мовної некомпетентності. Також, не завжди перекладачеві вдається замінити реалію будь-яким еквівалентом з іншої культури. В такому випадку, виникає проблема як перекласти реалію, адже відмовившись від її перекладу ми втратимо художню цінність тексту-перекладу в порівнянні з текстом-оригіналом.

Дві основні проблеми, з якими стикається перекладач під час роботи з реаліями, полягають або у відсутності в мові перекладу еквівалента через відсутність в культурі носіїв цієї мови об'єкта, що позначається даною лексичною одиницею, або в необхідності, поряд з предметним значенням

реалії, передавати її національне і історичне забарвлення [Влахов, Флорин 1980, с. 80].

Проаналізувавши теоретичні джерела, можна виділити декілька способів перекладу реалій. Так, А. В. Фьодоров зазначає, що відтворення реалій у тексті мовою перекладу можливий чотирма способами:

1. Транслітерація або транскрипція (повна або часткова), яка передбачає використання слова, що позначає реалію, написаного буквами мови перекладу.

2. Створення слова або словосполучення для позначення реалії шляхом описового перекладу.

3. Використання слова з приблизними (хоча й не тотожними) значенням і функціями.

4. Гіпонімічний або узагальнено-приблизний переклад, який передбачає відтворення слова-реалії мови-оригіналу на позначення виду за допомогою слова мови-перекладу на позначення родового поняття [Федоров 2002, с. 207].

В. Н. Комісаров, в свою чергу, виділяє наступні п'ять способів передачі реалій з однієї мови в іншу:

1. Відповідники-запозичення, що передбачають переклад шляхом транслітерації чи транскрибування.

2. Відповідники-кальки, тобто дослівний переклад морфем слова або частин словосполучення.

3. Відповідники-аналоги, слова, позбавлені національно-культурного забарвлення, що є дуже близькими за значеннями до вихідної реалії.

4. Відповідники-лексичні заміни, утворенні шляхом використання перекладацьких трансформацій.

5. Описи, що використовуються, коли неможливо віднайти відповідник до слова-реалії і передбачають відтворення значення шляхом використання розгорнутого словосполучення [Комісаров 1990, с. 148–150].

С. Влахов і С. Флорін кажуть, що прийоми передачі реалій можна звести в основному до двох: транскрипції і перекладу.

Транскрипція передбачає введення реалії в текст перекладу за допомогою графічних засобів, завдяки чому максимально зберігається оригінальна фонетична форма. Крім транскрипції, дослідники виділяють також транслітерацію, проте вказують, що їх необхідно розрізняти, адже транскрипція – це передача звуків однієї мови за допомогою букв іншої мови, в той час як транслітерація – це передача букв однієї мови за допомогою букв іншої. Транслітерація, як спосіб відтворення реалій використовується досить рідко.

Переклад реалій, в свою чергу, застосовується у випадках, коли транскрипція неможлива або небажана. У таких випадках С. Влахов і С. Флорін пропонують наступні варіанти відтворення реалій:

1. Введення неологізму шляхом створення нового слова або словосполучення. Такими словами можуть виступати:

а) кальки або, інакше кажучи, запозичення слів шляхом буквального перекладу, які максимально зберігають семантику, однак не завжди передають колорит;

б) напівкальки або часткові запозичення;

в) освоєння або адаптація іншомовної реалії, підпорядкована граматичним правилам мови перекладу;

г) семантичні неологізми, які є «вигаданими» перекладачем словами або словосполученнями, що передають смисловий зміст, проте етимологічно не пов'язані з оригінальним словом.

2. Заміна реалії реалією мови перекладу. Однак, слід зазначити, що даний спосіб призводить до втрати оригінального колориту і підстановці свого місцевого колориту.

3. Приблизний переклад, який передає предметний зміст реалії, але при цьому колорит в більшості випадків втрачається через заміну конотативного елемента нейтральним по стилю. Даний спосіб передачі реалій включає в себе декілька прийомів:

а) принцип родової заміни або прийом генералізації, тобто передача

змісту реалії одиницею з більш широким значенням;

б) переклад шляхом підбору функціонального аналогу, що викликає подібну реакцію у читача;

в) прийоми опису, пояснення і тлумачення.

Виходячи з вищесказаного, робимо висновок, що приблизний переклад не є повністю адекватним, тому що в цьому випадку ні зміст реалій, ні колорит не передаються в повній мірі.

4. Контекстуальний переклад, який полягає в заміні словникового відповідника контекстуальним [Влахов, Флорин 2009, с. 81–89].

Р. П. Зорівчак, також дослідивши це питання, відзначає, що у випадку реалій доречно говорити не про переклад у загальноприйнятому значенні, а про винайдення семантико-стилістичного відповідника або про трансляційне перейменування реалій.

Тож, до способів трансляційного перейменування реалій дослідниця відносить: транскрипцію (транслітерацію); гіперонімічне перейменування; дескриптивну перифразу; комбіновану реномінацію; калькування повне і часткове; міжмовну транспозицію на конотативному рівні; метод уподібнення (субституцію); віднайдення ситуативного відповідника (контекстуальний переклад); контекстуальне розтлумачення (інтерпретацію) реалій.

З переліку можливих способів передачі реалій можемо побачити, що певні прийоми подібні до перерахованих раніше, іноді відрізняючись назвами. Так, наприклад, гіперонімічне перейменування тотожне описаному С. Влаховим і С. Флоріним принципу родової заміни, дескриптивна перифраза відповідає описовому перекладу, а міжмовна транспозиція – це вищезгадана заміна реалії реалією мови перекладу.

Однак, Р. П. Зорівчак впроваджує також декілька нових прийомів. Серед них комбінована реномінація, яка полягає у відтворенні реалії шляхом транскрипції, що супроводжується описовою перифразою. Дослідниця зазначає, що такий спосіб хоча й багатослівний, однак максимально зберігає семантику денотативну та конотативну. Інший спосіб відтворення реалій при

перекладі – контекстуальне розтлумачення, що полягає у роз’ясненні суті реалії у найближчому контексті [Зорівчак 1989, с. 92].

Таким чином, вивчивши підходи різних науковців щодо способів відтворення реалій, можна помітити, що в багатьох речах вони збігаються, тільки називають це по-різному, хоча кожен з них також вносить щось нове. Крім того, коли мова йде про переклад, реалія не перекладається в буквальному сенсі, а відтворюється і тому немає жорстких правил відтворення, спиратися можна лише на існуючий досвід, описаний дослідниками. Саме тому необхідно враховувати всі можливі способи.

РОЗДІЛ 2

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ЖАНРУ РОМАНУ Т. ВУЛФА “I AM CHARLOTTE SIMMONS”

2.1 «Університетський роман» як окремий літературний жанр

Коли перекладач підбирає відповідники, він враховує безліч факторів. Одним з важливих чинників є жанр того тексту, який він перекладає, тому що саме жанр диктує вибір відповідників в перекладі. Тож, в даному підрозділі ми спробуємо розкрити суть жанру «університетський роман» і вказати його особливості.

«Університетський роман», як жанровий різновид сучасної літератури, з'явився відносно недавно, на зламі XX – XXI століть, і став одним із найпопулярніших літературних явищ. Як відзначає О. М. Люксембург, англійські літературознавці і критики в своїх роботах також вживають такі синонімічні поняття як “college novel”, “campus fiction”, “academic fiction”, “academic novel” [Люксембург 1989, с. 1]. Крім того, Д. Лодж, чие ім'я безпосередньо пов'язане із заснуванням університетського роману як жанру, виокремлює такі поняття як “campus novel” та “varsity novel” [Lodge 2012, 87]. Письменник, однак, вказує на різницю між жанрами, так як перший стосується власне американського університетського життя, в той час коли інший жанр скоріше відноситься до подій, що відбуваються в Оксбриджі і, частіше за все, відносно точки зору студентів.

Назва жанру сама наштовхує на те, що зміст твору стосується студентського середовища і середовища працівників вищих навчальних закладів. Найчастіше авторами таких романів є професори-викладачі, проте бувають і винятки [Скубачевска-Пневска 2014, с. 29]. Центральною темою і предметом всебічного аналізу університетського роману стає проблема

існування людини в соціумі з точки зору його професійної приналежності [Анцыферова 2010, с. 7]. Інакше кажучи, письменник не лише надає докладний опис системи освіти, а й акцентує увагу на існування героя в межах університетського життя.

Університетський роман набуває значного розвитку у післявоєнний період, коли на зміну особистим драмам приходять соціальні проблеми: вища освіта стає загальнодоступною, що, в свою чергу, призводить до зіткнення різних прошарків суспільства та класовим конфліктам. Тож, не дивно, що письменники ХХ ст. звертають свою увагу саме на університетське життя [Průšová 2018, с. 10–12]. Серед британських письменників, яскравими представниками університетського роману вважаються Девід Лодж, Кінгслі Еміс і Хоуерд Джекобсон. Однак, критики стверджують, що в останні десятиліття популярність цього жанру в Великобританії сходить нанівець. Натомість, в США ситуація різниться: жанр навпаки набирає популярність. Серед відомих представників Дон Делілло, Майкл Шейбон, Річард Руссо, Франсін Проуз, Філіп Рот і, звичайно ж, Том Вулф [Сердюк 2010, с. 301–302].

Вважається, що університетський роман виник як різновид сатиричного роману. Таким чином, жанр поєднує у собі легкий веселий настрій та серйозні проблеми. Також, багато спільного жанр має з так званим «інтелектуальним романом», якому характерно спростування неправильних уявлень і укорінених штампів [Саруханян 1987, с. 263].

О. В. Соболева та О. О. Ларькова в своїй статті називають цілий ряд ознак університетської прози: тематичним центром твору стає університетське життя; часте використання сатиричних прийомів і установка на пародійність; авторська присутність; замкнутість та ізольованість університетського простору від інших сфер життя; опис взаємовідносин людини і соціуму [Соболева, Ларькова 2018, с. 294].

Ю. В. Кім також акцентує увагу на таких особливостях даного жанру, як художній простір і час дії. Дослідниця описує особливість університетського простору через метафору Д. Лоджа «тісний світ»: замкнутість, тіснота,

закритість, відгородженості від навколишнього неакадемічного світу. Що стосується часу дії університетського роману, він також доволі обмежений. Це виявляється у жорстких часових рамках, розподілах навчального року, відмінних від календарного [Ким 2019, с. 72].

З точки зору ж мовного рівня, в основі сюжету університетського роману лежить соціальна дійсність, пов'язана зі сферою діяльності представників академічної спільноти, яка виражається за допомогою лексичних засобів, що мають в своєму значенні компонент, пов'язаний з університетом [Парулина 2016, с. 72].

Отже, університетський роман – це відносно новий жанр літератури, в основі сюжету якого часто покладена історія студента, викладача або іншого співробітника вищого навчального закладу в рамках університетського життя. Простір, найчастіше, чітко обмежений територією університетського кампусу, а час – поділами академічного графіку. Для достовірності зображення університетського життя автори вдаються до використання лексичних засобів, значення яких так чи інакше пов'язані з організацією життя наукового співтовариства. Що стосується стилістичних особливостей текстів даного жанру, події часто подаються через призму сатиричних прийомів, що дозволяє автору з'єднувати в творі легкий настрій і серйозні проблеми.

2.2 Ознаки «університетського роману» у творі Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons”

На початку XXI століття жанр університетського роману заявив про себе з новою силою. Посприяв відродженню жанру Том Вулф, який опублікував свій роман “I am Charlotte Simmons”.

Том Вулф здобув популярність в середині 1960-х років завдяки своїй журналістській діяльності, так як був ідеологом течії названої «ною

журналістикою». Письменник сформулював чотири фундаментальних ознаки цієї течії:

1. Події мають швидко змінювати один одну, щоб досягти динамічності сюжету.

2. Письменник має писати лише безпосередньо про події, свідком яких він був сам, надаючи якомога більше діалогів, адже саме вони найточніше характеризують персонажів.

3. Важливо писати від третьої особи, аби читач зміг відчути себе учасником описаних подій.

4. Необхідно розкривати персонажів шляхом описування їх звичок, манер, жестів, поз, обстановки в будинку, ставлення до дітей тощо [Иванова 2012, с. 132]

Т. Вулф, як і інші представники цієї течії, крім журналістики пробував себе і на літературній стежі. Саме він невпинно підкреслював зв'язок між журналістикою і літературою, вказуючи на те, що головними своїми досягненнями література зобов'язана фактам, які надають твору достовірність і роблять його читання більш захоплюючим. Американський роман майбутнього він бачив заснованим на репортажі [Сердюк 2010, с. 302].

У своєму університетському романі "I am Charlotte Simmons" Т. Вулф поєднав два таких жанри як белетристика і документалістика, іншими словами, провідним мотивом твору стало поєднання художнього вимислу і факту [Сердюк 2016, с. 157]. Необхідність наявності фактів обумовлена бажанням читачів отримати реалістичне зображення існуючої системи освіти в реальних навчальних закладах. Прагнучи створити найбільш точний образ сучасного покоління Т. Вулф провів тривалий період часу спостерігаючи за життям в університетських кампусах, про що він сам говорить у передмові до роману, а також віддав рукопис своєї книги двом студентам на перевірку. Таким чином, можна не сумніватися, що події, що відбуваються у романі були засновані на власних спостереженнях автора, а тому є максимально наближеними до реальності.

Отже, враховуючи вищезазначені ознаки, робимо висновок, що роман “*I am Charlotte Simmons*” є втіленням багатьох жанрових особливостей університетського роману. По-перше, в основі сюжету лежить історія студентки-першокурсниці, якій випав шанс навчатися в одному з найбільш престижних університетів країни. Таким чином, автор, крізь призму взаємодії головної героїні з іншими студентами і викладачами, висвітлює всі подробиці академічного життя: типи навчальних закладів, документування навчального процесу, систему оцінювання знань, університетський побут та інше.

Що стосується художнього простору, дія здебільшого відбувається на території кампусу вигаданого університету Дьюпонт. Автор обмежує художній простір, проте докладно описує університетське містечко, згадуючи назви навчальних корпусів (“*Crowninshield College*” [Wolfe 2005, с. 95], “*Briggs Colleg*” [Wolfe 2005, с. 448] та ін.), студентських гуртожитків (“*Crowninshield House*” [Wolfe 2005, с. 100], “*Edgerton House*” [Wolfe 2005, с. 988] і ін.), окремих територій (“*The Grove*” [Wolfe 2005, с. 17], “*The Great Yard*” [Wolfe 2005, с. 18], “*The Little Yard*” [Wolfe 2005, с. 17] і ін.) тощо.

Час дії роману також обмежений одним навчальним роком. Автор ділить час згідно академічного календаря на два семестри, розмежовуючи їх періодом канікул, присвяченим святам Дня подяки і Різдва (“*Thanksgiving break*” [Wolfe 2005, с. 779], “*Christmas break*” [Wolfe 2005, с. 810]).

Так як жанр університетського роману вимагає максимальної реалістичності, автор намагається використовувати якомога більше деталей, описів та лексичних одиниць, пов’язаних з університетським життям. У тексті раз у раз зустрічаються назви навчальних дисциплін, видів навчальних закладів, найменування посад тощо. Саме з цією метою автор і вдається до використання в тексті слів-реалій.

Ще однією ознакою, що вказує на приналежність даного твору до жанру університетського роману, є поєднання легкого настрою і серйозних тем. Так, наприклад, зображуючи взаємодію студентів і викладачів, автор демонструє проблеми соціально-класової нерівності. Крім того, в даному творі висвітлені

проблеми расової нерівності, сексизму, обмеження сексуальних меншин тощо. Все це демонструється крізь призму повсякденних ситуацій студентського життя.

Таким чином, проаналізувавши всі вищезгадані ознаки, можна зі сміливістю заявити, що роман Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons" є прикладом університетської прози.

2.3 Алгоритм аналізу реалій в оригіналі і перекладі «університетського роману»

Дослідивши вищезазначені поняття «національно-культурного контексту» і «реалії», їх функції та особливості, а також «університетський роман» як окремий жанр художньої літератури, ми можемо, посилаючись на ці дані, скласти алгоритм аналізу реалій в оригіналі і перекладі «університетського роману» Тома Вулфа "I am Charlotte Simmons".

Перш ніж аналізувати реалії, їх необхідно виокремити із оригінального тексту, спираючись на визначення Р. П. Зорівчак та на виведені нами раніше критерії виокремлення. Отже, першим кроком алгоритму аналізу реалій є читання тексту оригіналу та укладання вибірки реалій на позначення університетського життя.

Наступним кроком після укладання вибірки є розподіл слів-реалій на групи за об'єднуючими факторами. Таким чином, на цьому етапі ми класифікуємо реалії за вищезазначеними принципами, завдяки чому перекладач отримає більш повну інформацію стосовно типу реалії під час подальшого перекладу для досягнення найбільшої адекватності.

Після того, як ми виділили і розкласифікували реалії, їх необхідно інтерпретувати, а отже необхідно з'ясувати яку функцію виконує та чи інша реалія в тексті. Ця функція буде виявлятися на основі того, яку роль реалія

виконує в системі мовних контекстів, в тому, як ця реалія функціонує в межах сюжету, при побудові композиції, у характеристиці персонажів тощо.

Спираючись на всі вищезазначені етапи аналізу реалій переходимо до наступного кроку – аналізу адекватності перекладу. Далі ми діємо за принципом «дзеркала», а саме: знаходимо слова-відповідники в перекладному тексті; з'ясовуємо чи підпадають реалії в перекладному тексті під ті ж принципи класифікації, що й реалії у тексті-оригіналі; визначаємо функції реалій в перекладному тексті і з'ясовуємо чи відображають вони ті функції, які були в оригінальному тексті (чи немає додаткових смислів або перекручень, які з'явилися в результаті перекладу); вказуємо спосіб відтворення реалій, обраний перекладачем; оцінюємо адекватність перекладу.

Отже, алгоритм аналізу реалій в оригіналі і перекладі складається з наступних етапів: читання тексту оригіналу та укладання вибірки, класифікація реалій, визначення функцій реалій, пошук відповідників у перекладному тексті, класифікація обраних відповідників, визначення функцій відповідників, визначення способу відтворення реалій у перекладному тексті, оцінка адекватності перекладу.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ЖИТТЯ В ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ Т. ВУЛФА “I AM CHARLOTTE SIMMONS”

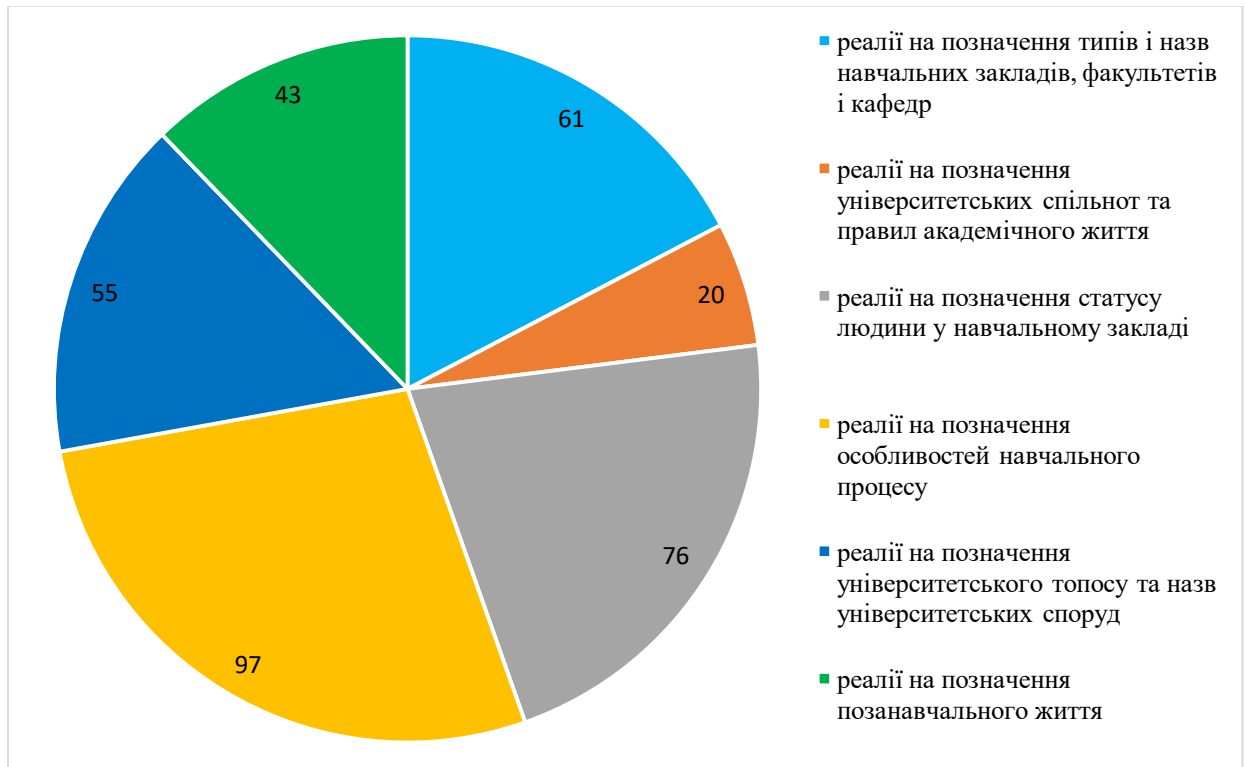
3.1 Особливості відтворення реалій на позначення типів і назв навчальних закладів, факультетів і кафедр

З'ясувавши, що собою представляє університетський роман і визначивши, що книга Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons” відноситься до даного літературного жанру, спробуємо тепер виокремити і проаналізувати особливості функціонування та перекладу реалій на позначення університетського життя в цьому романі. Одразу зауважимо що реалії у Т. Вулфа виступають засобом створення необхідної атмосфери навчального середовища, передачі національного колориту, правдивого зображення академічного життя тощо.

Оскільки нас цікавлять не лише особливості функціонування реалій, але й також способи їх перекладу, для подальшого аналізу ми уклали вибірку реалій, виокремлених з тексту оригіналу, а також їх відповідників російською мовою з роману Т. Вулфа «Я – Шарлотта Симмонс» у перекладі В. В. Правосудова (див. Додатки В, Г, Д, Е, Ж, З). Загалом, шляхом укладання вибірки ми отримали 352 реалій та їх відповідників російською мовою. Для зручності аналізу реалії було поділено на наступні групи за предметним принципом (див. Діаграму 3.1).

Діаграма 3.1

Поділ реалій на групи за предметним поділом

Почнемо аналіз з групи реалій на позначення типів і назв навчальних закладів, факультетів і кафедр, яка є доволі чисельною, охоплює 61 реалію і становить 17,3% від загальної кількості відібраних реалій (див. Діаграму 3.1 та Додаток В). Метою вживання реалій цієї групи вважаємо необхідність ознайомити читача з типами навчальних закладів, які існують в системі освіти, властивій вихідній культурній дійсності. Крім того, реалії даної групи виконують функцію маркера чужої дійсності, прив'язуючи події, що відбуваються в романі до певних навчальних закладів, та функцію передачі константної інформації, даючи читачеві уявлення про існуючі навчальні заклади. Щодо реалій на позначення факультетів і кафедр, автор використовує їх для занурення читача в описуваний ним освітній процес, для ознайомлення читача з певними підрозділами шкільної та університетської навчальних програм. Окрім передачі певної інформації, дані реалії виконують також функцію естетичного впливу, відображаючи конкретне матеріальне оточення героїв.

За предметним принципом дана група класифікуються як суспільно-політичні реалії. За принципом місцевого розподілу ці реалії є своїми для культури оригіналу та чужими для культури перекладу, а отже, в площині двох мов їх можна вважати внутрішніми. За часовим принципом відібрані реалії загалом є сучасними.

Далі вважаємо доцільним навести найбільш цікаві випадки вживання реалій цієї групи в тексті роману та детально проаналізувати їх. Так, наприклад, серед реалій на позначення типів навчальних закладів зустрічаємо реалію-полічлен номінативного характеру “*a boarding school*” [Wolfe 2005, с. 176]. У контексті роману дана реалія вживається відносно батька одного з головних героїв на ім'я Хойт, який має виразний акцент, що вказує на навчання у престижній приватній школі: “*He spoke through his nose with a New York Honk accent that intimated a boarding school background*” [Wolfe 2005, с. 176]; «*Говорил он с характерным нью-йоркским акцентом – слегка гнусавым и квакающим, выдававшим как минимум несколько лет, проведенных в хорошей школе-интернате*» [Вулф 2006, с. 104]. Виходячи з сюжету роману, розуміємо, що в американській культурі під цією реалією мається на увазі престижний приватний навчальний заклад закритого типу, де учні не тільки навчаються, а й проживають впродовж навчального року.

У процесі перекладу, намагаючись замінити реалії з тексту оригіналу реалією властивою російській мові, перекладач вживає назву «*школа-интернат*» [Вулф 2006, с. 104], не враховуючи, що дана реалія має трохи інше значення, ніж реалія мови оригіналу. Слід зазначити, що в нашій культурі, школа-інтернат – це, найчастіше, державний загальноосвітній заклад, що передбачає навчання і проживання на території школи для дітей-сиріт, дітей з обмеженими можливостями або важких підлітків [Воронин 2006, с. 127]. Таким чином, підібраний перекладачем відповідник має більш негативну конотацію в порівнянні з оригінальною реалією, яка несе в собі значення престижності й елітарності.

Беручи до уваги все вищенаведене, приходимо до висновку, що даний

вибір відповідника не являється цілком адекватним, оскільки використовуючи реалію російської мови «*школа-интернат*» [Вулф 2006, с. 104], перекладач втрачає оригінальний колорит і привносить місцевий, тим самим змінюючи смислове навантаження тексту.

Ще одним цікавим прикладом є інша реалія-полічлен “*alma mater*” [Wolfe 2005, с. 56], яка в тексті згадується відносно губернатора Каліфорнії, який приїхав в Дьюпонтський університет, де раніше здобував освіту, для проголошення урочистої промови на церемонії вручення дипломів. Власне, університет для нього і є його “*alma mater*”. В російській мові дана реалія також присутня, адже вона запозичена з латинської мови, а, як відомо, у нашій культурі латина здавна була мовою освіти, тож багато академічних термінів увійшли в російську мову [Зубенко, Маснева, Скокова 2015, с. 133]. Таким чином, “*alma mater*” – це реалія, що має згладжений національний колорит і в російській мові має теж саме значення, що і реалія оригіналу. Отже, в даному випадку, перекладач для відтворення реалії використовує спосіб транслітерації, шляхом передачі реалії оригіналу літерами мови перекладу, і отримує відповідник «*альма матер*» [Вулф 2006, с. 32], завдяки чому зберігає всі особливості змісту вихідної реалії.

В даному випадку, обраний спосіб перекладу є оптимальним, тому що відтворюючи дану реалію шляхом транслітерації, перекладач не лише передає його шляхом графічних засобів рідної мови, але й зберігає зміст поняття.

Далі розглянемо кілька реалій з групи на позначення назв навчальних закладів. У тексті роману зустрічаємо опис молодого дівчини, з якою познайомився батько одного з головних героїв роману на ім'я Адам. Для того, щоб підкреслити положення в суспільстві і впливовість цієї дівчини автор використовує реалію “*Ivy League*” [Wolfe 2005, с. 261]: “*One night, while wafting bonhomie in his restaurant, he met a blond twenty-three-year-old recently graduated from Wellesley, a WASP with all sorts of Ivy League and Beacon Hill connections...*” [Wolfe 2005, с. 261].

У культурі оригіналу дана реалія вказує на престижну асоціацію восьми

найстаріший американських приватних університетів, яка передбачає високий рівень освіти і певний рівень знайомств на перспективи. Приймальна комісія університетів Ліги Плюща вкрай вибірково відноситься до вступників і вважається, що студенти, які отримують освіту в даних університетах, відносяться до елітарного прошарку суспільства [Власкіна 2016, с. 17]. Оскільки дана реалія вказує не просто на вид навчального закладу, а на найменування групи університетів, вона є ергонімом.

Звертаючись до тексту перекладу, бачимо, що відповідник реалії як такої в тексті відсутній, проте чітко простежується смисловий розвиток: *«В один прекрасний вечер, в очередной раз упражняясь в искусстве быть приветливым и приятным в общении с гостями ресторана, Нэт познакомился с двадцатитрехлетней блондинкой, недавно окончившей колледж Уэллсли, белой протестанткой англосаксонского происхождения со множеством весьма и весьма полезных связей»* [Вулф 2006, с. 157]. Таким чином, з огляду на високу репутацію даної асоціації університетів, перекладач використовує в перекладі словосполучення *«весьма и весьма полезные связи»*, отриманий шляхом контекстуального перекладу за допомогою модуляції. Однак, в такому випадку функція маркера чужої культури і інформативна функція, які виконує реалія оригіналу, втрачаються під час перекладу, адже читач не отримає інформації про існування даного об'єднання університетів. З огляду на все вищеперераховане, підібраний перекладачем відповідник є не зовсім адекватним.

Наступною реалією, обраною для детального аналізу є *“Brown”* [Wolfe 2005, с. 839]. Дана реалія згадується в розмові головної героїні книги Шарлотти з місіс Томс, дружиною директора школи, в якій вона навчалася. В ході розмови, місіс Томс згадує цю реалію відносно своєї родички: *“Well, her friend goes to Dupont – I think she wanted to go to Dupont, too, but she ended up at Brown”* [Wolfe 2005, с. 839]; *«Так вот, ее подруга поступила в Дьюпонт... я думаю, она сама тоже хотела поступить в Дьюпонт, но в итоге все кончилось колледжем Брауна»* [Вулф 2006, с. 531].

У російському варіанті ми зустрічаємо відповідник «*коледж Брауна*» [Вулф 2006, с. 531], отриманий шляхом конкретизації, де сама реалія відтворена шляхом транскрипції, але, в той же час, супроводжується лексичним додаванням слова «*коледж*». Використання тільки транскрипції було б не зовсім доречно, оскільки читач міг би не зрозуміти, до чого відноситься дане найменування, проте, разом з роз'яснювальним словом читач цілком може собі уявити місце, що описується автором. У такий спосіб перекладачу вдається зберегти національну маркованість та передати значення реалії. Таким чином, можна зробити висновок, що вибір відповідника був вдалим і переклад є цілком адекватним.

Розглядаючи види та назви навчальних закладів, слід зазначити також реалію, що позначає так звану «моду» відправляти дітей вчитися до вищих навчальних закладів. Цією реалією є “*college mania*” [Wolfe 2005, с. 27], що зустрічається у словах розповідача під час опису округу Аллегані, в якому жила і навчалася в школі Шарлотта, і людей, які там живуть. Автор вказує що місцеві жителі, у яких були діти шкільного віку не були захоплені ідеєю, що їхні діти повинні вступити до коледжу. Він пояснює це тим, що містечко, в якому вони жили було провінційним, відгородженим горами від зовнішнього світу, люди там були простими і багато хто навіть не замислювалися про продовження навчання після закінчення школи.

Дана реалія не має еквівалента в російській мові, відповідно, перекладачеві необхідно скористатися трансформацією в процесі перекладу. У випадку з даною реалією, він користується прийомом описового перекладу і пропонує відповідник «*стремление добиться, чтобы их чада поступили в какой-нибудь колледж*» [Вулф 2006, с. 16] Запропонований перекладачем варіант досить багатослівний і передає колорит не в повній мірі, проте, він точно відтворює смислове навантаження реалії оригіналу. З огляду на дані фактори, вважаємо даний переклад досить адекватним.

Переходячи до групи реалій на позначення факультетів і кафедр, розглянемо реалію “*the athlete-friendly department*” [Wolfe 2005, с. 94]. У тексті

роману дана реалія зустрічається щодо Джоджо, одного з головних героїв, який грав в університетській баскетбольній команді: *“Like a lot of athletes, Jojo was majoring in sociology, which was known as an athlete-friendly department”* [Wolfe 2005, с. 94]; *«Как и большинство студентов-спортсменов, Джоджо числился на факультете социологии, известном своими дружественными отношениями со спортивной кафедрой»* [Вулф 2006, с. 55]. На таких факультетах до студентів-спортсменів ставилися більш поблажливо, з огляду на те, що спортивні досягнення студентів впливають на загальний рейтинг університету. В цілому, спорт відіграє вагомую роль в університетському житті США, де існує Національна асоціація студентського спорту, яка організовує різні спортивні змагання між університетськими командами, залучаючи величезну кількість уболівальників. Практично весь прибуток НАСС, отриманий від продажу реклами та телевізійних прав, повертається університетам, а студенти, які виступають за ту чи іншу спортивну команду свого університету, мають високі шанси бути відібраними в професійні спортивні ліги і продовжити спортивну кар'єру [Арсентьев 2016].

У нашій культурі університетський спорт не відіграє настільки важливу роль, як у культурі США, відповідно, подібна реалія в російській мові відсутня, що означає, що перекладачеві необхідно звернутися до трансформацій. Таким чином, перекладач, шляхом описового перекладу, отримує відповідник *«факультет, известный своими дружественными отношениями со спортивной кафедрой»* [Вулф 2006, с. 55]. Хоча підібраний варіант перекладу і є багатослівним, він, тим не менш, максимально зберігає смисловий зміст реалії, виходячи з чого, вважаємо переклад адекватним.

3.2 Особливості відтворення реалій на позначення університетських спільнот та правил академічного життя

У цьому підрозділі розглянемо реалії на позначення університетських спільнот та правил академічного життя. Їх кількість становить 20 реалій, що у відсотковому відношенні складає 5,7% від загальної кількості прикладів (див. Діаграму 3.1 та Додаток Г). Подані реалії у романі виконують функцію передачі етнокультурної інформації, експресивну та естетичну функції, завдяки чому читач отримує можливість не лише дізнатися про певні університетські спільноти, але й зануритися в атмосферу життя цих спільнот, дізнатися більше про культуру їх існування, їх традиції тощо. Крім того, до цієї групи також входять реалії, що вказують на порушення академічних правил студентами і наслідки, що з цього випливають, завдяки чому читач дізнається більше про систему освіти США, існуючі у ній правила і норми. Реалії також виконують певну фатичну функцію, встановлюючи контакт з читачем, змушуючи його співпереживати героям.

За предметним поділом реалії даної групи поділяються на суспільно-політичні та етнографічні. Відносно місцевого поділу усі реалії є своїми для культурної дійсності оригіналу та чужими для культури перекладу. В площині двох мов відносимо ці реалії до внутрішніх. За часовим поділом усі реалії даної групи є сучасними.

Детальніше розглянемо декілька прикладів, першим серед яких буде реалія “*the Trekkies*” [Wolfe 2005, с. 783]. У тексті роману автор вказує, що дана реалія позначає неофіційне прізвисько дівчат, що належать до однієї з жіночих студентських спільнот, “*Psi-Phi*” [Wolfe 2005, с. 783]. Дане прізвисько було дано їм по асоціації з відомим науково-фантастичним серіалом “*Star Trek*”, де події відбувалися на планеті з назвою подібною офіційній назві спільноти. Таким чином, реалія виконує важливу асоціативну функцію, яку необхідно відтворити так, щоб не втратити алюзію.

Оскільки в російській мові дана реалія відсутня, перекладач відтворює її шляхом застосування трансформацій. За аналогією з реалією оригіналу, яка відсилається до назви серіалу, відповідник також відсилається до російського перекладу назви серіалу – «*Звездный путь*», виходячи з якої, перекладач вводить неологізм «*путницы*» [Вулф 2006, с. 497]. У такий спосіб перекладачеві вдається максимально зберегти смисловий зміст реалії і відсилку на серіал, яку російськомовний читач в змозі сприйняти, а отже, і відтворити функції реалії оригіналу в відповіднику. З огляду на все перераховане вище, переклад можна вважати адекватним.

Наступною реалією, відібраною для аналізу, стала “*humping*” [Wolfe 2005, с. 153]. Дана реалія зустрічається в романі в словах автора, коли той описує, як члени студентського братства “*Saint Ray*” («*Сейнт-Рей*») глузують і знущаються зі свого товариша на прізвище “*I.P.*” («*Ай-Пи*»). Члени братства відкрито недолюблюють і насміхаються над «*Ай-Пи*» і, коли він запитує, чи немає у кого-небудь з них журналу відвертого змісту, вони роблять принижуючі дії, імітуючи статевий акт, по відношенню до нього. Дана внутрішня реалія вказує саме на дії принизливого характеру відносно братів, що завинили.

У російській культурі подібна реалія відсутня, що призводить до використання трансформацій в процесі перекладу. В даному конкретному випадку, перекладач скористався методом описового перекладу і запропонував відповідник «*лишение чести, традиционное дружеское наказание, которое в Сейнт-Рее применялось к провинившимся братьям*» [Вулф 2006, с. 89]. Даний відповідник вийшов досить багатослівним, однак, максимально передає конотативного значення і зберігає функції реалії оригіналу. Даний переклад вважаємо доволі вдалим.

Наступна реалія для аналізу пов’язана з порушеннями академічних правил. “*The coordinate search*” [Wolfe 2005, с. 792] – це реалія-полічлен номінативного характеру, яка в тексті роману зустрічається у діалозі між ректором університету, професором з кафедри історії та головним спортивним

тренером баскетбольної команди, під час обговорення порушення Джорджо академічних правил університету, а саме підозри його у плагіаті наукової роботи. Навчальний відділ університету провів розслідування, допитавши студентів, проте професор Квот не вірить результатам даного розслідування: *“Yeah, but I don’t give a damn what **the coordinate search** showed, Fred! The fact remains, there is no way in the world that anabolic moron wrote that paper...”* [Wolfe 2005, с. 792]; *«Да, Фред, но мне, черт возьми, плевать на все результаты этого **расследования, проведенного учебной частью!** Факт остается фактом: ни при каких обстоятельствах, даже под дулом пистолета, этот накачанный анаболиками дебил не мог написать такой реферат...»* [Вулф 2006, с. 502]. В даному контексті реалія вказує саме на розслідування, під час якого зі студентами, яких запідозрили в порушенні правил, проводиться бесіда, з метою дізнатися подробиці інциденту і з’ясувати, чи мало місце порушення, хто його учинив і яке покарання він понесе.

У російській мові реалії-еквівалента немає, тому перекладач відтворює її шляхом використання описового перекладу і вводить російською мовою відповідник *«расследование, проведенное учебной частью»* [Вулф 2006, с. 502]. І хоча в даному випадку колорит реалії оригіналу передається не в повній мірі, перекладачеві вдається максимально точно передати читачеві конотативне значення, використавши для цього порівняно коротке тлумачення. Враховуючи все вищезазначене, переклад можна вважати досить адекватним.

3.3 Особливості відтворення реалій на позначення статусу людини у навчальному закладі

Наступною розглянемо групу реалій на позначення статусу людини у

навчальному закладі. Дана група налічує велику кількість слів-реалій, а саме 76 прикладів, що у відсотковому відношенні становить 21,6% від загальної кількості реалій, вказуючи на певні звання і посади, які люди займають на ієрархічній драбині академічного життя (див. Діаграму 3.1 та Додаток Д). Функції таких реалій полягають в тому, щоб ознайомити читача з університетською системою і культурою, що описується в романі, занурити його в атмосферу університетського життя.

Всі реалії, відібрані до даної групи, за предметним принципом відносяться до суспільно-політичних. За місцевим принципом вони є своїми для культури мови оригіналу та чужими для культури мови перекладу. В площині ж пари мов усі реалії є внутрішніми. За часовим принципом усі реалії є сучасними.

Серед реалій на позначення статусу людини у навчальному закладі нами було виокремлено для розгляду реалію “*swimmies*” [Wolfe 2005, с. 65, 70], яка в контексті даного роману згадується автором щодо гравців баскетбольної команди, коли він говорить, що в команді, крім основного складу, значилися ще троє гравців, які в своїх школах вважалися непоганими спортсменами, але до рівня університетської ліги не дотягували. Однак, усі три хлопця добре вчилися і отримували високі оцінки, що дозволяло середньому балу команди відповідати регламенту і бути не менше двох з половиною. Дана реалія допомагає читачу глибше зануритися в атмосферу університетського спорту і дізнатися певні аспекти формування баскетбольної команди і правила проведення міжуніверситетських баскетбольних матчів.

При зіставленні оригіналу і перекладу роману нами було виокремлено два відповідники: «*пиши-читай*» [Вулф 2006, с. 38] та «*спасательные жилеты*» [Вулф 2006, с. 40]. З точки зору класифікації, єдиною відмінністю російських відповідників від реалії в оригіналі тексту є класифікація за структурним принципом, де обидва відповідники підпадають під групу реалій-полічленів номінативного характеру.

Слід зазначити, що при перекладі роману російською мовою, перекладач

вдався до двох різних способів відтворення даної реалії. У випадку з «*пиши-читаю*» він замінює оригінальну реалію реалією російської мови, що позначає освічених людей, які приділяють багато уваги навчанню. Таким чином, перекладач передає значення реалії, однак втрачає оригінальний колорит. У другому випадку перекладач відтворює реалію шляхом відбору функціонального аналогу «*спасательные жилеты*», що здається більш логічним з точки зору смислового змісту, адже “*to swim*” в перекладі з англійської – «*плавати*», а рятувальні жилети призначені саме для того, щоб утримувати когось на поверхні води, проте даний переклад не розкриває повного значення реалії. Таким чином, жоден з запропонованих варіантів не є цілком адекватним і для повного розуміння значення реалії необхідно звертатися до контексту.

Далі розглянемо іншу реалію цієї групи – “*a roommie*” [Wolfe 2005, с. 775]. У тексті роману вона зустрічається в діалозі між Шарлоттою і Беверлі, її сусідкою по кімнаті в гуртожитку, з якою у неї напружені відносини. Реалію “*a roommie*”, зменшувально-пестливий варіант слова “*a roommate*”, вживає саме Беверлі, звертаючись до Шарлотти. З контексту розмови зрозуміло, що використання даної реалії, як форми звернення, супроводжувалося іронією. Дана реалія виконує очевидну експресивну функцію.

Переглянувши текст перекладу, знаходимо відповідник «*паинька-соседка*» [Вулф 2006, с. 491], запропонований перекладачем. Оскільки в російській мові є еквівалентна реалія «*соседка*», перекладач вдається до її використання, однак, виходячи з контексту, для того, щоб максимально відтворити смисловий зміст і передати іронію при перекладі, він також додає слово «*паинька*». Тим самим, перекладач відтворює зменшувально-пестливу форму реалії з іронічним підтекстом, яка в перекладеному тексті викликає у читача схожі емоції. Виходячи з перерахованого вище, переклад є адекватним.

Проаналізуємо ще одну реалію даної групи – “*the groupies*” [Wolfe 2005, с. 72], Дана реалія зустрічається в тексті в словах автора, коли він описує неофіційне тренування баскетбольної команди. Під час тренування на

трибунах знаходяться численні вболівальники, серед яких і дівчата, по відношенню до яких згадується ця реалія. В американській культурі, проте, дана реалія відноситься не до всіх дівчат-вболівальниць, а лиш до тих, хто супроводжує знаменитостей, прагне до емоційного й, іноді, сексуального зв'язку з ними. Спочатку реалія “*the groupies*” відносилась лише до дівчат або жінок, які супроводжували поп- та рок-музикантів під час їх гастрольних турів задля романтичних або сексуальних стосунків [Fergusson 1994, с. 101; Spears 2000, с. 183]. Однак, пізніше, дана реалія здобула більш широкого значення, вказуючи на дівчат, які проводять час з відомими людьми будь-якої професійної спрямованості, під час чого часто, але не завжди, передбачаються інтимні стосунки [The Online Slang Dictionary].

Для нашої ж культури реалія є незнайомою, тому перекладач змушений скористатися трансформаціями. В даному випадку, в тексті перекладу ми бачимо відповідник «*девчонки-«группи», почти профессиональные болельщицы и поклонницы*» [Вулф 2006, с. 41], отриманий шляхом використання комбінованої реномінації, де перекладач транскрипцією відтворює реалію, додаючи описову перифразу. Не дивлячись на те, що отриманий таким способом відповідник є досить багатослівним, використання комбінованої реномінації дозволяє перекладачеві максимально точно передати конотативного значення реалії, при цьому зберігши її оригінальний колорит. Крім того, всі функції, які виконує реалія оригіналу залишаються в цілості. Переклад, в даному випадку, можна вважати адекватним.

Говорячи про статус людини в академічному суспільстві, необхідно розуміти, що дуже часто в студентському житті вживаються розмовні одиниці для опису певних явищ. Так, наприклад, реалія “*collegiate glamour*” [Wolfe 2005, с. 130] зустрічається в тексті в словах автора, коли він описує думки Шарлотти з приводу студентки-старшокурсниці, відповідальної за розселення першокурсників в гуртожиток і ознайомлення їх з правилами проживання у ньому. Реалія позначає збірний образ студента, який складається з одягу, зачіски, зовнішнього вигляду в цілому, манери тримати себе на публіці тощо.

При перекладі на російську мову перекладач скористався прийомом калькування і запропонував читачеві відповідник «*университетский шик*» [Вулф 2006, с. 76]. Загалом, даний варіант перекладу можна вважати адекватним, тому що відповідник викликає у читача подібні емоції і передає конотативне значення.

У людей, що належать до одного осередку, є певні мовні особливості. Одна з таких особливостей знаходить відображення в реалії “*college creole*” [Wolfe 2005, с. 61]. Ця реалія є зустрічається в тексті в словах автора, коли той згадує різновид усного мовлення, що використовується студентами в спілкуванні. Дана реалія вказує на цей своєрідний студентський сленг, відмінною рисою якого є часте використання нецензурної лексики.

У російській мові подібної реалії-референта не існує, тому перекладач вводить в текст перекладу, шляхом використання прийому опису, відповідник «*самый модный в нынешнем году среди студентов диалект*» [Вулф 2006, с. 35]. В цілому, перекладачеві вдається передати конотативне значення, однак слово «*диалект*» асоціюється у читача радше з територіальною різновидом мови. Можливо, вдаліше було б використовувати термін «*сленг*», що відноситься до різновиду мовлення різних соціальних груп. Крім того, при використанні описового перекладу оригінальний колорит реалії не передається в повній мірі, а відповідник виходить досить багатослівним. З огляду на все перераховане вище, вважаємо переклад не зовсім адекватним.

3.4 Особливості відтворення реалій на позначення особливостей навчального процесу

Наступною групою розглянемо реалії на позначення особливостей навчального процесу, яка є найчисельнішою з-поміж інших та налічує 97 прикладів, що у відсотках станоить 27,6% від загальної кількості реалій (див.

Діаграму 3.1 та Додаток Е). Виокремлені реалії мають за мету ознайомити читача зі специфікою освітнього процесу, властивою культурі тексту оригіналу. Дана група вміщує велику кількість реалій та може бути ще поділена на певні підгрупи: реалії на позначення кваліфікаційного рівня здобувачів знань або викладачів, на позначення назв навчальних курсів, на позначення видів навчальних занять, на позначення видів перевірки знань та системи оцінювання, на позначення графіку навчального процесу, на позначення документування освітнього процесу, на позначення видів стипендій та на позначення академічного одягу.

Загалом, усі реалії даної групи виконують інформативну функцію та функцію маркера чужої дійсності. Крім того, метою реалій даної групи є ознайомлення читача з різноманітністю дисциплін, які студенти можуть вивчати у вищих навчальних закладах, з існуючими способами проведення занять у навчальних закладах середньої і вищої освіти, з системою оцінювання знань тощо. Дана група реалій виконує також експресивну і естетичну функції, занурюючи читача в атмосферу того, що відбувається в романі, звертаючись до його емоцій і змушуючи його співпереживати героям. Певні підгрупи реалій, наприклад підгрупа реалій на позначення академічного одягу, виконують також функцію естетизації побутової деталі, передаючи конкретні, доступні зоровому сприйняттю предмети.

Реалії даної групи за предметним поділом можна віднести до суспільно-політичних і етнографічних. За місцевим поділом дані реалії є своїми для культури оригіналу та чужими для культури перекладу, отже, в площині пари мов вважаємо ці реалії внутрішніми. За часовим поділом відносимо усі реалії до класу сучасних.

Далі розглянемо найбільш типові приклади відтворення даної групи в цілому. Першою реалією цієї групи, відібраною для аналізу, є “*B.A.*” [Wolfe 2005, с. 795]. Автор вдається до використання даної реалії на позначення кваліфікаційного рівня, описуючи родовід ректора Дьупонтського університету, містера Катлера, вказуючи, що його дідусь навчався в Гарварді,

де отримав диплом бакалавра. В американській культурі ступінь кваліфікації “*B.A.*” розшифровується як “*Bachelor of Arts*” і присвоюється в галузі гуманітарних наук, суспільних наук і мистецтв студентам, які навчалися у вищому навчальному закладі протягом чотирьох років [United States of America 2006].

Переглянувши текст перекладу, знаходимо відповідник «*получил диплом по изящным искусствам*» [Вулф 2006, с. 504]. Хоча в російській мові також існує реалія «*степень бакалавра*», перекладач вважає за краще скористатися способом описового перекладу, що, в даному випадку, є не найвдалішим варіантом. Крім того, що шляхом описового перекладу був порушений оригінальний колорит реалії, перекладач згадує також «*изящные исскуства*», мабуть, виходячи з наявності слова “*art*”. Проте, як було зазначено вище, реалія позначає кваліфікаційну ступінь з гуманітарних наук, а вишукані мистецтва частіше асоціюються з такими видами мистецтва, як живопис, скульптура, архітектура і музика. Таким чином, можна говорити про зміну смислового навантаження реалії при перекладі і, відповідно, такий переклад важко назвати адекватним.

Серед реалій на позначення назв навчальних курсів виділимо для аналізу декілька цікавих випадків. Першою реалією було обрано “*Jock Sprache*” [Wolfe 2005, с. 288], що вживається Джорджо під час розмови з Шарлотою. Хлопець каже про упереджене ставлення інших студентів до студентів-спортсменів і називає кілька глузливих назв дисциплін, вигаданих студентами: “*Frère Jocko? That’s what everybody calls that course. That’s French for Jocks. There’s a German class they call Jock Sprache. There’s a geology class they call Rocks for Jocks. There’s a course in the Communication department they call Vox for Jocks*” [Wolfe 2005, с. 288]; «*Что еще за «Кач-Френч»? Да так все этот курс называют. Французский для качков, для спортсменов то есть. А немецкий для нас называется «Кач-Дойч». Есть еще курс по геологии — «Геоспорт». А на кафедре связей с общественностью это называется «Воксбол»*» [Вулф 2006, с. 174]. Дані дисципліни зазвичай зустрічаються на

вищезазначених кафедрах, відомих поблажливим ставленням до студентів спортивної кафедри. Так, наприклад, “*Jock Sprache*” відноситься до курсу німецької мови першого рівня складності, який відвідують переважно студенти-спортсмени.

У перекладі на російську мову перекладач використовує відповідник «*Кач-Дойч*» [Вулф 2006, с. 174], розглядаючи який бачимо, що отриманий він був шляхом калькування та утворення семантичного неологізму. Так, перша частина реалії “*Jock*” на російську мову перекладається як «спортсмен-атлет», але так як в американській культурі слово “*Jock*” є сленгом, у перекладі на російську перекладач також вживає розмовний варіант «*кач*», що є скороченням від слова «качок». Що ж стосується другої частини реалії, “*Sprache*”, тут перекладач вигадує семантичний неологізм, що етимологічно не пов’язаний з оригінальним словом, проте чітко передає семантику вихідної одиниці, вказуючи на німецьку мову.

Таким чином, враховуючи все вищезгадане, можна зробити висновок, що перекладач зумів зберегти і смислове значення, і колорит реалії в повній мірі, а отже, і спромігся досягти адекватного перекладу.

За такою ж схемою перекладач підібрав відповідник і для реалії “*Frère Jocko*” [Wolfe 2005, с. 287], отримавши російською мовою відповідник «*Кач-Френч*» [Вулф 2006, с. 174]. Однак, при перекладі іншої реалії на позначення назви дисципліни “*Rocks for Jocks*” [Wolfe 2005, с. 288] перекладач йде іншим шляхом. Дана реалія зустрічається в тому ж контексті, що і попередні, і також спрямована на те, щоб поглумитися над дисциплінами, які відвідують студенти-спортсмени. У випадку з цією реалією перекладач пропонує читачеві назву «*Геоспорт*» [Вулф 2006, с. 174], отриману шляхом підбору функціонального аналогу.

Реалія “*Rocks for Jocks*” у контексті роману відноситься до курсу з геології та дослівно її можна перекласти як «каміння для спортсменів». Відштовхуючись від цього, перекладач замінює слово “*Rocks*” на частку «*гео*», що з грецької перекладається як «земля», а слово “*Jocks*” – на «*спорт*».

Поєднавши дві частини, отримуємо відповідник «*Геоспорт*». Таким чином, перекладач отримує достатньо адекватний варіант перекладу, проте, всі три вищезгадані приклади об'єднані однаковою елементом “*Jock*” і в разі, коли перекладач використовує відповідник «*Геоспорт*», втрачається зв'язок, що всі три відповідники вказують на одних й тих самих людей.

Звертаючись до реалій, що вказують на види навчальних занять, відзначаємо одразу три схожі реалії а “*a one-hundred-level survey course*”, “*a two-hundred-level course*” та “*a three-hundred-level course*” [Wolfe 2005, с. 805]. Всі три реалії в романі вказують на рівень складності курсів, на які можуть записатися студенти, і вживаються в обговоренні Джорджо викладачами, під час якого згадується, що академічна успішність Джорджо покращилася: “*He shifted out of a one-hundred-level survey course of modern French literature to a two-hundred-level course on the nineteenth-century French novel with Lucien Senigallia, where all teaching and discussions are in French. He shifted out of a one-hundred-level Philosophy of Sports course into a three-hundred-level course Nat Margolies teaches – the Age of Socratesm I believe it’s called*” [Wolfe 2005, с. 805]. Рівень курсів в США кодується як тризначний шифр, де перша цифра означає рівень складності обраного курсу [Course Numbering System].

В американській культурі студенти можуть записатися і прослухати курси будь-якої складності з запропонованих. У нашій же культурі, в університетах існує затверджена програма курсів, які повинні прослухати студенти тієї чи іншої спеціальності. Відповідно, в російській мові відсутня подібна реалія. Перекладач, використовуючи кальку з додаванням конкретизуючих одиниць, пропонує наступні відповідники: «*обзорный курс первого уровня сложности*», «*курс второго уровня*» та «*продвинутый курс третьего уровня*» [Вулф 2006, с. 511]. Таким чином, перекладач зберігає конотативне значення реалій, які використовуються в тексті оригіналу, і інформативну функцію, ознайомлюючи читача з існуючим поділом курсів за рівнем складності, проте втрачає національну маркованість в процесі перекладу. З огляду на все вищезгадане, переклад не є повністю вдалим.

Ще однією реалією з цієї ж групи є *“Hodges Fellow Programm”* [Wolfe 2005, с. 405], про яку читач дізнається з розмови двох головних героїв, Шарлотти та Адама. В ході розмови, Адам розповідає Шарлотті про перспективи навчання в Дьюпонтському університеті і повідомляє про можливість отримувати освіту за існуючою в США програмою індивідуального навчання, де немає необхідності прослуховувати курси загальної програми. Щоб потрапити в цю програму необхідно написати заявку із зазначенням сфери наукових інтересів студента, ймовірну тему наукової роботи і причину, навіщо студенту необхідна особлива програма. Отримавши можливість навчатися за індивідуальною програмою, студент самостійно розробляє собі спеціалізацію, а університет приставляє до нього куратора, який спостерігає за його академічною успішністю і науковою діяльністю. Отже, реалія *“Hodges Fellow Programm”* є найменуванням даної програми.

З огляду на те, що для нашої культури дана реалія є чужою і в російській мові відсутня, перекладач використовує спосіб описового перекладу, відтворюючи її в тексті перекладу шляхом тлумачення значення: *«программа индивидуального обучения»* [Вулф 2006, с. 255]. У разі, якщо перекладач скористався б способом транслітерації або транскрипції, читач, не знайомий з описуваною культурою, не зрозумів би в чому полягає сенс програми. Однак, шляхом описового перекладу, зміст реалії зберігається, але в той же час колорит не передається в повній мірі, так як назва програми в процесі перекладу була втрачена. Отже, переклад не є повністю адекватним.

Далі проаналізуємо кілька реалій з групи на позначення видів перевірки знань. Першою такою реалією є *“SAT”* [Wolfe 2005, с. 28]. У тексті роману дана реалія згадується в словах директора школи, в якій навчалася Шарлотта, виголошених на церемонії вручення атестатів, де він стверджує, що зазвичай результати іспитів не розголошуються, проте Шарлотта набрала високий бал, завдяки чому була визнана гідною честі отримати президентську стипендію на навчання в університеті. Загалом, в американській культурі ця реалія позначає вид стандартизованого тесту для прийому студентів до вищих навчальних

закладів. Дана реалія властива саме американській культурі, відповідно для нас вона є чужою.

Шляхом підбору функціонального аналога перекладач запропонував відповідник «*госэкзамены*» [Вулф 2006, с. 17], який в нашій культурі також співвідноситься з державними іспитами. Однак, в російській мові реалія «*госэкзамены*» асоціюються швидше з підсумкових іспитів, здебільшого які здають по закінченню навчання в вищих навчальних закладах, ніж зі вступними. Таким чином, використовуючи функціональний аналог, перекладач привносить нове значення, у такий спосіб роблячи переклад не цілком адекватним.

Розглянемо ще одну реалію даної групи – “*the English prize*” [Wolfe 2005, с. 27]. Ця реалія також зустрічається в словах автора, коли той описує урочисту промову директора школи, у якій він перераховує досягнення Шарлотти: “*He had already mentioned, in the course of announcing the various citations for excellence, that Charlotte had won the French prize, **the English prize**, and the creative writing prize*” [Wolfe 2005, с. 27]; «*По ходу своей официальной речи он уже успел несколько раз упомянуть имя Шарлотты Симмонс, сообщив выпускникам и их родственникам, что эта необыкновенная девушка **лучше всех сдала экзамены по французскому и английскому языкам, а также лучше всех написала сочинение***» [Вулф 2006, с. 17].

У російській мові відповідного еквівалента немає, тому перекладач використовує спосіб описового перекладу і відтворює реалію в тексті перекладу фразою «*лучше всех сдала экзамен по английскому языку*» [Вулф 2006, с. 17]. Використання даного способу дозволяє перекладачеві максимально передати смислове навантаження реалії, виконавши ті ж функції, що і реалія оригіналу. Таким чином, переклад є досить вдалим.

Серед реалій на позначення системи оцінювання для аналізу було обрано реалію “*B*” [Wolfe 2005, с. 994], яка зустрічається в тексті, коли Шарлотта дізнається свої оцінки за перший семестр навчання в університеті. У культурі США оцінки позначають не цифрами, як прийнято в нашій дійсності, а

буквами англійського алфавіту від літери “A” до літери “F”, де “A” вважається найвищою оцінкою, а “F” – нижча, що позначає незадовільний результат [International Grade Equivalency].

Відштовхуючись від того, що система оцінювання в університетах США є п'ятибальною і зіставляючи її з п'ятибальною системою оцінювання властивої нашій культурі, перекладач, шляхом заміни реалії оригіналу реалією мови перекладу, вводить в текст відповідник «четверка» [Вулф 2006, с. 628].

В цілому, таким способом перекладач досягає збереження предметного змісту реалії, проте в цьому випадку оригінальний колорит замінюється місцевим. Проте, підібраний відповідник в повній мірі відображає ті ж функції, що і реалія оригіналу, через що можна вважати даний вибір цілком адекватним.

Наступною реалією для аналізу є реалія-фразеологізм “*to keep (your) grades above water*” [Wolfe 2005, с. 92]. Дана реалія вживається в словах автора щодо Джоджо, коли він говорить, що для того, щоб отримати диплом Дьюпонтського університету необхідно спочатку заробити прохідні бали з усіх заліків.

Для відтворення даної реалії на російську мову перекладач вдався до заміни реалії функціональним аналогом і використав локальний фразеологізм, який у російськомовного читача викличе подібну реакцію. У підсумку, в тексті перекладу маємо відповідник «*худо-бедно заработать зачетные баллы*» [Вулф 2006, с. 54]. Хоча оригінальний колорит був замінений місцевим, перекладачеві вдалося зберегти метафоричність реалії і точно передати її смисловий зміст, виходячи з чого вважаємо переклад адекватним.

Далі розглянемо реалію “*Thanksgiving break*” [Wolfe 2005, с. 779] на позначення графіку навчального процесу. Дана реалія згадується автором в тексті, як канікулярний період, що розмежовує два навчальні семестри, під час якого студенти можуть відправитися додому аби навідати своїх родичів. Головна героїня роману Шарлотта залишається на час цих канікул на території університетського містечка, щоб не витратити зайві гроші на дорогу додому,

адже різдвяні канікули, під час яких вона збиралася поїхати додому, наставали через два тижні після закінчення цих.

Оскільки в нашій культурі свято Дня подяки як денотат відсутнє, то і реалії, що позначає його, в російській мові немає. В такому випадку перекладачеві доводиться скористатися трансформаціями і, в даному випадку, відтворити реалію шляхом описового перекладу. Внаслідок, в тексті перекладу знаходимо відповідник «*каникулы по случаю Дня благодарения*» [Вулф 2006, с. 494]. Вважаємо даний варіант перекладу адекватним, тому що смислове навантаження реалії залишилося незмінним, оригінальний колорит, в цілому, переданий і відповідник виконує ті ж функції, що і реалія оригіналу.

Серед реалій на позначення документування освітнього процесу, для розгляду була обрана реалія “*a college transcript*” [Wolfe 2005, с. 626], яка в американській культурі зазвичай вказує на офіційний документ учня в школі або студента вищого навчального закладу, де перераховані пройдені предмети і оцінки. Саме в контексті даного роману, автор використовує цю реалію, говорячи про одного з головних героїв на ім'я Хойт, академічна успішність якого є низькою, через що він переймається, що оцінки, проставлені в даному документі, що позначається цією внутрішньою реалією, не допоможуть йому отримати гарну високооплачувану роботу в майбутньому.

Так як предметно-логічне значення реалії оригіналу є досить широким і може бути відтворене декількома варіантами російської мови, перекладач, спираючись на контекст роману, користується способом лексико-семантичною заміни, а саме конкретизацією, і пропонує відповідник з більш вузьким значенням «*зачетная книжка*» [Вулф 2006, с. 400]. Таким чином, перекладачеві вдається правильно передати конотативне значення реалії, однак, при цьому колорит не зберігається в повній мірі. Переклад, в цілому, можна вважати адекватним.

З підгрупи реалій на позначення видів стипендій для аналізу було обрано реалію “*the scholarship contract*” [Wolfe 2005, с. 65]. У тексті роману реалія зустрічається в словах автора, коли він описує процес рекрутингу, в ході якого

спортивні тренери з різних коледжів і університетів США займаються пошуком гравців, намагаються схилити їх до вступу до їхнього навчального закладу і укладають з гравцями контракт на виступ за університетську спортивну команду в обмін на отримання стипендії на навчання. В даному випадку, мова йде про Джорджо, який підписав такий контракт на виступ за баскетбольну команду.

У нашій культурі участь в університетських спортивних змаганнях у складі тієї чи іншої команди є добровільним, не вимагає підписання жодного контракту і не є підставою для отримання стипендії. Таким чином, реалія для російської мови є чужою і при перекладі повинна бути відтворена шляхом трансформацій. Переглянувши текст перекладу, виділяємо запропонований перекладачем відповідник *«контракт с (твоей) подписью на выступление за (их) команду и получение стипендии от университета»* [Вулф 2006, с. 37]. В даному випадку, щоб відтворити реалію перекладач знову обрав прийом описового перекладу, відтворюючи реалію шляхом заміни її словосполученням, котре експлікує її значення, тим самим даючи більш конкретне пояснення мовою перекладу. Описовий переклад є найбільш точним способом передачі смислового змісту, однак, як видно з отриманого відповідника, його недоліком є громіздкість і багатослівність. Незважаючи на це, функції, які виконує реалія оригіналу, при перекладі збережені, а отже, переклад можна вважати адекватним.

Ще однією реалією даної групи є *“a Fulbright”* [Wolfe 2005, с. 408], згадана в розмові Шарлотти і Адама, коли вони обговорювали перспективи навчання в Дьюпонті. Адам розповідає дівчині про можливість отримати стипендію на подальше навчання і перераховує кілька назв програм, серед яких і зустрічається дана реалія. Для американської дійсності реалія є своєю і внутрішньою та позначає програму освітніх грантів, націлених на міжнародний обмін студентів з метою навчання [Fulbright Scholar Program 2019, с. 9].

У тексті перекладу знаходимо відповідник *«стипендія Фулбрайта»*

[Вулф 2006, с. 257], отриманий перекладачем шляхом використання прийомів транскрибування реалії та лексичного додавання, з метою максимально точно передати оригінальний колорит і зберегти вихідні функції реалії, але, в той же час, і донести до читача імпліцитні одиниці смислового змісту реалії оригіналу. З огляду на все перераховане вище, вважаємо переклад адекватним.

Серед реалій на позначення академічної одягу для аналізу була обрана реалія “*academic sash*” [Wolfe 2005, с. 29]. Автор вводить дану реалію в текст описуючи зовнішній вигляд Шарлотти на церемонії вручення атестатів в школі. У контексті роману дана реалія є необов’язковою частиною традиційного церемоніального одягу випускників навчальних закладів, а конкретніше відноситься до стрічки, що зовні нагадує шарф, яка перекидається через шию поверх мантиї і кінці якої звисають до талії [Graduation Sash Guide].

З огляду на те, що реалія відсутня в російській мові перекладач створює її шляхом описового перекладу. Таким чином, в тексті перекладу отримує відповідник «*шнурок с кисточкой*» [Вулф 2006, с. 18]. Цей переклад не можна назвати вдалим, адже шнурок з пензликом у читача радше асоціюється з традиційним головним убором випускника, на якому дійсно присутній прикріплений до центру пензлик. Даний вибір відповідника, в результаті, приведе читача в розгубленість або невірно відобразить картину чужої дійсності. Таким чином, перекладач не передав ані оригінальний колорит, ані смислове значення реалії в повній мірі, виходячи з чого вважаємо переклад неадекватним.

3.5 Особливості відтворення реалій на позначення університетського топосу та назв університетських споруд

У даному підрозділі розглянемо групу реалій на позначення

університетського топосу та назв університетських споруд. Їх кількість становить 55 реалій, що у відсотковому відношенні складає 15,6% від загальної кількості прикладів (див. Діаграму 3.1 та Додаток Ж). До групи цих реалій входять слова, що позначають певні локації, притаманні академічному містечку описуваної автором дійсності, та їхні назви. Ці реалії виконують репрезентативну і експресивну функції, акцентуючи увагу читача на певних будівлях зображуваного автором академічного світу.

Дані реалії за предметним принципом відносяться до класу етнографічних, а конкретніше, побутових реалій. Що стосується місцевого поділу, ці реалії, як і попередні групи, є своїми для культурної дійсності оригіналу та чужими для культури перекладу. За часовим принципом відносимо реалії до сучасних.

Розглянемо декілька цікавих прикладів відтворення реалій даної групи. Однією з таких реалій у романі є *“the campus”* [Wolfe 2005, с. 17, 18], що згадується автором у описі території університету. В американській культурі дана суспільно-політична реалія здебільшого відноситься до території, що належить університету і включає в себе комплекс академічних споруд.

Звертаючись до тексту перекладу, бачимо, що нам запропоновано два відповідники – *«кампус»* [Вулф 2006, с. 10] та *«университетский городок»* [Вулф 2006, с. 11]. В першому випадку перекладач вдається до відтворення реалії російською мовою шляхом транслітерації, однак, отриманий в результаті відповідник може не сприйнятися читачем, не знайомим з культурою описаною в романі. У другому ж випадку, перекладач використовує спосіб описового перекладу, розкриваючи читачеві смисловий зміст реалії, проте, не повною мірою передаючи оригінальний колорит. Порівнюючи обидва варіанти, на нашу думку, відповідник *«университетский городок»* є більш вдалим.

Наступна реалія даної групи, яку ми розглянемо, це *“the amphitheater”* [Wolfe 2005, с. 440]. Ця реалія згадується в словах автора, коли він розповідає про аудиторію, в якій у Шарлотти проходить заняття з нейрофізіології. В

американських університетах такі аудиторії зазвичай розраховані на лекційні заняття та вміщають велику кількість студентів. Зовні аудиторії нагадують античні амфітеатри, так як ряди сидінь для студентів підносяться подібно сходинкам.

Для нашої ж культури дана реалія є незнайомою, таким чином перекладачеві необхідно вдатися до використання перекладацьких трансформацій. В даному випадку автор використовуємо спосіб комбінованої реномінації, передаючи реалію шляхом транскрипції і додаючи описову перифразу, і отримує відповідник «*расположенная амфитеатром аудитория*» [Вулф 2006, с. 280]. У такий спосіб автору вдається максимально зберегти оригінальний колорит і, в той же час, передати конотативне значення реалії. Таким чином переклад можна вважати адекватним.

Серед реалій, що позначають назви університетських споруд, виділяємо реалію “*Gillette Way*” [Wolfe 2005, с. 95]. Дана реалії зустрічається в тексті в словах автора: “*So he walked back to **Gillette Way**, got back in the Annihilator, and headed on to Crowninshield College*” [Wolfe 2005, с. 95]; «Джоджо быстро пошел обратно по **дорожке Жиллетта**, вернулся к «аннигилятору» и поехал в сторону колледжа Крауниншилд» [Вулф 2006, с. 56]. Вона вказує на одну з алей, що ведуть до головної площі університету. Дана реалія виконує свого роду репрезентативну і експресивну функції, що дозволяють читачеві детальніше уявити собі зображуваний автором світ. Крім того, так як реалія є найменуванням алеї, її можна віднести до класу топонімів.

Виходячи з того, що дана реалія є чужою для нашої культури, реалії-еквівалента в російській мові не існує і для відтворення її при перекладі необхідно звернутися до трансформацій. Перекладач, використавши спосіб напівкальки, пропонує нам відповідник «*дорожка Жиллетта*» [Вулф 2006, с. 56], де перша частина реалії оригіналу “*Gillette*” відтворена шляхом транслітерації, а друга частина “*Way*” – шляхом калькування. Також, в процесі перекладу був змінений порядок слів на більш звичний російськомовному читачеві. З огляду на те, що перекладачеві вдалося зберегти у відповіднику

оригінальний колорит і смисловий зміст, а відповідно і функції, які виконувала реалія оригіналу, такий переклад можна вважати адекватним.

Наступною реалією, відібраною для аналізу з цієї ж групи стала “*Crowninshield House*” [Wolfe 2005, с. 988]. Дана реалія згадується автором, коли він описує розмову Адама з одним з викладачів університету, у якій хлопець визнається в скоєнні порушення академічних правил і розповідає про обставини його скоєння: “*Adam gradually descended from the overview... down to **Crowninshield House** and the unofficial basketball wing on the fifth floor... and being summoned by Jojo at 11:55 P.M. that particular night...*” [Wolfe 2005, с. 988]; «Эдам постепенно перешел от общих слов к конкретной, столь неудачно сложившейся для него ситуации... вспомнил он и **общезитие Краунишилд**, и неофициальное «крыло-люкс» для баскетболистов на пятом этаже... и наконец рассказал, как однажды Джорджо позвонил ему без пяти двенадцать ночи – той самой ночи...» [Вулф 2006, с. 624]. Реалія вказує на назву студентського гуртожитку. Оскільки, згідно з правилами Національної асоціації студентського спорту, університетам заборонялося розміщувати студентів-спортсменів в спеціально обладнані для них гуртожитки, адміністрація Дьюпонтського університету виділила окреме крило п'ятого поверху даного гуртожитку для членів університетської баскетбольної команди.

Дана реалія також є чужою для нашої культури і повинна бути відтворена шляхом використання трансформацій. За аналогією з попередньою реалією, перекладач використовував спосіб транскрипції для передачі першої частини реалії оригіналу “*Crowninshield*”. Однак, другу частину, “*House*”, відтворює шляхом контекстуального перекладу, замінюючи словниковий відповідник «дом» зрозумілішим для читача контекстуальним «*общезитие*». Також, так як і в попередньому випадку, перекладач вдається до зміни порядку слів. В кінцевому підсумку, тексті перекладу ми отримуємо відповідник «*общезитие Краунишилд*» [Вулф 2006, с. 624]. Зберігши предметний зміст і колорит, перекладачеві вдалося досягти адекватності перекладу.

Ще однією реалією на позначення назв університетських споруд є *“The Buster Bowl”* [Wolfe 2005, с. 293], яка згадується в словах автора щодо спортивного комплексу університету. У контексті роману ця реалія позначає неофіційну назву спортивного комплексу. Студенти назвали його так на честь головного спортивного тренера Бастера Рота, а також, тому що своїм зовнішнім виглядом спортивний центр нагадував величезну чашу.

Переглянувши текст перекладу, було виокремлено російський відповідник *«спортивный комплекс – Чаша Бастера»* [Вулф 2006, с. 178], отриманий шляхом калькування, що супроводжується описовою перифразою, утворюючи загалом комбіновану реномінацію. В даному випадку калькування доречно, адже якби перекладач використовував замість калькування транскрипцію або транслітерацію, читач не сприйняв би відсилку в назві до форми будівлі у вигляді чаші. Описова перифраза необхідна ж для того, щоб читач зрозумів призначення університетської споруди. З огляду на всі фактори, переклад вважаємо адекватним.

Далі розглянемо реалію *“Dupont D's”* [Wolfe 2005, с. 295]. Дана реалія вживається в тексті в словах автора, коли той описує частину приміщення спортивного комплексу університету, відведена під кабінет головного тренера баскетбольної команди. Автор вказує, що одна зі стін була скляною і по всій її площині були вигравірувані літери *“D”* як символ Дьюпонтського університету.

Відповідної реалії в російській мові немає, тож перекладач використовує трансформації. В даному випадку, реалію було відтворено шляхом лексичного додавання, тобто вживання при перекладі додаткових лексичних одиниць для передачі прихованих елементів смислового змісту реалії оригіналу. В тексті перекладу маємо відповідник *«логотип Дьюпонтского университета – буквы “D”»* [Вулф 2006, с. 179]. Переклад вважаємо адекватним, адже оригінальний колорит збережено, відповідник виконує ті ж самі функції, що й реалія в вихідному тексті, конотативне значення реалії передано вдало.

3.6 Особливості відтворення реалій на позначення позанавчального життя

Наступною групою є реалії на позначення позанавчального життя, до яких відносимо реалії пов'язані з університетськими суспільними заходами та академічним спортивним життям. Дана група налічує 43 реалії, що у відсотковому відношенні становить 12,2% від загальної кількості прикладів (див. Діаграму 3.1 та Додаток 3). Реалії на позначення університетських заходів виконують інформативну, репрезентативну та естетичну функцію, зображуючи читачеві суспільні академічні заходи, що проводяться у середніх і вищих навчальних закладах. Реалій ж на позначення університетського спортивного життя охоплюють види академічного спорту, назви студентських спортивних асоціацій, назви університетських спортивних команд тощо. Таким чином автор демонструє багатогранність академічного життя, приділяючи увагу не лише науковому аспекту навчання, але й вказуючи на позааудиторні види діяльності.

За предметним принципом реалії даної групи можна поділити на етнографічні та суспільно-побутові. За місцевим принципом реалії є своїми для культури тексту оригіналу та чужими для культури тексту перекладу. Відповідно, в площині пари мов відносимо реалії до внутрішніх. За часовим принципом реалії є сучасними.

Розглянемо декілька прикладів відтворення реалій даної групи. Серед реалій на позначення університетських заходів виділяємо для аналізу реалію “*a freshman orientation*” [Wolfe 2005, с. 72]. Реалія в тексті роману згадується під час обговорення двома гравцями баскетбольної команди, Джорджо і Майком, дівчини-старшокурсниці, яка є відповідальною за процедуру розміщення першокурсників в гуртожиток і інформування їх щодо основних правил проживання і навчання. Дана процедура і називається “*a freshman orientation*”.

Для американської культури дана реалія є своєю і внутрішньою, в

російській же мові подібна реалія відсутня. Відтворюючи реалію шляхом опису, перекладач пропонує російською мовою відповідник «размещение первокурсников и посвящение в студенческую жизнь» [Вулф 2006, с. 42]. Крім того, що відповідник, запропонований перекладачем, є досить великим і багатослівним, замінюючи конотативний елемент нейтральним за стилем перекладач втрачає оригінальний колорит. Однак, при цьому перекладачеві вдається з точністю передати зміст реалії. Загалом, переклад можна вважати цілком адекватним.

Серед реалій, на позначення університетської спортивної життя, розглянемо кілька реалій, серед яких “*the football*” [Wolfe 2005, с. 800] та “*the soccer*” [Wolfe 2005, с. 800]. Обидві реалії зустрічаються в тексті роману в словах автора, коли той говорить про спортивну репутацію університету: “*For years the university had built up and promoted its reputation of being a national power in **football**, basketball, ice hockey, and even minor sports – track and field, baseball, lacrosse, tennis, **soccer**, golf, squash – without compromising academic standards by so much as a millimeter*” [Wolfe 2005, с. 800]; «Особо выдающихся успехов достигли команды по **американскому футболу**, баскетболу и хоккею с шайбой, но вполне достойно выступали также сборные по легкой атлетике, бейсболу, лакроссу, теннису, **футболу**, гольфу, сквошу. При этом считалось, что всех успехов студенты добиваются без отрыва от учебы и без какого-либо ущерба академическим стандартам успеваемости» [Вулф 2006, с. 508]. Дані реалії вказують на два види спорту, характерні американській культурі. Далі розглянемо кожну реалію окремо.

Перша реалія, “*the football*”, в американській культурі відноситься до контактного виду спорту, в якому участь беруть дві команди по одинадцять чоловік у кожній. На відміну від футболу, звичного для нашої культури, в даному виді спорту грають овальним м'ячем, тримаючи або пасуючи м'яч тільки руками, набираючи очки за рахунок просування в залікову зону або забиваючи м'яч в ворота у вигляді рогатки [International Federation of American Football 2019, с. 15].

Даний вид спорту є одним з найпопулярніших в США, однак для нашої культури дана реалія є чужою. Для відтворення її в тексті перекладу був використаний прийом конкретизації шляхом лексичного додавання. Таким чином, читач отримує відповідник «американський футбол» [Вулф 2006, с. 508]. В даному випадку вибір відповідника є вдалим і переклад є цілком адекватним, так як перекладачеві вдається зберегти колорит і передати конотативне значення реалії оригіналу.

Що стосується другої реалії, “*the soccer*”, вона також позначає командний вид спорту, в якому змагаються дві команди, в кожній з яких налічується по одинадцять гравців. Метою даного виду спорту є забити м'яч сферичної форми в ворота команди суперників, при цьому торкатися м'яча руками заборонено [FIFA 2010, с. 13, 15, 30]. У нашій культурі даний вид спорту також існує, тому перекладач просто вдається до використання російськомовного референту «футбол» [Вулф 2006, с. 508], тим самим отримуючи адекватний переклад.

Наступною реалією цієї групи, яку ми розглянемо є “*AAU summer games*” [Wolfe 2005, с. 63]. Дана реалія зустрічається в словах оповідача, коли мова йде про процес рекрутингу гравців в університетські баскетбольні команди. Автор вказує, що зазвичай тренери баскетбольних команд шукають талановитих гравців на певних турнірах або у літніх спортивних таборах. У контексті роману реалія позначає дані турніри. Загалом, в американській культурі “*AAU*” розшифровується як “*Amateur Athletic Union*” і являє собою мультиспортивну організацію, що займається розвитком і просуванням аматорського спорту.

Для нашої культури дана реалія є чужою, тому перекладач відтворює її шляхом використання перекладацьких трансформацій. Переглянувши текст перекладу, було виокремлено російський відповідник «школьные турниры» [Вулф 2006, с. 36]. В даному випадку, перекладач використав прийом приблизного перекладу, а саме замінив реалію функціональним аналогом, щоб викликати подібну реакцію у читача. Однак, даний переклад важко назвати адекватним, адже оригінальний колорит в процесі перекладу було втрачено, а

сміслове значення і функції реалії оригіналу були передані не в повній мірі. Крім того, у відповідника з'явився новий відтінок значення, адже шкільні турніри асоціюються у читача зі змаганнями протягом навчального року, в той час як реалія оригіналу вказує на літні баскетбольні ігри.

Серед реалій даної групи розглянемо також реалію “*NCAA*” [Wolfe 2005, с. 64], яка також зустрічається в тексті в словах автора при описі університетської рекрутингової компанії. В американській дійсності “*NCAA*” розшифровується як “*National Collegiate Athletic Association*” та є назвою національної університетської спортивної асоціації, що яка організовує змагання з різних видів спорту між коледжами та університетами США [Рахмистрюк 2020, с. 3769]

У нашій культурі подібна організація відсутня, отже, перекладач змушений відтворювати реалію при перекладі шляхом використання трансформацій. В даному випадку перекладач пропонує відповідник «*НАСС – Национальной ассоциации студенческого спорта*» [Вулф 2006, с. 37], застосовуючи прийоми калькування. Таким чином, перекладачу вдається зберегти оригінальний колорит реалії, полегшити розуміння смислового значення для російськомовного читача завдяки розшифруванню реалії в тексті перекладу, зберегти у відповіднику функції, що виконує реалія у тексті оригіналу. Переклад, загалом, вважаємо адекватним.

Отже, проаналізувавши типові приклади відтворення реалій по кожній групі, можна зробити висновок, що, в цілому, перекладач досить вдало виконав переклад реалій на позначення університетського життя і якість перекладу заслуговує на схвальні відгуки. Реалії, що не були висвітлені в даному розділі наукової роботи, надані в Додатках В, Г, Д, Е, Ж та З.

ВИСНОВКИ

Дослідження показало, що перекладач зобов'язаний враховувати національно-культурний контекст для отримання адекватного перекладу. Одним з найяскравіших проявів національно-культурного контексту виступають реалії. Аналіз наукових доробок стосовно цього питання продемонстрував, що дефініції реалії є дуже варіативними та можуть бути поділені на ті, де реалія позначається як явище культури, і ті, де реалія позначається як слово на позначення явища культури. Для перекладача дефініції другої групи є більш значущими, а отже саме серед них було обрано робоче визначення реалії. Воно належить Р. П. Зорівчак і надає змогу не лише зрозуміти сам феномен, але й виокремити критерії, за якими реалію можна розпізнати в художньому тексті. До цих критеріїв, внаслідок проведеного дослідження, ми віднесли наступні ознаки:

- реалія – це лексична одиниця;
- вона може бути моно- чи полілексемною;
- для виокремлення реалії в тексті необхідна наявність бінарного зіставлення різних мов і культур;
- референт реалії має бути відсутнім в об'єктивній дійсності мови-сприймача;
- реалія є носієм етнокультурної інформації і, в наслідок цього, є емоційно забарвленою.

В художньому тексті реалія з одного боку виконує свої функції, а з іншого – допомагає реалізації функцій самого художнього тексту. Серед функцій власне художнього тексту було виокремлено ті, які знаходяться у взаємозалежності з функціями реалій (функції пам'яті, передачі константної інформації, вироблення нових значень, металінгвістична та міфопоетична); ті, які допомагають реалізуватися функціям реалій (референційна, фатична, емотивна, експресивна та комунікативна); ті, які реалізуються опосередковано

через функції реалій (поетична екстенсіальна та інтенсіальна).

Для отримання якісного доперекладацького аналізу необхідно звертати увагу також і на типологічні особливості реалій. На даний момент в перекладознавстві не існує єдиної класифікації реалій. Різні дослідники пропонують різні підходи, серед яких можна виділити класифікації за тематичним або предметним, місцевим, часовим, семантичним, історико-семантичним, структурним і перекладацьким принципами.

Найпослідовнішою та найгрутновнішою серед них вважаємо класифікацію С. Влахова і С. Флоріна, яку дослідники вибудовують на предметному (географічні, етнографічні та суспільно-політичні реалії), місцевому (свої та чужі, зовнішні та внутрішні реалії) та часовому (сучасні та історичні, знайомі, незнайомі та «модні» реалії) принципах, адже вона дозволяє перекладачеві в процесі аналізу розглянути реалію під усіма кутами.

Реалії, як національно-марковані лексичні одиниці, не підлягають перекладу у звичному сенсі у зв'язку з відсутністю в мові перекладу необхідних еквівалентів, а вимагають відтворення шляхом використання певних перекладацьких трансформацій, серед яких виокремлюють транслітерацію, транскрипцію, калькування або вживання напівкальок, утворення семантичних неологізмів, заміну реалії оригіналу реалією мови перекладу, прийоми генералізації та конкретизації, використання функціональних аналогів, описовий переклад, контекстуальний переклад, прийом комбінованої реномінації тощо. Однак, слід розуміти, що жоден з перерахованих прийомів не є бездоганим, кожен з них має певні переваги і недоліки, в зв'язку з чим в процесі перекладу необхідно вдаватися до комбінованих способів відтворення, чергуючи їх між собою. Неправильне ж відтворення реалій при перекладі або повне їх опущення може призвести до втрати національної специфіки, закладеної в значенні даних лексичних одиниць.

В ході даного дослідження було також з'ясовано, що у процесі відтворення реалій у перекладі одним з важливих чинників для перекладача є

особливості літературного жанру, з яким він працює. «Університетський роман» є відносно новим жанровим різновидом літератури. До основних ознак цього жанру ми відносимо такі:

- в основу сюжету університетського роману покладена історія студента, викладача або співробітника певного вищого навчального закладу;
- простір розвитку подій є чітко обмеженим територією університетського містечка;
- події відбуваються протягом навчального року й розмежовуються згідно поділам академічного графіку;
- в тексті університетського роману багато уваги приділяється докладному опису системи освіти, що виявляється у використанні певних лексичних засобів, пов'язаних з організацією академічного життя;
- певні події, зображені в університетському романі, можуть бути висвітлені крізь призму сатиричних прийомів, в результаті чого в творі поєднуються легкий настрій і серйозні проблеми.

Для перекладача вкрай важливо враховувати вищезгадані особливості у процесі вибору відповідників реалій, які дозволять читачу перекладеного тексту розпізнати даний жанр.

Роман Т. Вулфа "I am Charlotte Simmons" було визначено прикладом університетської прози, адже він є втіленням багатьох жанрових особливостей вищезгаданого літературного жанру. Серед ознак університетського роману в даному художньому творі були наступні: в центрі сюжету лежить історія студентки-першокурсниці, її навчання і взаємодії з іншими представниками академічного середовища тощо; художній простір окреслений здебільшого територією кампусу Дьупонтського університету; час дії обмежений одним навчальним роком і поділяється згідно навчального графіку на два семестри; автор вдається до використання реалій на позначення університетського життя для більш детального та реалістичного опису академічного середовища та системи освіти; низка серйозних тем, серед яких проблеми соціально-класової та расової нерівності, сексизму та обмеження сексуальних меншин,

демонструються крізь призму сатиричних прийомів, що дозволяє досягти легкого настрою твору.

В ході дослідження роману Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons” було відібрано 352 реалії на позначення університетського життя, які було розділено на 6 груп за предметним принципом:

- реалії на позначення особливостей навчального процесу (27,6%);
- реалії на позначення статусу людини у навчальному закладі (21,6%);
- реалії на позначення типів і назв навчальних закладів, факультетів і кафедр (17,3%);
- реалії на позначення університетського топосу та назв університетських споруд (15,6%);
- реалії на позначення позанавчального життя (12,2%);
- реалії на позначення університетських спільнот та правил академічного життя (5,7%).

Проаналізувавши реалії усіх груп, можемо зробити висновок, що всі реалії на позначення університетського життя у романі Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons” є або суспільно-політичними або етнографічними з точки зору предметного поділу, запропонованого С. Влаховим і С. Флоріним. В площині вихідної мови реалії належать до своїх, в площині мови перекладу – до чужих, тож, в площині пари мов вони всі є внутрішніми. Всі реалії є сучасними, серед них зустрічаються реалії-одночлени, реалії-полічлени номінативного характеру і, навіть, реалії-фразеологізми.

Основними функціями, що властиві всім реаліям у романі Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons” вважаємо інформативну, естетичну, експресивну, функцію маркера чужої дійсності та функцію відтворення місцевого колориту. Згадані функції дозволяють читачу детальніше ознайомитися з системою освіти описуваної культури і повністю зануритися в атмосферу університетського життя, шляхом зображення конкретного матеріального оточення героїв. Деякі реалії виконують також асоціативну функцію, тим самим створюючи певні алюзії на інші національно-культурні явища.

В процесі перекладу реалії здебільшого були відтворені шляхом використання перекладацьких трансформацій, серед яких було виявлено використання транслітерації, транскрипції, функціональних аналогів, калькування та напівкальок, контекстуальних аналогів, прийомів генералізації та конкретизації, модуляції, описового перекладу, прийомів лексичного додавання та опущення, комбінованої реномінації, та утворення семантичних неологізмів.

Найчастіше використовувався прийом калькування, загалом для відтворення назв навчальних закладів та назв навчальних курсів. Рідше, але також часто, перекладач вдавався до відтворення реалій шляхом підбору функціональних аналогів, описового перекладу, конкретизації та транскрипції. Найрідше автор звертається до використання контекстуальних аналогів, комбінованої реномінації та опущення.

У деяких випадках оригінальний колорит був замінений на місцевий або переданий не в повній мірі, смислове значення було передано не вірно або не в повному обсязі, реалії при перекладі втрачали деякі свої функції. Однак, в більшості випадків переклад був адекватним, перекладачу вдалося відтворити усі реалії, зберегти національно-культурний контекст та впізнаваність жанру університетського роману.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение : учеб. пособие. Москва : Издательский центр «Академия», 2004. 352 с.
2. Анцыферова О. Ю. Университетский роман: парадоксы жанровой номенклатуры. *Вестн. Иванов. гос. ун-та. Гуманит. науки*. Иваново, 2010. № 1. С. 3–8.
3. Арсентьев Д. В. Анализ американской модели студенческого спорта. *Физическая культура, спорт и здоровье студенческой молодежи в современных условиях: проблемы и перспективы развития : материалы Региональной студенческой научно-практической конференции*, г. Екатеринбург, 6 апреля 2016 г. Екатеринбург, 2016. С. 15–19.
4. Афанасьева А. Б. Формирование этнокультурной компетентности в системе высшего педагогического образования. *Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена*. 2007. № 30. С. 77–84.
5. Бабкина Е. С., Стрелкова С. П. Особенности передачи русскоязычных реалий на немецкий язык. *Время науки*. 2018. № 2. С. 40–48.
6. Бархударов Л. С. Язык и перевод : учеб. пособие. Москва : Международные отношения, 1975. 240 с.
7. Валгина Н. С. Теория текста : учеб. пособие. Москва : Логос, 2003. 173 с.
8. Васнева О. И. Типы и способы номинации демонологической лексики (на материале пермских говоров). *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2013. № 4-1 (22). С. 37–39.
9. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. Три лингвострановедческие концепции: лексического фона, речеповеденческих

тактик и сапиентемы : монография. Москва : Индрик, 2005. 1040 с.

10. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) : учеб. пособие. Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
11. Власкина П. В. The Ivy League. *Диалог культур – диалог о мире и во имя мира*. 2016. № 1. С.17–20.
12. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе : учеб. пособие. Москва : Международные отношения, 1980. 341 с.
13. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе : учеб. пособие. Изд. 4-е. Москва : «Р.Валент», 2009. 360 с.
14. Гарбовский Н. К. Теория перевода : учебник. Москва : Издательство Московского университета, 2004. 544 с.
15. Добровольский Д. О. Национально-культурная специфика во фразеологии. *Вопросы языкознания*. 1997. № 6. С. 37–48.
16. Дорошенко С. І., Дудик П. С. Вступ до мовознавства : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1974. 295 с.
17. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози) : монографія. Львів : Видавництво при Львовському університеті, 1989. 216 с.
18. Зубенко И. В., Маснева И. Е., Скокова Н. Н. Латинский язык в лексике высшей школы. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*. 2015. № 12-1. С. 133–136.
19. Иванова М. К. Курт Воннегут и Новый журнализм. *Вестник Моск. ун-та. Сер. X. Журналистика*. 2012. № 1. С. 130–136.
20. Касавин И. Т. Контекстуализм как методологическая программа. *Эпистемология и философия науки*. Москва, 2005. Т. 6. № 4. С. 5–17.
21. Ким Ю. В. Художественные особенности раннего англо-американского академического романа (1950-х гг.) : дис. ... канд. филол. наук : 10.01.03. Москва, 2019. 168 с.
22. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учеб.

для ин-тов и фак. иностр. яз. Москва : Высш. шк., 1990. 253 с.

23. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця : «Нова Книга», 2001. 448 с.

24. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 368 с.

25. Левицкая Т. Р., Фитерман А. М. Теория и практика перевода с английского на русский : учеб. пособие. Москва : Изд-во литературы на иностранных языках, 1963. 124 с.

26. Леута О. Н. Ю. М. Лотман о трех функциях текста / под ред. В. К. Кантора. Москва : РОССПЭН, 2009. С. 294–309.

27. Лотман Ю. М. Избранные статьи в трёх томах. Том 1. Статьи по семиотике и типологии культуры. Таллин : «Александра», 1992. 247 с.

28. Лотман Ю. М. Структура художественного текста. 1998. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/Lotman/_Index.php (дата звернення: 17.09.2020).

29. Люксембург А. М. Англо-американская университетская проза. Проблемы эволюции и типологии : автореф. дис. ... д. филол. наук : 10.01.05. Москва, 1989. 41 с.

30. Малова Н. Е. Реализация эстетической функции в художественных текстах. *Вестник Адыгейского государственного университета*. 2011. № 3. С. 174–178.

31. Миньяр-Белоручев Р. К. Как стать переводчиком : учеб. пособие. Москва : Готика, 1999. 176 с.

32. Михайлов Н. Н. Теория художественного текста : учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. заведений. Москва : Издательский центр «Академия», 2006. 224 с.

33. Мосиенко Л. В. Лингвокультурологическая проблема классификации реалий. *Вестник ОГУ*. 2005. № 11. С. 155–161.

34. Новикова М. А. Проблема индивидуального стиля в теории художественного перевода (Стилистика переводчика) : дис. ... д. филол. наук :

10.02.19. Ленинград, 1981. 421 с.

35. Парулина И. Ю. Университетский дискурс: сбор корпуса (на материале романа Д. Тартт «Тайная история»). *Вестник ЮУрГУ. Лингвистика*. 2016. Т. 13. № 2. С. 70–74.

36. Пухова Л. Р. Формирование этнокультурной компетентности будущих педагогов. *Актуальные вопросы современной педагогики: материалы V Междунар. науч. конф.* Уфа: Лето, 2014. С. 6–7.

37. Рахмистряк В. А. Особенности организации студенческих баскетбольных соревнований в системе образования США. *Дни науки студентов Владимирского государственного университета имени Александра Григорьевича и Николая Григорьевича Столетовых* : сборник материалов заочных научно-практических конференций, г. Владимир, 15-30 апреля 2020 г. Владимир, 2020. С. 3767–3775

38. Саруханян А. П. Английская литература: 1945-1980. Москва : «Наука», 1987. 511 с.

39. Сердюк Е. Н. Конфликт героя и среды в университетском романе Тома Вулфа «Я – Шарлотта Симмонс». *Ученые записки Крымского федерального университета имени В. И. Вернадского. Филологические науки*. 2016. Т. 2 (68). № 2-2. С. 156–161.

40. Сердюк Е. Н. Проблема человека и социума в университетском романе Тома Вулфа «Я – Шарлотта Симмонс». *Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Филология. Социальные коммуникации*. 2010. Т. 23 (62). № 3. С. 301–307.

41. Скубачевска-Пневска А. Принципы повествования в университетском романе (на примере «Обладать» Антонии Сьюзен Байетт). *Новый филологический вестник*. 2014. № 3 (30). С. 29–38.

42. Соболева О. В., Ларькова О. А. Университетская проза в творчестве Нини Горлановой (на примере произведения «Филологический амур»). *Гуманитарные и социально-экономические науки: вопросы теории и практики* : сборник трудов конференции, Пермь, 2018. С. 293–297.

43. Том Вулф. Википедия. URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%83%D0%BB%D1%84,%D0%A2%D0%BE%D0%BC> (дата звернения: 20.09.20).
44. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Для институтов и факультетов иностр. языков : учеб. пособие. Санкт-Петербург: Филологический факультет СПбГУ; Москва : ООО «Издательский дом «ФИЛОЛОГИЯ ТРИ», 2002. 416 с.
45. Фененко Н. А. Функциональный потенциал реалий во французском художественном тексте. *Вестник Воронежского государственного университета*. 2014. № 12. С. 151–172.
46. Фирсова Е. В. Национально-культурная специфика речевого поведения русских и немецких авторов: синтактико-прагматический аспект. 2003. URL : <https://www.dissercat.com/content/natsionalno-kulturnaya-spetsifika-rechevogo-povedeniya-russkikh-i-nemetskikh-avtorov-sintakt> (дата звернения: 17.09.2020).
47. Штырина Е. В. Изучение национально-культурной специфики художественного текста в преподавании русского языка иностранцам. *Вестник РУДН. Русский и иностранные языки и методика их преподавания*. 2015. № 2. С. 75–80.
48. Шульженко М. Ю. Концепция риторики художественного текста. *Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена*. 2008. № 69. С. 327–329.
49. Юрьев А. Б. Национально-культурная специфика американского Юга и ее отражение в художественной литературе как переводческая проблема: на материале русских переводов произведений Т. Капоте : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Москва, 2007. 24 с.
50. Якобсон Р. О. Лингвистика и поэтика. Структурализм: «за» и «против». Москва, 1975. URL : https://vk.com/doc280125750_411532003?hash=0df7468176bea427fd&dl=ae3273e1b5050b0f0a (дата звернения: 17.09.20).
51. Course Numbering System : The University of Arizona website. URL : <https://catalog.arizona.edu/policy/course-numbering-system> (дата звернения:

23.11.20).

52. Fédération Internationale de Football Association. Laws of the Game: 2010/2011. Zurich : FIFA, 2010. 136 p.

53. Fulbright Scholar Program : Guide for Fulbright Visiting Scholars. Fulbright, 2019. 70 p.

54. Graduation Sash Guide. California State University. URL : <https://www.csuci.edu/commkt/isg/documents/2017-grad-sash-guide.pdf> (дата звернення: 23.11.20).

55. International Federation of American Football. Football Rules and Interpretations. New York : IFAF, 2019. 189 p.

56. International Grade Equivalency. URL : <https://foundation.ifma.org/wp-content/uploads/2019/11/International-Grade-Equivalencies.pdf> (дата звернення: 24.11.20).

57. Lodge D. The Practice of Writing. London : Vintage, 2011. 352 p.

58. Proshina Z. Theory of translation. Vladivostok : Far Eastern University Press, 2008. 278 p.

59. Průšová L. The Development of the Campus Novel Genre. České Budějovice : Jihočeská univerzita, 2018. 75 p.

60. United States of America. World data on Education. 6th edition, 2006. URL : http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/United_States_of_America.pdf (дата звернення: 24.11.20).

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

61. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) : тлумачний словник / за ред. В. Т. Бусела. Київ : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

62. Воронин А. С. Словарь терминов по общей и социальной педагогике :

- терминологический словарь. Екатеринбург : ГОУ ВПО УГТУ – УПИ, 2006. 135 с.
63. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь. 3-е изд., перераб. : справочное пособие. Москва : Флинта: Наука, 2003. 320 с.
64. Свириденко В. Філософський енциклопедичний словник : енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука. Київ : Абрис, 2002. VI. 742 с.
65. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений : толковый словарь. *Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова*. Москва : ООО «А ТЕМП», 2006. 944 с.
66. Хокинс Дж. Толковый словарь английского языка: 40 000 слов и выражений. Москва : Астрель, АСТ, 2008. I-IV. 556 с.
67. Cambridge English Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/realia> (дата звернення: 17.09.20).
68. Fergusson R. *Shorter Slang Dictionary*. London; New York : Routledge, 1994. 242 p.
69. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/realia> (дата звернення: 17.09.20).
70. Spears R. *NTC's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions*, 3rd ed. National Textbook Company; McGraw-Hill, 2000. 560 p.
71. The Online Slang Dictionary (American, English, and Urban slang). URL: <http://onlineslangdictionary.com/meaning-definition-of/groupies> (дата звернення: 24.11.20).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

72. Вулф Т. Я – Шарлотта Симмонс. СПб. : Амфора, 2006. 708 с. URL:

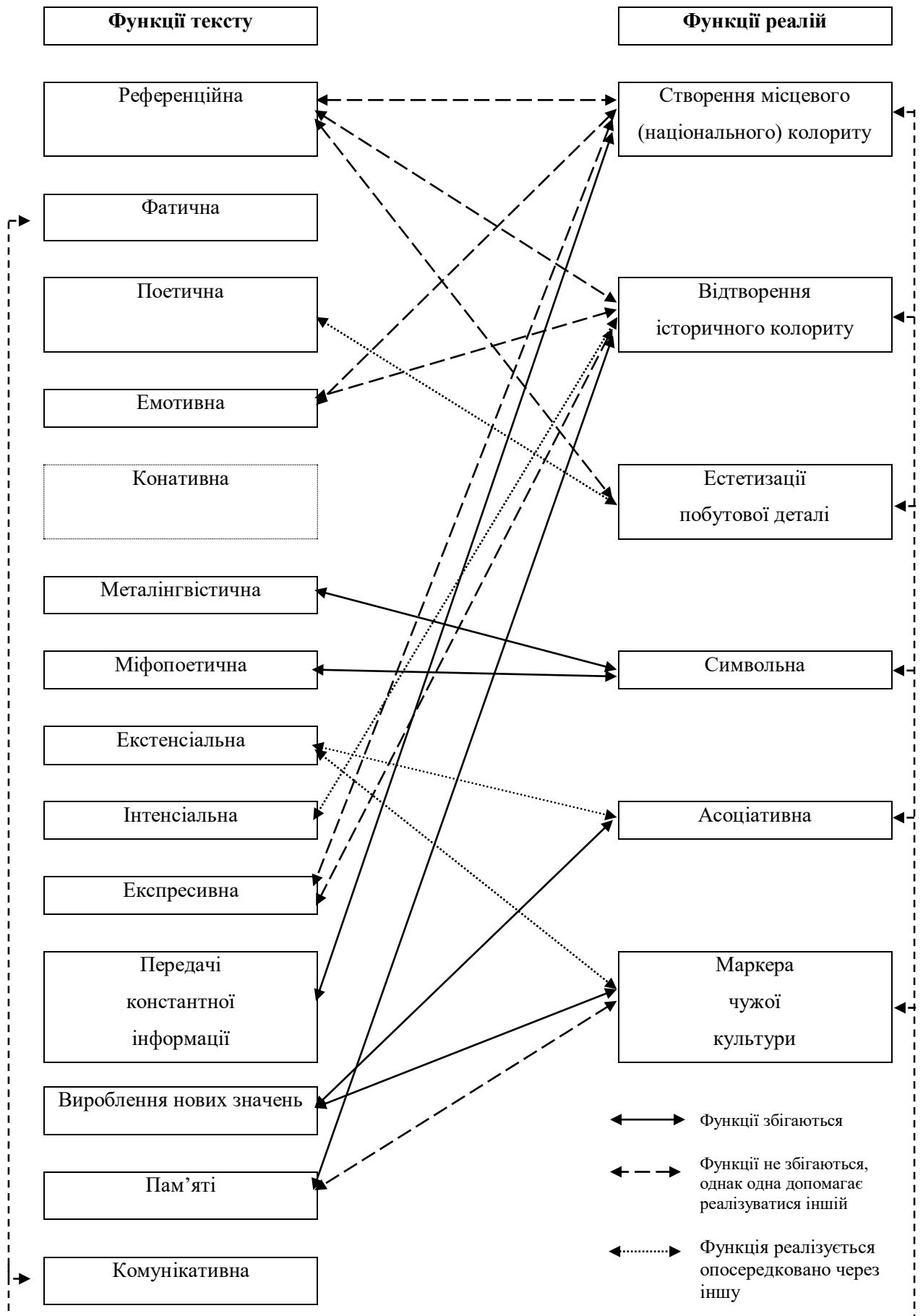
<https://www.twirpx.com/file/3272530/?note=added-unapproved> (дата звернення: 21.11.20).

73. Wolfe T. I am Charlotte Simmons. Farrar, Straus and Giroux, LCC., 2005. 1055 p.

Додаток А

ПОРІВНЯЛЬНА СХЕМА ФУНКЦІЙ ТЕКСТУ І ФУНКЦІЙ РЕАЛІЙ

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ КЛАСИФІКАЦІ РЕАЛІЙ

Критерій класифікації	Типи реалій	І. С. Алексєєва	З. Г. Прошина	Р. П. Зорівчак	С. Влахов, С. Флорін
Тематичний/ семантичний/ предметний	Географічні реалії (топоніми)				
	Етнографічні реалії				
	Суспільно-політичні реалії				
Місцевий	Свої / чужі реалії				
	Зовнішні / внутрішні реалії				
Історико-семантичний /	Сучасні (власне реалії) / історичні реалії				
	Знайомі / незнайомі / «модні» реалії				
Часовий	Реалії-одночлени				
	Реалії-полчлени номінативного характеру				
	Реалії-фразеологізми				
	Явні / приховані реалії				
Перекладацький	Антропоніми				
	Зооніми				
	Заголовки				
	Екзотизми / варваризми				
	Неологізми / історизми / архаїзми				
Семантичний					

Додаток В

ПРИКЛАДИ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ТИПІВ І НАЗВ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ, ФАКУЛЬТЕТІВ І КАФЕДР З РОМАНУ Т.ВУЛФА “І АМ
CHARLOTTE SIMMONS”: ОРИГІНАЛ ТА ПЕРЕКЛАД

Вихідний текст	Перекладений текст	Засоби перекладу
<i>an elementary high school</i> [Wolfe 2005, с. 43, 190]	<i>подготовительные классы</i> [Вулф 2006, с.25]	функціональний аналог
	<i>начальная школа</i> [Вулф 2006, с. 113]	функціональний аналог
<i>a junior high school</i> [Wolfe 2005, с. 43, 287]	<i>начальная школа</i> [Вулф 2006, с.25]	функціональний аналог
	<i>средняя школа</i> [Вулф 2006, с. 173]	функціональний аналог
<i>high school</i> [Wolfe 2005, с. 27]	<i>средняя школа</i> [Вулф 2006, с. 16]	функціональний аналог
<i>a secondary school</i> [Wolfe 2005, с. 124]	<i>гимназия</i> [Вулф 2006, с. 73]	функціональний аналог
<i>the lower school</i> [Wolfe 2005, с. 179]	<i>начальная школа</i> [Вулф 2006, с. 106]	функціональний аналог
<i>the middle school</i> [Wolfe 2005, с. 179]	<i>средняя школа</i> [Вулф 2006, с. 106]	калькування
<i>a school for boys</i> [Wolfe 2005, с. 161]	<i>школа для мальчиков</i> [Вулф 2006, с. 95]	калькування
<i>a public school</i> [Wolfe 2005, с. 181]	<i>общественная школа</i> [Вулф 2006, с. 107]	калькування
<i>a day school</i> [Wolfe 2005, с. 184]	<i>частная школа</i> [Вулф 2006, с. 109]	функціональний аналог
<i>a private school</i>	<i>частная школа</i>	калькування

[Wolfe 2005, с. 184]	[Вулф 2006, с. 109]	
<i>a boarding school</i> [Wolfe 2005, с. 176]	<i>школа-интернат</i> [Вулф 2006, с.104]	функціональний аналог
<i>a college</i> [Wolfe 2005, с. 19]	<i>коледж</i> [Вулф 2006, с. 11]	транскрипція
<i>a university</i> [Wolfe 2005, с. 17]	<i>університет</i> [Вулф 2006, с. 10]	транслітерація
<i>a graduate school</i> [Wolfe 2005, с. 999]	<i>аспірантура</i> [Вулф 2006, с. 631]	функціональний аналог
<i>alma mater</i> [Wolfe 2005, с. 56]	<i>«альма матер»</i> [Вулф 2006, с. 32]	транслітерація
<i>Alleghany High</i> [Wolfe 2005, с. 27]	<i>Аллегани-Хай</i> [Вулф 2006, с. 16]	транскрипція
<i>Hotchkiss</i> [Wolfe 2005, с. 468]	<i>средняя школа</i> <i>Хотчкисс</i> [Вулф 2006, с. 300]	конкретизація
<i>Groton</i> [Wolfe 2005, с. 213]	<i>Гротон</i> [Вулф 2006, с. 128]	транслітерація
<i>Saint Paul</i> [Wolfe 2005, с. 223]	<i>Сент-Пол</i> [Вулф 2006, с. 134]	транскрипція
<i>School of Hudson Bay</i> [Wolfe 2005, с. 904]	<i>школа Гудзон-Бэй</i> [Вулф 2006, с. 572]	напівкалька
<i>Roxbury Latin</i> [Wolfe 2005, с. 262]	<i>Роксбери-Латин</i> [Вулф 2006, с. 158]	транскрипція
<i>Trenton Central</i> [Wolfe 2005, с. 287]	<i>Трентон-Сентрал</i> [Вулф 2006, с. 173]	транскрипція
<i>Seven Hills School</i> [Wolfe 2005, с. 233]	<i>школа Севен-Хиллз</i> [Вулф 2006, с. 141]	напівкалька
<i>Greenwich High</i>	<i>Гринвич-Хай</i>	транскрипція

[Wolfe 2005, с. 181]	[Вулф 2006, с. 107]	
<i>Greenwich Country Day School</i> [Wolfe 2005, с. 181]	<i>школа Гринвич-Каунтри</i> [Вулф 2006, с. 107]	напівкалька + опущення
<i>Northwestern</i> [Wolfe 2005, с. 92]	<i>колледж Норт-Вестерн</i> [Вулф 2006, с. 54]	конкретизація
<i>Briggs College</i> [Wolfe 2005, с. 448]	<i>колледж Бриггс</i> [Вулф 2006, с. 285]	напівкалька
<i>Stallworth College</i> [Wolfe 2005, с. 412]	<i>колледж Столлуорт</i> [Вулф 2006, с. 260]	напівкалька
<i>City College of New York</i> [Wolfe 2005, с. 795]	<i>Нью-Йоркский городской колледж</i> [Вулф 2006, с. 504]	напівкалька
<i>Wellesley</i> [Wolfe 2005, с. 112]	<i>Уэллсли</i> [Вулф 2006, с. 65]	транскрипція
<i>the University of Chicago Law School</i> [Wolfe 2005, с. 92]	<i>Высшая юридическая школа Чикагского университета</i> [Вулф 2006, с. 54]	калькування + додавання
<i>the University of Southern Illinois</i> [Wolfe 2005, с. 176]	<i>университет Южного Иллинойса</i> [Вулф 2006, с. 104]	напівкалька
<i>North Carolina State (N.C. State)</i> [Wolfe 2005, с. 244] [Wolfe 2005, с. 248]	<i>университет Северной Каролины</i> [Вулф 2006, с. 147, 149]	калькування
<i>Boston University</i> [Wolfe 2005, с. 259]	<i>Бостонский университет</i>	калькування

<i>(B.U.)</i> [Wolfe 2005, с. 985]	[Вулф 2006, с. 156, 623]	
<i>Indiana</i> [Wolfe 2005, с. 400]	<i>Индиана</i> [Вулф 2006, с. 252]	транслітерація
<i>Duke</i> [Wolfe 2005, с. 400]	<i>Дьюк</i> [Вулф 2006, с. 252]	транскрипція
<i>Stanford</i> [Wolfe 2005, с. 400]	<i>Стэндфорд</i> [Вулф 2006, с. 252]	транскрипція
<i>Florida</i> [Wolfe 2005, с. 400]	<i>Флорида</i> [Вулф 2006, с.252]	транслітерація
<i>Michigan State</i> [Wolfe 2005, с. 87]	<i>университет штата</i> <i>Мичиган</i> [Вулф 2006, с. 50]	конкретизація
<i>Seton Hall</i> [Wolfe 2005, с. 400]	<i>Сетон-Холл</i> [Вулф 2006, с. 251]	транскрипція
<i>the Research Science</i> <i>Institute at MIT</i> [Wolfe 2005, с. 410]	<i>исследовательский</i> <i>центр при</i> <i>Массачусетском</i> <i>технологическом</i> <i>институте</i> [Вулф 2006, с. 258]	калькування + генералізація
<i>the Telluride Institute at</i> <i>Cornell</i> [Wolfe 2005, с. 410]	<i>Институт Теллурида в</i> <i>Корнелле</i> [Вулф 2006, с. 258]	калькування
<i>Appalachian State</i> <i>University</i> [Wolfe 2005, с. 446]	<i>Аппалачский</i> <i>университет штата</i> [Вулф 2006, с. 284]	напівкалька
<i>Ivy League</i> [Wolfe 2005, с. 261]	<i>весьма и весьма</i> <i>полезных связей</i>	модуляція

	[Вулф 2006, с. 157]	
<i>Brown</i> [Wolfe 2005, с. 839]	<i>колледж Брауна</i> [Вулф 2006, с. 531]	конкретизація
<i>Harvard</i> [Wolfe 2005, с. 45]	<i>Гарвард</i> [Вулф 2006, с. 26]	транскрипція
<i>Yale</i> [Wolfe 2005, с. 45]	<i>Йель</i> [Вулф 2006, с. 26]	транскрипція
<i>Princeton</i> [Wolfe 2005, с. 45]	<i>Принстон</i> [Вулф 2006, с. 26]	транскрипція
<i>Penn</i> [Wolfe 2005, с. 401]	<i>Пенсильванський университет</i> [Вулф 2006, с. 252]	конкретизація
<i>Oxford</i> [Wolfe 2005, с. 407]	<i>Оксфорд</i> [Вулф 2006, с. 256]	транскрипція
<i>Dupont</i> [Wolfe 2005, с. 19]	<i>Дьюпонтський университет</i> [Вулф 2006, с. 11]	конкретизація
	<i>Дьюпонт</i> [Вулф 2006, с. 11]	транскрипція
<i>college mania</i> [Wolfe 2005, с. 27]	<i>стремление добиться, чтобы их чада поступили в какой- нибудь колледж</i> [Вулф 2006, с. 16]	описовий переклад
<i>Athletic Department</i> [Wolfe 2005, с. 90]	<i>Спортивная кафедра</i> [Вулф 2006, с. 52]	калькування
<i>The publicity department</i> [Wolfe 2005, с. 76]	<i>рекламный отдел Студенческой спортивной ассоциации</i>	описовий переклад

	[Вулф 2006, с. 44]	
<i>the Communications Department</i> [Wolfe 2005, с. 288]	<i>кафедра связей с общественностью</i> [Вулф 2006, с. 174]	калькування
<i>the French department</i> [Wolfe 2005, с. 401]	<i>кафедра французского</i> [Вулф 2006, с. 252]	калькування
<i>the History Department</i> [Wolfe 2005, с. 414]	<i>кафедра отечественной истории</i> [Вулф 2006, с. 261]	конкретизація
<i>the Neuroscience Department</i> [Wolfe 2005, с. 537]	<i>кафедра нейрофизиологии</i> [Вулф 2006, с. 344]	калькування
<i>the grammar and syntax department</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>с точки зрения грамматики и синтаксиса кафедра английской филологии</i> [Вулф 2006, с. 508]	описовий переклад
<i>the English department</i> [Wolfe 2005, с. 28]	<i>(преподаватель) английского языка</i> [Вулф 2006, с. 17]	модуляція
<i>the athlete-friendly department</i> [Wolfe 2005, с. 94]	<i>факультет известный своими дружественными отношениями со спортивной кафедрой</i> [Вулф 2006, с. 55]	описовий переклад

Додаток Г

ПРИКЛАДИ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ
СПІЛЬНОТ ТА ПРАВИЛ АКАДЕМІЧНОГО ЖИТТЯ З РОМАНУ Т.ВУЛФА
“I AM CHARLOTTE SIMMONS”: ОРИГІНАЛ ТА ПЕРЕКЛАД

Вихідний текст	Перекладений текст	Засоби перекладу
<i>Betta, Alleghany High's honor society</i> [Wolfe 2005, с. 30]	«Бета» почетные выпускники школы <i>Аллегани-Хай</i> [Вулф 2006, с. 18]	модуляція + калькування
<i>the Millennial Mutants</i> [Wolfe 2005, с. 402]	«Мутанти <i>Миллениума</i> » [Вулф 2006, с. 253]	калькування
<i>the fraternity</i> [Wolfe 2005, с. 24]	<i>братство</i> [Вулф 2006, с. 14]	калькування
<i>the sorority</i> [Wolfe 2005, с. 664]	<i>женская студенческая ассоциация</i> [Вулф 2006, с. 425]	описовий переклад
<i>a college boy's evening</i> [Wolfe 2005, с. 15]	<i>студенческая вечеринка</i> [Вулф 2006, с. 9]	калькування + генералізація
<i>a frat party</i> [Wolfe 2005, с. 312]	<i>вечеринка в каком-нибудь клубе</i> [Вулф 2006, с. 190]	описовий переклад + модуляція
<i>Beirut</i> [Wolfe 2005, с. 526]	<i>Бейрут</i> [Вулф 2006, с. 337]	транслітерація
<i>humping</i> [Wolfe 2005, с. 153]	«лишение чести», <i>традиционное дружеское наказание,</i>	описовий переклад

	<i>которое в Сейнт-Рее применялось к провинившимся братьям</i> [Вулф 2006, с. 89]	
<i>Saint Ray</i> [Wolfe 2005, с. 24]	<i>братство Сейнт-Рей</i> [Вулф 2006, с. 14]	конкретизація
<i>Psi-Phi</i> [Wolfe 2005, с. 581, 783]	<i>психология-философия</i> [Вулф 2006, с. 372]	калькування
	<i>«Пси-Фи»</i> [Вулф 2006, с. 497]	транскрипція
<i>the Trekkies</i> [Wolfe 2005, с. 783]	<i>«путницы»</i> [Вулф 2006, с. 497]	утворення семантичного неологізму
<i>Delta Omicron Upsilon</i> [Wolfe 2005, с. 665]	<i>Дельта-Омикрон-Ипсилон</i> [Вулф 2006, с. 426]	траскрипція
<i>DOU</i> [Wolfe 2005, с. 665]	<i>ДОИ</i> [Вулф 2006, с. 426]	транскрипція
<i>Douche</i> [Wolfe 2005, с. 665]	<i>Доилка</i> [Вулф 2006, с. 426]	функціональний аналог
<i>Delta Handa Poka</i> [Wolfe 2005, с. 476]	<i>«Дельта Хэнда Пока»</i> [Вулф 2006, с. 305]	транскрипція
<i>the Deke House</i> [Wolfe 2005, с. 678]	<i>клуб «Деки»</i> [Вулф 2006, с. 434]	напівкалька
<i>Delta Kappa Epsilon</i> [Wolfe 2005, с. 678]	<i>братство Дельта-Каппа-Ипсилон</i> [Вулф 2006, с. 434]	конкретизація
<i>the academic violation</i>	<i>нарушение</i>	калькування

[Wolfe 2005, с. 399]	<i>университетских правил</i> [Вулф 2006, с. 251]	
<i>the academic probation</i> [Wolfe 2005, с. 995]	<i>академический испытательный срок</i> [Вулф 2006, с. 629]	калькування
<i>the coordinate search</i> [Wolfe 2005, с. 792]	<i>расследование, проведенное учебной частью</i> [Вулф 2006, с. 502]	описовий переклад

Додаток Д

ПРИКЛАДИ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ ЛЮДИНИ У
НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ З РОМАНУ Т.ВУЛФА “I AM CHARLOTTE
SIMMONS”: ОРИГІНАЛ ТА ПЕРЕКЛАД

Вихідний текст	Перекладений текст	Засоби перекладу
<i>a junior</i> [Wolfe 2005, с. 27]	<i>дети школьного возраста</i> [Вулф 2006, с. 16]	описовий переклад
<i>a senior</i> [Wolfe 2005, с. 27, 839]	<i>дети старшего школьного возраста</i> [Вулф 2006, с. 16]	описовий переклад
	<i>выпускница</i> [Вулф 2006, с. 16]	функціональний аналог
	<i>старшекурсница</i> [Вулф 2006, с. 532]	функціональний аналог
<i>a high school graduate</i> [Wolfe 2005, с. 50]	<i>сумел окончить среднюю школу</i> [Вулф 2006, с. 29]	калькування + функціональний аналог
<i>a boarder</i> [Wolfe 2005, с. 125]	<i>интернат</i> [Вулф 2006, с. 73]	функціональний аналог
<i>the schoolmates</i> [Wolfe 2005, с. 162]	<i>одноклассники</i> [Вулф 2006, с. 95]	конкретизація
<i>the classmates</i> [Wolfe 2005, с. 32, 1013]	<i>одноклассники</i> [Вулф 2006, с. 19]	калькування
	<i>однокурсники</i> [Вулф 2006, с. 639]	конкретизація
<i>the applicants</i> [Wolfe 2005, с. 801]	<i>абитуриенты</i> [Вулф 2006, с. 508]	конкретизація + модуляція
<i>the collegiate</i>	<i>студенты</i>	конкретизація

[Wolfe 2005, с. 475]	[Вулф 2006, с. 304]	
<i>a roommate</i> [Wolfe 2005, с. 100]	<i>соседка по комнате</i> [Вулф 2006, с. 59]	калькування
<i>a roommie</i> [Wolfe 2005, с. 775]	<i>паинька-соседка</i> [Вулф 2006, с. 491]	калькування + додавання
<i>a freshman</i> [Wolfe 2005, с. 61]	<i>первокурсник</i> [Вулф 2006, с. 35]	функціональний аналог
<i>a sophomore</i> [Wolfe 2005, с. 1042]	<i>второкурсник</i> [Вулф 2006, с. 656]	функціональний аналог
<i>a foreign student</i> [Wolfe 2005, с. 39]	<i>иностранный студент</i> [Вулф 2006, с. 81]	напівкалька
<i>the upperclassmen</i> [Wolfe 2005, с. 68]	<i>старшекурсники</i> [Вулф 2006, с. 99]	калькування + функціональний аналог
<i>the nonathlete students</i> [Wolfe 2005, с. 72]	<i>студенты, не выступающие за университетские команды</i> [Вулф 2006, с. 42]	описовий переклад
<i>the student-athlete</i> [Wolfe 2005, с. 203]	<i>студент-спортмен</i> [Вулф 2006, с. 121]	напівкалька
<i>the alumni</i> [Wolfe 2005, с. 32]	<i>бывшие выпускники</i> [Вулф 2006, с. 19]	функціональний аналог + модуляція
<i>a college has-been</i> [Wolfe 2005, с. 93]	<i>бывший студент колледжа</i> [Вулф 2006, с. 54]	модуляція
<i>a valedictorian</i> [Wolfe 2005, с. 48]	<i>зачитывала речь от имени всего класса</i> [Вулф 2006, с. 28]	описовий переклад
<i>a commencement speaker</i>	<i>выступал на церемонии</i>	описовий переклад

[Wolfe 2005, с. 57]	<i>выпуска</i> [Вулф 2006, с. 33]	
the president [Wolfe 2005, с. 16]	<i>президент (ассоциации)</i> [Вулф 2006, с. 10]	транскрипція
<i>a school servant</i> [Wolfe 2005, с. 162]	<i>школьный привратник</i> [Вулф 2006, с. 95]	калькування
<i>the university employees</i> [Wolfe 2005, с. 71]	<i>сотрудники</i> <i>университета</i> [Вулф 2006, с. 41]	калькування
<i>the university</i> <i>groundskeepers</i> [Wolfe 2005, с. 74]	<i>сотрудники</i> <i>университета</i> [Вулф 2006, с. 43]	генералізація
<i>the headmaster</i> [Wolfe 2005, с. 162]	<i>директор</i> [Вулф 2006, с. 95]	конкретизація
<i>the master</i> [Wolfe 2005, с. 675]	<i>директор</i> [Вулф 2006, с. 432]	конкретизація
<i>the principal</i> [Wolfe 2005, с. 27]	<i>директор школы</i> [Вулф 2006, с. 17]	конкретизація
<i>Professor</i> [Wolfe 2005, с. 168]	<i>профессор</i> [Вулф 2006, с. 99]	транслітерація
<i>Predatory Professor</i> [Wolfe 2005, с. 267]	<i>профессор, который</i> <i>своих студентов</i> <i>охмуряет</i> [Вулф 2006, с. 161]	описовий переклад
<i>Doctor</i> [Wolfe 2005, с. 168]	<i>доктор</i> [Вулф 2006, с. 99]	транскрипція
<i>lecturer</i> [Wolfe 2005, с. 298]	<i>препод</i> [Вулф 2006, с. 181]	функціональний аналог
<i>a high school teacher</i>	<i>учитель</i>	генералізація

[Wolfe 2005, с. 53]	[Вулф 2006, с. 31]	
<i>the mentor</i> [Wolfe 2005, с. 681]	<i>наставниця</i> [Вулф 2006, с. 436]	модуляція
<i>the T.A.</i> [Wolfe 2005, с. 248]	<i>преподаватель</i> [Вулф 2006, с. 149]	генералізація
<i>an associate professor</i> [Wolfe 2005, с. 414]	<i>ассистент профессора</i> [Вулф 2006, с. 261]	напівкалька
<i>an assistant professor</i> [Wolfe 2005, с. 964]	<i>ассистент кафедры</i> [Вулф 2006, с. 610]	модуляція
<i>a tutor</i> [Wolfe 2005, с. 195]	<i>куратор</i> [Вулф 2006, с. 116]	функціональний аналог
<i>a tutee</i> [Wolfe 2005, с. 453]	<i>куренок</i> [Вулф 2006, с. 288]	утворення семантичного неологізму
<i>a faculty adviser</i> [Wolfe 2005, с. 405]	<i>личный куратор</i> [Вулф 2006, с. 255]	калькування + модуляція
<i>the Dupont Hall</i> [Wolfe 2005, с. 256]	<i>руководство Дьюпонта</i> [Вулф 2006, с. 154]	модуляція
<i>the president of the university</i> [Wolfe 2005, с. 91]	<i>ректор университета</i> [Вулф 2006, с. 53]	функціональний аналог + калькування
<i>the dean</i> [Wolfe 2005, с. 248]	<i>декан</i> [Вулф 2006, с. 150]	закономірний відповідник (аналог)
<i>the chairman</i> [Wolfe 2005, с. 537]	<i>руководил кафедрой</i> [Вулф 2006, с. 344]	модуляція
<i>a campus leader</i> [Wolfe 2005, с. 462]	<i>лидер студенческого движения Дьюпонта</i> [Вулф 2006, с. 294]	описовий переклад
<i>the admissions office</i>	<i>приемная комиссия</i>	калькування +

[Wolfe 2005, с. 184]	[Вулф 2006, с. 109]	модуляція
<i>the Charlies' Club donors</i> [Wolfe 2005, с. 372]	<i>спонсоры университета и команды</i> [Вулф 2006, с. 232]	описовий переклад
<i>the alumni office</i> [Wolfe 2005, с. 178]	<i>архив</i> [Вулф 2006, с. 106]	функціональний аналог
<i>the board of trustees</i> [Wolfe 2005, с. 804]	<i>совет попечителей университета</i> [Вулф 2006, с. 511]	калькування + додавання
<i>the Charles' Society</i> [Wolfe 2005, с. 1039]	<i>попечительский совет Общества памяти Чарльза Дьюпонта</i> [Вулф 2006, с. 655]	описовий переклад
<i>a judicial officer</i> [Wolfe 2005, с. 618]	<i>один...из юридического отдела</i> [Вулф 2006, с. 395]	описовий переклад
<i>the panel</i> [Wolfe 2005, с. 656]	<i>коллегия</i> [Вулф 2006, с. 420]	функціональний аналог
<i>the campus police</i> [Wolfe 2005, с. 490]	<i>патруль университетской полиции</i> [Вулф 2006, с. 314]	конкретизація
<i>Security</i> [Wolfe 2005, с. 257]	<i>отдел охраны</i> [Вулф 2006, с. 155]	конкретизація
<i>Maintenance</i> [Wolfe 2005, с. 257]	<i>отдел содержания территории</i> [Вулф 2006, с. 155]	конкретизація
<i>the college coach</i>	<i>тренер из колледжа</i>	калькування

[Wolfe 2005, с. 64]	[Вулф 2006, с. 37]	
<i>the assistant coaches</i> [Wolfe 2005, с. 69]	<i>помощники тренера</i> [Вулф 2006, с. 40]	калькування
<i>the college recruiters</i> [Wolfe 2005, с. 63]	<i>рекрутеры из колледжей</i> [Вулф 2006, с. 36]	калькування
<i>an agent</i> [Wolfe 2005, с. 64]	<i>агент</i> [Вулф 2006, с. 37]	транслітерація
<i>a pro scout</i> [Wolfe 2005, с. 64]	<i>скаут профессионального баскетбола</i> [Вулф 2006, с. 37]	конкретизація
<i>a starter</i> [Wolfe 2005, с. 63]	<i>игрок стартовой пятерки</i> [Вулф 2006, с. 36]	описовий переклад
<i>the swimmies</i> [Wolfe 2005, с. 65, 70]	<i>«пиши-читаи»</i> [Вулф 2006, с. 38]	функціональний аналог
	<i>«спасательные жилеты»</i> [Вулф 2006, с. 40]	функціональний аналог
<i>the groupies</i> [Wolfe 2005, с. 72]	<i>девчонки-«группи», почти профессиональные болельщицы и поклонницы</i> [Вулф 2006, с. 41]	комбінована реномінація
<i>cheerleaders</i> [Wolfe 2005, с. 454]	<i>ободряшки</i> [Вулф 2006, с. 289]	утворення семантичного неологізму

<i>the hooples</i> [Wolfe 2005, с. 76]	<i>болельщики</i> [Вулф 2006, с. 44]	генералізація
<i>the Charlies' Angels</i> (<i>Chazzies</i>) [Wolfe 2005, с. 512]	«Ангелы Чарли» (в просторечии «Чаззи») [Вулф 2006, с. 328]	калькування + транскрипція
<i>the Charles Childrens' Alumni Band</i> [Wolfe 2005, с. 1042]	оркестр «Дети Чарли» [Вулф 2006, с. 656]	калькування + опущення
<i>a student manager</i> [Wolfe 2005, с. 370]	<i>студентки-волонтеры</i> [Вулф 2006, с. 231]	модуляція
<i>a student porter</i> [Wolfe 2005, с. 578]	<i>студент-доброволец</i> [Вулф 2006, с. 370]	модуляція
<i>the R.A. (the resident assistant)</i> [Wolfe 2005, с. 130]	<i>ассистент-воспитатель отвечающий за общежитие</i> [Вулф 2006, с. 76]	описовий переклад
<i>the geeks</i> [Wolfe 2005, с. 25]	<i>умники</i> [Вулф 2006, с. 15]	функціональний аналог
<i>a whiz</i> [Wolfe 2005, с. 80]	<i>отличник</i> [Вулф 2006, с. 46]	функціональний аналог
<i>the snoopers</i> [Wolfe 2005, с. 344]	<i>стукачи</i> [Вулф 2006, с. 211]	функціональний аналог
<i>the Trolls</i> [Wolfe 2005, с. 367]	<i>тролли</i> [Вулф 2006, с. 228]	транслітерація
<i>the "diesels"</i> [Wolfe 2005, с. 391]	«дизели» [Вулф 2006, с. 245]	транскрипція
<i>collegiate glamour</i> [Wolfe 2005, с. 130]	<i>университетский шик</i> [Вулф 2006, с. 76]	калькування

<i>college creole</i> [Wolfe 2005, с. 61]	<i>самый модный в нынешнем году среди студентов диалект</i> [Вулф 2006, с. 35]	описовый переклад
--	---	-------------------

Додаток Е

ПРИКЛАДИ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ
 НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З РОМАНУ Т.ВУЛФА “I AM CHARLOTTE
 SIMMONS”: ОРИГІНАЛ ТА ПЕРЕКЛАД

Вихідний текст	Перекладений текст	Засоби перекладу
<i>B.A.</i> [Wolfe 2005, с. 795]	<i>получил диплом по изящным искусствам</i> [Вулф 2006, с. 504]	описовий переклад
<i>M.A. degree</i> [Wolfe 2005, с. 835]	<i>диплом магистра</i> [Вулф 2006, с. 530]	модуляція
<i>Ph.D.</i> [Wolfe 2005, с. 795]	<i>перевод в аспирантуру</i> [Вулф 2006, с. 504]	модуляція
<i>a D.Phil. degree</i> [Wolfe 2005, с. 407]	<i>степень доктора философии</i> [Вулф 2006, с. 256]	калькування
<i>a doctorate</i> [Wolfe 2005, с. 168]	<i>докторская степень</i> [Вулф 2006, с. 99]	модуляція
<i>The Renaissance and the Rise of Nationalism</i> [Wolfe 2005, с. 1013]	<i>«Эпоха Возрождения и подъем национализма»</i> [Вулф 2006, с. 639]	калькування
<i>Nineteenth Century Poetry: the Courtly, the Pastoral, and the Symbolist</i> [Wolfe 2005, с. 970]	<i>«Поэзия девятнадцатого века: одическая, идиллическая, ну, и символисты»</i> [Вулф 2006, с. 613]	калькування
<i>Descartes, Darwin, and the Mind-Brain Problem</i> [Wolfe 2005, с. 360]	<i>«Декарт, Дарвин и проблемы мозга и сознания»</i>	калькування

	[Вулф 2006, с. 223]	
<i>Fundamentals of Market Fluctuation</i> [Wolfe 2005, с. 300]	«Основы теории неустойчивости рынков» [Вулф 2006, с. 182]	калькування
<i>the Age of Socrates: Rationalism, Irrationality, and Animistic Magic in Early Greek Thought</i> [Wolfe 2005, с. 301]	«Век Сократа: рационализм, иррациональность и анимистическая магия в ранний период развития философской мысли в Древней Греции» [Вулф 2006, с. 183]	калькування
<i>the Modern French Novel: From Flaubert to Houellebecq</i> [Wolfe 2005, с. 161]	«Современный французский роман: от Флобера до Уэльбека» [Вулф 2006, с. 94]	калькування
<i>The Intellectual Foundations of Globalization</i> [Wolfe 2005, с. 405]	«Интеллектуальные базы и предпосылки глобализации» [Вулф 2006, с. 255]	калькування
<i>America in the Age of Revolution</i> [Wolfe 2005, с. 412]	«Америка в эпоху революций» [Вулф 2006, с. 260]	калькування
<i>The History of Religion in Asia and Africa</i> [Wolfe 2005, с. 575]	«История религии Азии и Африки» [Вулф 2006, с. 910]	калькування
<i>Religion and the Decline</i>	«Религия и закат магии»	калькування

<i>of Magic in the Seventeenth Century</i> [Wolfe 2005, с. 974]	<i>в семнадцатом веке»</i> [Вулф 2006, с. 616]	
<i>Social Crosscuts in Twentieth-Century America</i> [Wolfe 2005, с. 980]	<i>«Социальные срезы Америки двадцатого века»</i> [Вулф 2006, с. 620]	калькування
<i>Frère Jocko</i> [Wolfe 2005, с. 287]	<i>«Кач-Френч»</i> [Вулф 2006, с. 174]	калькування + утворенням семантичного неологізму
<i>Jock Sprache</i> [Wolfe 2005, с. 288]	<i>«Кач-Дойч»</i> [Вулф 2006, с. 174]	калькування + утворенням семантичного неологізму
<i>Rocks for Jocks</i> [Wolfe 2005, с. 288]	<i>«Геоспорт»</i> [Вулф 2006, с. 174]	функціональний аналог
<i>Vox for Jocks</i> [Wolfe 2005, с. 288]	<i>«Воксбол»</i> [Вулф 2006, с. 174]	транслітерація + функціональний аналог
<i>Stocks for Jocks</i> [Wolfe 2005, с. 288]	<i>«Качание рынков»</i> [Вулф 2006, с. 174]	функціональний аналог
<i>a lesson</i> [Wolfe 2005, с. 163]	<i>урок</i> [Вулф 2006, с. 95]	закономірний відповідник (аналог)
<i>a class</i> [Wolfe 2005, с. 161]	<i>занятие</i> [Вулф 2006, с. 95]	закономірний відповідник (аналог)
<i>a course</i> [Wolfe 2005, с. 161]	<i>курс лекцій</i> [Вулф 2006, с. 94]	конкретизація
<i>a seminar</i> [Wolfe 2005, с. 440]	<i>семинар</i> [Вулф 2006, с. 280]	транслітерація

<i>an advanced class</i> [Wolfe 2005, с. 442]	<i>лекция продвинутого уровня</i> [Вудф 2006, с. 281]	описовий переклад
<i>a conventional major</i> [Wolfe 2005, с. 405]	<i>общая программа</i> [Вулф 2006, с. 255]	функціональний аналог
<i>an entry-level course</i> [Wolfe 2005, с. 162]	<i>курс базового уровня</i> [Вулф 2006, с. 95]	калькування
<i>the upper-level course</i> [Wolfe 2005, с. 162]	<i>лекции продвинутого уровня</i> [Вулф 2006, с. 95]	калькування
<i>a one-hundred-level survey course</i> [Wolfe 2005, с. 805]	<i>обзорный курс первого уровня сложности</i> [Вулф 2006, с. 511]	калькування + додавання конкретизуючих одиниць
<i>a two-hundred-level course</i> [Wolfe 2005, с. 805]	<i>курс второго уровня</i> [Вулф 2006, с. 511]	калькування + додаванням конкретизуючих одиниць
<i>a three-hundred-level course</i> [Wolfe 2005, с. 805]	<i>продвинутый курс третьего уровня</i> [Вулф 2006, с. 511]	калькування + додаванням конкретизуючих одиниць
<i>“friendly” course</i> [Wolfe 2005, с. 801]	<i>кафедры, на которых «дружественно» относятся к студентам-спортсменам</i> [Вулф 2006, с. 508]	описовий переклад
<i>Hodges Fellow</i>	<i>программа</i>	описовий переклад

<i>Programm</i> [Wolfe 2005, с. 405]	<i>индивидуального обучения</i> [Вулф 2006, с. 255]	
<i>Advanced Placement</i> [Wolfe 2005, с. 168]	<i>высокий балл на вступительных тестах и право выбора продвинутых курсов</i> [Вулф 2006, с. 99]	описовий переклад
<i>a public speaking program</i> [Wolfe 2005, с. 838]	<i>курс риторики</i> [Вулф 2006, с. 531]	калькування
<i>the homework assignment</i> [Wolfe 2005, с. 153]	<i>домашнее задание</i> [Вулф 2006, с. 89]	калькування
<i>the class discussion</i> [Wolfe 2005, с. 807]	<i>дискуссии на семинарах</i> [Вулф 2006, с. 512]	калькування + конкретизація
<i>a quiz</i> [Wolfe 2005, с. 602]	<i>контрольный опрос</i> [Вулф 2006, с. 385]	калькування + конкретизація
<i>a test</i> [Wolfe 2005, с. 199]	<i>зачет</i> [Вулф 2006, с. 118]	модуляція
<i>a paper</i> [Wolfe 2005, с. 94]	<i>письменная работа</i> [Вулф 2006, с. 55]	конкретизація
<i>a research paper</i> [Wolfe 2005, с. 199]	<i>самостоятельная исследовательская работа</i> [Вулф 2006, с. 118]	конкретизація
<i>a course paper</i> [Wolfe 2005, с. 971]	<i>курсовик</i> [Вулф 2006, с. 614]	контекстуальний аналог
<i>the advanced-placement</i>	<i>профильные тесты по</i>	описовий переклад

<i>tests</i> [Wolfe 2005, с. 28]	<i>выбору</i> [Вулф 2006, с. 17]	
<i>the finals</i> [Wolfe 2005, с. 831]	<i>итоговые экзамены</i> [Вулф 2006, с. 527]	конкретизація
<i>SAT</i> [Wolfe 2005, с. 28]	<i>госэкзамены</i> [Вулф 2006, с. 17]	функціональний аналог
<i>the French prize</i> [Wolfe 2005, с. 27]	<i>лучше всех сдала экзамен по французскому языку</i> [Вулф 2006, с. 17]	описовий переклад
<i>the English prize</i> [Wolfe 2005, с. 27]	<i>лучше всех сдала экзамен по английскому языку</i> [Вулф 2006, с. 17]	описовий переклад
<i>the creative writing prize</i> [Wolfe 2005, с. 28]	<i>лучше всех написала сочинение</i> [Вулф 2006, с. 17]	описовий переклад
<i>academic standing</i> [Wolfe 2005, с. 179]	<i>успеваемость</i> [Вулф 2006, с. 106]	модуляція
<i>the grades</i> [Wolfe 2005, с. 35]	<i>оценки</i> [Вулф 2006, с. 21]	функціональний аналог
<i>the grade point averages</i> [Wolfe 2005, с. 70]	<i>средний балл</i> [Вулф 2006, с. 40]	калькування + функціональний аналог
<i>the SAT scores</i> [Wolfe 2005, с. 28]	<i>результаты единых госэкзаменов</i> [Вулф 2006, с. 17]	калькування + функціональний аналог
<i>the advanced placement scores</i> [Wolfe 2005, с. 162]	<i>балл полученный на выпускном экзамене</i> [Вулф 2006, с. 95]	описовий переклад

<i>A plus</i> [Wolfe 2005, с. 316, 539]	<i>пятерка</i> [Вулф 2006, с. 193]	функціональний аналог + генералізація
	<i>пятерка с плюсом</i> [Вулф 2006, с. 345]	функціональний аналог
<i>B</i> [Wolfe 2005, с. 994]	<i>четверка</i> [Вулф 2006, с. 628]	функціональний аналог
<i>C</i> [Wolfe 2005, с. 416]	<i>тройка</i> [Вулф 2006, с. 262]	функціональний аналог
<i>D</i> [Wolfe 2005, с. 540]	<i>тройка</i> [Вулф 2006, с. 345]	функціональний аналог
<i>F</i> [Wolfe 2005, с. 274, 420]	<i>двойка</i> [Вулф 2006, с. 165]	функціональний аналог
	единица [Вулф 2006, с. 265]	функціональний аналог
<i>to keep (your) grades above water</i> [Wolfe 2005, с. 92]	<i>худо-бедно заработать зачетные баллы</i> [Вулф 2006, с. 54]	функціональний аналог
<i>section</i> [Wolfe 2005, с. 45]	<i>семестр</i> [Вулф 2006, с. 26]	функціональний аналог
<i>the fall semester</i> [Wolfe 2005, с. 59]	<i>осенний семестр</i> [Вулф 2006, с. 34]	напівкалька
<i>the first semester</i> [Wolfe 2005, с. 94]	<i>первый семестр</i> [Вулф 2006, с. 55]	напівкалька
<i>a sophomore year</i> [Wolfe 2005, с. 206]	<i>второй курс</i> [Вулф 2006, с. 123]	калькування
<i>Thanksgiving break</i> [Wolfe 2005, с. 779]	<i>каникулы по случаю Дня благодарения</i> [Вулф 2006, с. 494]	описовий переклад

<i>Christmas break</i> [Wolfe 2005, с. 812]	<i>рождественские каникулы</i> [Вулф 2006, с. 516]	калькування
<i>Parents Weekend</i> [Wolfe 2005, с. 256]	<i>родительский день</i> [Вулф 2006, с. 154]	калькування
<i>the academic curriculum</i> [Wolfe 2005, с. 34]	<i>учебная программа</i> [Вулф 2006, с. 20]	калькування
<i>a regular curriculum</i> [Wolfe 2005, с. 45]	<i>программа</i> [Вулф 2006, с. 26]	генералізація
<i>a schedule</i> [Wolfe 2005, с. 116]	<i>расписание</i> [Вулф 2006, с. 67]	закономірний відповідний (аналог)
<i>a catalog</i> [Wolfe 2005, с. 129, 244]	<i>каталог</i> [Вулф 2006, с. 75]	транслітерація
	<i>официальная система координат университета</i> [Вулф 2006, с. 147]	описовий переклад
<i>the application</i> [Wolfe 2005, с. 184]	<i>документы, поданные в приемную комиссию</i> [Вулф 2006, с. 109]	описовий переклад
<i>the application process</i> [Wolfe 2005, с. 56]	<i>ознакомительная поездка, когда абитуриенты-студенты подавали документы в приемную комиссию</i> [Вулф 2006, с. 32]	описовий переклад
<i>the early admissions contracts</i>	<i>контракты на поступления</i>	калькування

[Wolfe 2005, с. 801]	[Вулф 2006, с. 509]	
<i>a diploma</i>	<i>диплом</i>	транскрипція
[Wolfe 2005, с. 25]	[Вулф 2006, с. 15]	
<i>a transcript</i>	<i>диплом</i>	конкретизація
[Wolfe 2005, с. 151]	[Вулф 2006, с. 88]	
<i>a college transcript</i>	<i>зачетная книжка</i>	конкретизація
[Wolfe 2005, с. 626]	[Вулф 2006, с. 400]	
<i>a school newspaper</i>	<i>университетская газета</i>	конкретизація
[Wolfe 2005, с. 293]	[Вулф 2006, с. 178]	
<i>a college newspaper</i>	<i>университетская газета</i>	конкретизація
[Wolfe 2005, с. 977]	[Вулф 2006, с. 618]	
<i>The Daily Wave</i>	<i>«Дейли вэйв»</i>	транскрипція
[Wolfe 2005, с. 254]	[Вулф 2006, с. 153]	
<i>a full scholarship</i>	<i>полная стипендия</i>	калькування
[Wolfe 2005, с. 29]	[Вулф 2006, с. 18]	
<i>a partial scholarship</i>	<i>частичная стипендия на обучение</i>	калькування
[Wolfe 2005, с. 184]	[Вулф 2006, с. 109]	
<i>the scholarship contract</i>	<i>контракт с (твоей) подписью на выступление за (их) команду и получение стипендии от университета</i>	описовий переклад
[Wolfe 2005, с. 65]	[Вулф 2006, с. 37]	
<i>the food allotment of (her) scholarship</i>	<i>талоны на бесплатное питание, входившие в</i>	описовий переклад

[Wolfe 2005, с. 360]	<i>предоставленную (Шарлотте) стипендию</i> [Вулф 2006, с. 223]	
<i>a Presidential Scholar</i> [Wolfe 2005, с. 28]	<i>удостоенная чести получить президентскую стипендию</i> [Вулф 2006, с. 17]	описовий переклад
<i>a Fulbright</i> [Wolfe 2005, с. 408]	<i>стипендия Фулбрайта</i> [Вулф 2006, с. 257]	конкретизація
<i>the Marshall Fellowships</i> [Wolfe 2005, с. 408]	<i>Маршаловское общество</i> [Вулф 2006, с. 257]	калькування
<i>a Rhodes scholarship</i> [Wolfe 2005, с. 407]	<i>стипендия Роудса</i> [Вулф 2006, с. 256]	напівкалька
<i>the mortarboard with a tassel</i> [Wolfe 2005, с. 29]	<i>шапочка с кисточкой</i> [Вулф 2006, с. 17]	калькування
<i>academic sash</i> [Wolfe 2005, с. 29]	<i>шнурок с кисточкой</i> [Вулф 2006, с. 18]	описовий переклад
<i>a gown with a collar</i> [Wolfe 2005, с. 29]	<i>мантия с воротничком</i> [Вулф 2006, с. 17]	калькування
<i>caps and gowns</i> [Wolfe 2005, с. 30]	<i>парадные мантии и шапочки</i> [Вулф 2006, с. 18]	конкретизація
<i>academic hats</i> [Wolfe 2005, с. 56]	<i>академические шапочки</i> [Вулф 2006, с. 32]	калькування
<i>Beta sash</i>	<i>шнур списка «Бета»</i>	калькування +

[Wolfe 2005, с. 31]	[Вулф 2006, с. 18]	додавання
<i>the robes</i> [Wolfe 2005, с. 56]	<i>мантии</i> [Вулф 2006, с. 32]	контекстуальний аналог
<i>the uniforms</i> [Wolfe 2005, с. 69]	<i>официальная форма</i> [Вулф 2006, с. 40]	конкретизація
<i>a Dupont tie</i> [Wolfe 2005, с. 506]	<i>дьюпонтский галстук</i> [Вулф 2006, с. 325]	калькування

ПРИКЛАДИ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО
ТОПОСУ ТА НАЗВ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ СПОРУД З РОМАНУ Т.ВУЛФА
“I AM CHARLOTTE SIMMONS”: ОРИГІНАЛ ТА ПЕРЕКЛАД

Вихідний текст	Перекладений текст	Засоби перекладу
<i>the campus</i> [Wolfe 2005, с. 17, 18]	<i>кампус</i> [Вулф 2006, с. 10]	транслітерація
	<i>университетский городок</i> [Вулф 2006, с. 11]	описовий переклад
<i>the courtyard</i> [Wolfe 2005, с. 106]	<i>университетский двор</i> [Вулф 2006, с. 62]	конкретизація
<i>the student-oriented shops</i> [Wolfe 2005, с. 271]	<i>специально ориентированные на студентов магазины, кафе и предприятия бытового обслуживания</i> [Вулф 2006, с. 163]	описовий переклад
<i>the computer clusters</i> [Wolfe 2005, с. 128]	<i>компьютеризирован- ные рабочие места в читальном зале</i> [Вулф 2006, с. 75]	описовий переклад
<i>the college newspaper offices</i> [Wolfe 2005, с. 153]	<i>редакции университетских газет</i> [Вулф 2006, с. 255]	калькування
<i>a neuroscience center</i> [Wolfe 2005, с. 25]	<i>здание центра неврологии</i>	конкретизація + калькування

	[Вулф 2006, с. 15]	
<i>the residential colleges</i> [Wolfe 2005, с. 18]	<i>общежития</i> [Вулф 2006, с. 11]	функціональний аналог
<i>a dormitory</i> [Wolfe 2005, с. 100]	<i>общежитие</i> [Вулф 2006, с. 58]	функціональний аналог
<i>a dorm</i> [Wolfe 2005, с. 100]	<i>общага</i> [Вулф 2006, с. 58]	функціональний аналог
<i>a coed dorm</i> [Wolfe 2005, с. 100]	<i>совмещенное общежитие</i> [Вулф 2006, с. 59]	калькування
<i>the suites</i> [Wolfe 2005, с. 96]	<i>комнаты</i> [Вулф 2006, с. 56]	генералізація
<i>a student's room</i> [Wolfe 2005, с. 95]	<i>комната студента</i> [Вулф 2006, с. 55]	калькування
<i>the coed bathroom</i> [Wolfe 2005, с. 117]	<i>совмещенные туалетные комнаты</i> [Вулф 2006, с. 68]	калькування
<i>a powder room</i> [Wolfe 2005, с. 140]	<i>дамская комната</i> [Вулф 2006, с. 82]	модуляція
<i>the Common Room</i> [Wolfe 2005, с. 140]	<i>Общий зал заседаний</i> [Вулф 2006, с. 82]	конкретизація + калькування
<i>the university dining hall</i> [Wolfe 2005, с. 132]	<i>студенческая столовая</i> [Вулф 2006, с. 77]	функціональний аналог
<i>the fraternity house</i> [Wolfe 2005, с. 349]	<i>студенческий клуб и общежитие</i> [Вулф 2006, с. 214]	описовий переклад
<i>the sorority house</i> [Wolfe 2005, с. 664]	<i>общежитие женской студенческой ассоциации</i>	описовий переклад

	[Вулф 2006, с. 425]	
<i>the study hall</i> [Wolfe 2005, с. 187]	<i>учебный класс</i> [Вулф 2006, с. 111]	калькування
<i>the classroom</i> [Wolfe 2005, с. 160]	<i>аудитория</i> [Вулф 2006, с. 94]	генералізація
<i>a seminar room</i> [Wolfe 2005, с. 206]	<i>аудитория</i> [Вулф 2006, с. 123]	генералізація
<i>the amphitheater</i> [Wolfe 2005, с. 440]	<i>расположенная амфитеатром аудитория</i> [Вулф 2006, с. 280]	комбінована реномінація
<i>the professors' offices</i> [Wolfe 2005, с. 979]	<i>кабинеты профессоров</i> [Вулф 2006, с. 619]	калькування
<i>the basketball arena</i> [Wolfe 2005, с. 25]	<i>баскетбольный зал</i> [Вулф 2006, с. 15]	калькування
<i>the basketball court</i> [Wolfe 2005, с. 27]	<i>школьная баскетбольная площадка</i> [Вулф 2006, с. 17]	конкретизація
<i>the locker room</i> [Wolfe 2005, с. 73]	<i>раздевалка</i> [Вулф 2006, с. 42]	генералізація
<i>the weight room</i> [Wolfe 2005, с. 194]	<i>тренажерный зал</i> [Вулф 2006, с. 115]	калькування + модуляція
<i>the school bus</i> [Wolfe 2005, с. 313]	<i>школьный автобус</i> [Вулф 2006, с. 191]	калькування
<i>The Grove</i> [Wolfe 2005, с. 18]	<i>Роца</i> [Вулф 2006, с. 11]	калькування
<i>The Great Yard</i>	<i>Большая площадь</i>	калькування

[Wolfe 2005, с. 18]	[Вулф 2006, с. 11]	
<i>The Little Yard</i> [Wolfe 2005, с. 99]	<i>Малый двор</i> [Вулф 2006, с. 58]	калькування
<i>Ladding Walk</i> [Wolfe 2005, с. 19, 317]	<i>центральная площадь</i> [Вулф 2006, с. 11]	описовий переклад
	<i>аллея Лэддинг</i> [Вулф 2006, с. 194]	напівкалька
<i>Gillette Way</i> [Wolfe 2005, с. 95]	<i>дорожка Жиллетта</i> [Вулф 2006, с. 56]	напівкалька
<i>Astor Way</i> [Wolfe 2005, с. 99]	<i>Астор-вэй</i> [Вулф 2006, с. 58]	транскрипція
<i>Clarence Beale Parking Arbor</i> [Wolfe 2005, с. 467]	<i>парковка Кларенс-Бил</i> [Вулф 2006, с. 299]	напівкалька
<i>Fiske Hall</i> [Wolfe 2005, с. 169]	<i>Фиске-Холл</i> [Вулф 2006, с. 100]	транскрипція
<i>Isles Hall</i> [Wolfe 2005, с. 606]	<i>Айлз-Холл</i> [Вулф 2006, с. 387]	транскрипція
<i>Marsden Hall</i> [Wolfe 2005, с. 659]	<i>Марсден-Холл</i> [Вулф 2006, с. 422]	транскрипція
<i>Lapham College</i> [Wolfe 2005, с. 25]	<i>колледж Лэпхем</i> [Вулф 2006, с. 15]	напівкалька
<i>Payson College</i> [Wolfe 2005, с. 94]	<i>колледж Пейсон</i> [Вулф 2006, с. 55]	напівкалька
<i>Crowninshield College</i> [Wolfe 2005, с. 95]	<i>колледж Крауниншилд</i> [Вулф 2006, с. 56]	напівкалька
<i>Carruthers College</i> [Wolfe 2005, с. 206]	<i>колледж Карразерс</i> [Вулф 2006, с. 123]	напівкалька

<i>Giles</i> [Wolfe 2005, с. 206]	<i>корпус Джайлз</i> [Вулф 2006, с. 123]	конкретизація
<i>Abbotsford Hall</i> [Wolfe 2005, с. 360]	<i>Абботсфорд-Холл</i> [Вулф 2006, с. 223]	транскрипція
<i>Crowninshield House</i> [Wolfe 2005, с. 988]	<i>общезитие</i> <i>Крауниншилд</i> [Вулф 2006, с. 624]	транскрипція + контекстуальний відповідник
<i>Edgerton House</i> [Wolfe 2005, с. 100]	<i>Эджертон-Хауз</i> [Вулф 2006, с. 58]	транскрипція
<i>Charles Dupont Memorial Library</i> [Wolfe 2005, с. 56]	<i>мемориальная библиотека имени Чарльза Дьюпонта</i> [Вулф 2006, с. 32]	калькування
<i>the Dupont Memorial Library's Ryland Reading Room</i> [Wolfe 2005, с. 870]	<i>Райлендский читальный зал Мемориальной библиотеки имени Чарльза Дьюпонта</i> [Вулф 2006, с.551]	калькування
<i>The Buster Bowl</i> [Wolfe 2005, с. 293]	<i>спортивный комплекс – Чаша Бастера</i> [Вулф 2006, с. 178]	комбінована реномінація
<i>the Charlie Bowl</i> [Wolfe 2005, с. 467]	<i>Чаша Чарли</i> [Вулф 2006, с. 299]	напівкалька
<i>Faircloth Arena</i> [Wolfe 2005, с. 65]	<i>Арена Фэйрклот</i> [Вулф 2006, с. 38]	транскрипція
<i>Farquhar Fitness Center</i> [Wolfe 2005, с. 399]	<i>фитнес-центр «Фаркхар»</i> [Вулф 2006, с. 243]	транскрипція

<i>Mercer Gate</i> [Wolfe 2005, с. 535]	<i>ворота Мерсер</i> [Вулф 2006, с. 343]	напівкалька
<i>Rotheneum</i> [Wolfe 2005, с. 293]	« <i>Ротенеум</i> » [Вулф 2006, с. 178]	транскрипція
<i>Dupont D's</i> [Wolfe 2005, с. 295]	<i>логотип Дьюпонтського університета – букви “D”</i> [Вулф 2006, с.179]	лексичне додавання

Додаток 3

ПРИКЛАДИ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОЗНАВЧАЛЬНОГО ЖИТТЯ З
 РОМАНУ Т.ВУЛФА “I AM CHARLOTTE SIMMONS”: ОРИГІНАЛ ТА
 ПЕРЕКЛАД

Вихідний текст	Перекладений текст	Засоби перекладу
<i>the school play</i> [Wolfe 2005, с. 28]	<i>школьный спектакль</i> [Вулф 2006, с. 17]	калькування
<i>the commencement</i> [Wolfe 2005, с. 21, 27]	<i>вручение дипломов</i> [Вулф 2006, с. 12]	модуляція
	<i>вручение аттестатов</i> [Вулф 2006, с. 17]	модуляція
<i>the valedictory address</i> [Wolfe 2005, с. 28]	<i>прощальное обращение к учителям и товарищам по школе</i> [Вулф 2006, с.17]	описовий переклад
<i>a meeting of all the freshmen</i> [Wolfe 2005, с. 116]	<i>общее собрание первокурсников</i> [Вулф 2006, с. 67]	калькування
<i>the house meeting</i> [Wolfe 2005, с. 129]	<i>собрание первокурсников</i> [Вулф 2006, с. 75]	модуляція
<i>a ceremony</i> [Wolfe 2005, с. 145]	<i>церемония посвящения</i> [Вулф 2006, с. 84]	конкретизація
<i>the “frosh” convocation</i> [Wolfe 2005, с. 248]	<i>церемония посвящения в студенты</i> [Вулф 2006, с. 150]	модуляція
<i>a freshman orientation</i> [Wolfe 2005, с. 72]	<i>размещение первокурсников и посвящение в</i>	описовий переклад

	<i>студенческую жизнь</i> [Вулф 2006, с. 42]	
<i>the formal</i> [Wolfe 2005, с. 580]	<i>официальный бал</i> [Вулф 2006, с. 371]	описовий переклад
<i>the tailgate</i> [Wolfe 2005, с. 431]	<i>пикник у заднего борта</i> [Вулф 2006, с. 273]	описовий переклад
<i>reunion</i> [Wolfe 2005, с. 1036]	<i>встреча выпускников</i> [Вулф 2006, с. 653]	модуляція
<i>pregame show</i> [Wolfe 2005, с. 1042]	<i>шоу, предваряющее игру</i> [Вулф 2006, с. 657]	калькування
<i>collegiate sports</i> [Wolfe 2005, с. 586]	<i>университетский спорт и околоспортивная закулисная жизнь</i> [Вулф 2006, с. 375]	описовий переклад
<i>the football</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>американский футбол</i> [Вулф 2006, с. 508]	конкретизація
<i>the basketball</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>баскетбол</i> [Вулф 2006, с. 508]	транскрипція
<i>the ice hockey</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>хоккей с шайбой</i> [Вулф 2006, с. 508]	модуляція + конкретизація
<i>the track and field</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>сборная по легкой атлетике</i> [Вулф 2006, с. 508]	модуляція
<i>the baseball</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>бейсбол</i> [Вулф 2006, с. 508]	транскрипція
<i>the lacrosse</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>лакросс</i> [Вулф 2006, с. 508]	транскрипція

<i>the tennis</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>теннис</i> [Вулф 2006, с.508]	транскрипція
<i>the soccer</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>футбол</i> [Вулф 2006, с. 508]	функціональний аналог
<i>the golf</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>гольф</i> [Вулф 2006, с. 508]	транскрипція
<i>a squash</i> [Wolfe 2005, с. 800]	<i>сквош</i> [Вулф 2006, с. 508]	транскрипція
<i>college wrestling</i> [Wolfe 2005, с. 900]	<i>студенческие борцовские соревнования</i> [Вулф 2006, с. 569]	описовий переклад + модуляція
<i>Dupont home games</i> [Wolfe 2005, с. 59]	<i>домашние матчи команды Дьюпонтского университета</i> [Вулф 2006, с. 34]	конкретизація
<i>the opening game</i> [Wolfe 2005, с. 372]	<i>первая игра сезона</i> [Вулф 2006, с. 232]	конкретизація + калькування
<i>a “Shirts and Skins” pickup basketball game</i> [Wolfe 2005, с. 59]	<i>матч был неофициальный, и участвовали в нем члены одной и той же клубной команды – разделенные тренером на «Одетых» и «Раздетых»</i> [Вулф 2006, с. 34]	описовий переклад
<i>AAU summer games</i> [Wolfe 2005, с. 63]	<i>школьные турниры</i> [Вулф 2006, с. 36]	функціональний аналог

<i>Summer basketball camps</i> [Wolfe 2005, с. 63]	<i>летние баскетбольные лагеря</i> [Вулф 2006, с. 36]	калькивання
<i>the starting shooting guard</i> [Wolfe 2005, с. 85]	<i>стартовая пятерка</i> [Вулф 2006, с. 50]	функціональний аналог
<i>the booster club</i> <i>Charlie`s Round-table</i> [Wolfe 2005, с. 89]	<i>клуб болельщиков</i> <i>«Круглый стол Чарли»</i> [Вулф 2006, с. 52]	калькивання
<i>the student-athlete code</i> [Wolfe 2005, с. 201]	<i>неписанный закон</i> <i>студентов</i> <i>спортсменов</i> [Вулф 2006, с. 120]	описовий переклад
<i>the swooshing</i> [Wolfe 2005, с. 294]	<i>«свистковые сделки»</i> [Вулф 2006, с. 178]	утворення семантичного неологізму
<i>the League</i> [Wolfe 2005, с. 64]	<i>Лига</i> [Вулф 2006, с. 37]	транскрипція
<i>The National Basketball Association</i> [Wolfe 2005, с. 64]	<i>Национальная Баскетбольная Ассоциация</i> [Вулф 2006, с. 37]	калькивання
<i>NCAA</i> [Wolfe 2005, с. 64]	<i>НАСС – Национальной ассоциации студенческого спорта</i> [Вулф 2006, с. 37]	калькивання
<i>NCAA Division I</i> [Wolfe 2005, с. 65]	<i>Первый дивизион НАСС</i> [Вулф 2006, с. 37]	калькивання

<i>NCAA regulations</i> [Wolfe 2005, с. 69]	<i>правила НАСС</i> [Вулф 2006, с. 40]	калькування
<i>NCAA national championship</i> [Wolfe 2005, с. 294]	<i>чемпионат Национальной студенческой спортивной ассоциации</i> [Вулф 2006, с. 179]	калькування
<i>Conference regulations</i> [Wolfe 2005, с. 70]	<i>регламент Конференции</i> [Вулф 2006, с. 40]	калькування
<i>Bulldogs</i> [Wolfe 2005, с. 467]	<i>«Бульдоги»</i> [Вулф 2006, с. 299]	транслітерація
<i>Tigers</i> [Wolfe 2005, с. 467]	<i>«Тигры»</i> [Вулф 2006, с. 299]	транслітерація
<i>the Charlies</i> [Wolfe 2005, с. 467]	<i>«чарли»</i> [Вулф 2006, с. 299]	транскрипція

SUMMARY

The presented paper deals with the peculiarities of functioning and translation of realias denoting university life based on "I am Charlotte Simmons" by T. Wolfe.

The object of the work can be defined as the features of the functioning of realias in the original and translation of the literary text. The aim of the research consists in studying T. Wolfe's use of realias denoting university life in the novel "I am Charlotte Simmons" and related translation problems. It determined the accomplishment of such objectives as:

- to define the concept of "realia" as a component of the national-cultural context and to determine the criteria for distinguishing realias in the literary text;
- to describe the main functions of realias in the literary text and analyze different approaches to the classification of realias;
- to consider different ways of reproducing realias in the translation process;
- to identify the main features of the academic novel as a literary genre and prove the belonging of the source text to the mentioned genre;
- to analyze the peculiarities of functioning and translation of realias denoting university life based on "I am Charlotte Simmons" by T. Wolfe and evaluate the degree of adequacy of the target text.

Realia is defined as a component of the national-cultural context. The criteria for distinguishing realias and the choice of equivalents in the translation process depend on the genre of the source text. "I am Charlotte Simmons" by T. Wolfe contains features of a university novel. Realias in the novel perform the function of a foreign reality marker, the function of reproduction of local color, informative, aesthetic and expressive functions. The main methods of translation were loan translation, using of functional analogues, explicatory translation, concretization and transcription.

Key words: *realia, national-cultural context, literary text, academic novel, source text, target text, translation methods, adequacy*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Криушенко Карина Артурівна, студентка 2 курсу, форми навчання денна, факультету іноземної філології спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма Мова і література (англійська), адреса електронної пошти kriushenko@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Особливості функціонування і перекладу реалій на позначення університетського життя (на матеріалі роману Т. Вулфа “I am Charlotte Simmons”» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайоmlена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____